„... nu trebuie să ne îndoim că și cuvintele, la fel cu imaginația, pot fi cauză de multe și mari erori, dacă nu ne păzim bine de ele"
Spinoza

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ • ANUL II, nr. 4 (12), Aprilie 2004 • Apare lunar la SLOBOZIA •

Editori:
Asociația Culturală HELIS,
Centrul Cultural UNESCO
„Ionel Perlea",
Consiliul Județean
Ialomița

ANGHEL SALIGNY - 150 de ani de la naștere • ANGHEL SALIGNY - 150 de ani de la naștere • ANGHEL SALIGNY - 150 de ani de la naștere

ANGHEL SALIGNY: „EU VOI CONSTRUI PRINCIPATELE CU TOCUL ȘI CALCULELE MELE"

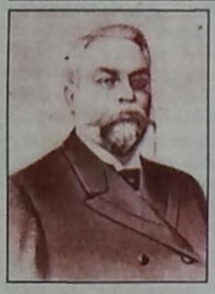

Aniversăm anul acesta 150 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari savanți ai României - Anghel Saligny.

Dacă numele său este cunoscut marelui public prin monumentala sa creație - „Podurile dunărene" care îi poartă numele, biografia și opera sa sunt aproape necunoscute

Familia Saligny, ramură a familiei Chatillon - Coligny, atestată documentar pentru prima dată în anul 944, face parte din marea nobilime franceză. Expatriați în anul 1686, doi din frații Saligny se vor stabili în Olanda și apoi în Anglia. Un membru al familiei va pleca în Germania. Un descendent al acestuia, Alfred Rudolf de Saligny, îi cunoaște, la

Berlin, pe Mihail Kogalniceanu și Ion Ghica. Încântat de povestirile acestora despre Moldova, la invitația lui Ion Ghica, va face o excursie, împreună cu fratele său Constantin de Saligny în acest principat. Fermecat de frumusețea folclorului moldovenesc, Constantin de Saligny va publica, la întoarcerea în Prusia, în anul 1850, o culegere de folclor românesc intitulată „Fleurs roumain".

Alfred Rudolf de Saligny va veni la Focșani, ca profesor de pian și franceză al copiilor din familia

Ghica. Aici, la Focșani, se vor naște cei trei copii: Alphonse (1853), Anghel (1854) și Sofia (1856). Clasele primare și cei patru ani de gimnaziu le-au făcut la

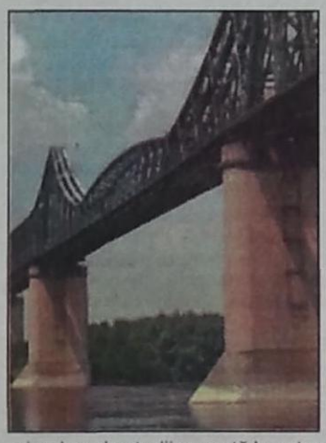

Focșani, la pensionul tatălui lor, apoi liceul în Germania. Alphonse va studia chimia la Universitatea din Berlin, întorcându-se în țară după terminarea studiilor. Sofia va studia pianul la Conservatorul din Berlin. Anghel se înscrie la astronomie, tot la Universitatea din Berlin. Dupa primul an de studii renunță la astronomie și se înscrie la Școala Tehnică Superioară din Charlottenburg. Motivul acestei schimbări reiese dintr-o scrisoare adresată tatălui său: *„visam să ajung ca marele nostru strămoș amiralul și să descopăr lumi noi - el pe pământ, eu în cer - însă îmi dau seama că în Principate sunt multe altele de făcut, așa că nu voi descoperi lumi noi, ci voi ajuta la construcția unei țări noi - Jean Lourdin de Saligny a construit Regatul Neapolelui cu spada, eu voi construi Principatele cu tocul și calculele mele"*. Va termina studiile în anul 1874, la nici 20 de ani, după care va lucra ca inginer la lucrări hidraulice în nordul Prusiei și la construcția de căi ferate în Saxonia. Sub conducerea profesorului G. Mehrtens de la Școala Politehnică din Dresda a lucrat la construcția căii ferate Cottbus - Frankfurt pe Oder în perioada 1 august 1974 - 1 octombrie 1875. La terminarea lucrărilor acesta îi oferă un post de profesor la Politehnica din Dresda. Refuză. În scrisoarea de mulțumire către profesor arăta de ce nu poate accepta acest post: *„deși familia mea s-a născut din apele Loirei și pe urmă a pribegit prin lume, noi am fost întotdeauna loiali, așa că dacă o țară ne-a dat azil și ne-a recunoscut drept fiii ei, noi n-o putem trăda"*. La Cottbus o va cunoaște pe viitoarea sa soție - Thereza Khona - cu care s-a căsătorit în 1878.

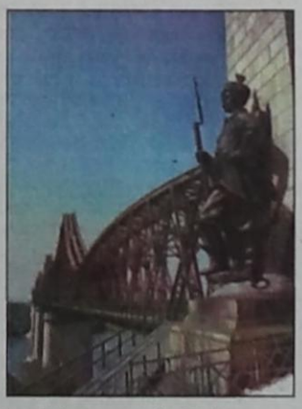

Întors în țară, Anghel Saligny va fi angajat, la 1 ianuarie 1876, în Administrația de Stat, Serviciul Poduri și Șosele. În perioada 1877-1880 va lucra, ca asistent al lui Gh. Duca la construcția liniei ferate Ploiești - Predeal. În 1882 proiectează și construiește liniile Bălad - Vaslui și Adjud - Târgu Ocna. A proiectat și construit podul de la Cosmești, peste Siret, pod dublu de șosea și cale ferată, care i-a consacrat reputația de mare constructor de poduri. În anul 1884 este numit șef al serviciului de Poduri și Șosele din Administrația CFR.

A participat la programul de consolidare și refacere a liniilor ferate construite de concesionari. A proiectat și construit docurile din Brăila și Galați alegând soluții tehnice îndrăznețe, care au stârnit admirația tehnicienilor vremii și care și-au dovedit fiabilitatea în timp. Aici, a

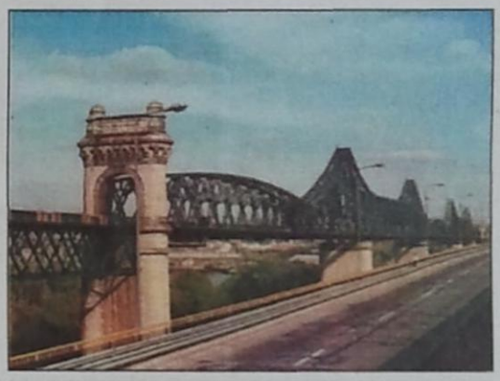

folosit betonul armat, tehnică nouă, neutilizată până atunci la astfel de construcții. În anul 1886 este numit director al Serviciului Lucrări Noi de la C.F.R.

Numele său este legat de toate marile lucrări executate la sfârșitul secolului XIX, fiecare lucrare aducând o inovație care reflectă genialitatea și înalta specializare a autorului.

muzeograf
Ing. Sorina ONECI

(continuare în pag.3)

În organizarea Asociației Culturale HELIS și a Muzeului Județean Ialomița, vineri, 14 mai, ora 10,00, la sediul din Slobozia al Muzeului Județean se va desfășura sesiunea de comunicări cu tema: „Anghel Saligny - 150 de ani de la naștere".

PODURILE DUNĂRENE

Podurile feroviare dunărene reprezintă fără îndoială cele mai deosebite monumente istorice de pe teritoriul județului Ialomița, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală, aparținând patrimoniului cultural național.

Necesitatea construirii podurilor a apărut în anul 1879 când, proiectându-se linia de cale ferată București - Ciulnița - Feteşti, se urmărea unirea capitalei cu Marea Neagră prin linia existentă Constanța-Cernavodă, construită încă din anul 1860.

Guvernul român care organizase, fără rezultat, două concursuri internaționale pentru proiectarea și realizarea unor poduri mari peste fluviul Dunărea și brațul Borcea, încredințează proiectarea și realizarea inginerilor români din cadrul serviciului liniei Feteşti-Cernavodă al Direcției Generale a Căilor Ferate Române, colectiv condus de ing. Anghel Saligny, renumit constructor de poduri metalice, profesor la Catedra de poduri a Școlii Naționale de Poduri și Șosele.

La 9/21 octombrie 1890, s-a inaugurat începerea lucrărilor la podul Dunărea, proiectat și realizat la 30 de metri deasupra apelor mari ale Dunării, pentru a permite trecerea vaselor fluviale cu cele mai înalte catarge.

Ing. Gabriela ALEXANDRU

(continuare în pag.3)

Festivalul și Concursul Național de interpretare a Liedului „Ionel Perlea" - Slobozia

În memoria unuia dintre cei mai mari dirijori ai secolului XX, la Slobozia, se organizează anual, în luna mai, **Festivalul și Concursul Național de interpretare a Liedului „Ionel Perlea"**. Renumele Concursului și Festivalului național de interpretare a liedului „Ionel Perlea" este o certitudine acum, după 13 ani. Gândit ca o manifestare artistică menită să îl omagieze pe Ionel Perlea, festivalul s-a impus și a dobândit prestigiu prin unicitatea proiectului - interpretarea liedului, gen muzical complex și pretențios, prin participări prestigioase, atât în juriu, cât și în recitaluri, cât și printr-un palmares confirmat apoi de viața muzicală națională și internațională. Să ne gândim la Oana Claudia Ștefănescu, Claudia Codreanu, Marius Brenciu, Irina Iordăchescu, Mihai Sâmboteanu.

Cea de-a XIII-a ediție se desfășoară în perioada 7 - 9 mai, sub genericul **Ionel Perlea - un artist european** și este dedicată **Zilei Europei**.

CALENDAR CULTURAL IALOMIȚEAN
- aprilie -

SEICIU, F. Florin - profesor universitar

S-a născut la 1 aprilie 1923 în orașul Urziceni. Absolvent al Facultății de Medicină Veterinară, București, 1950. Carieră de preparator asistent, lector, conferențiar și, din 1973, profesor universitar la *Facultatea de Medicină Veterinară*. Doctor în medicină veterinară (1973). A publicat peste 150 de lucrări de specialitate. Din 1991, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice.

PETRE, Gheorghe - artist plastic

S-a născut la 9 aprilie 1950 în comuna Ciocănești, județul Ilfov. A absolvit Liceul de artă plastică București, și Facultatea de desen, secția pedagogică, clasa Ion Săliștеanu, din cadrul Institutului de Artă Plastică *Nicolae Grigorescu*, București, 1972, studii completate cu Facultatea de Muzeologie, 1983. Profesor de desen la Țăndărei; profesor la Liceul de Artă Ionel Perlea, Slobozia. Consilier PNL în Consiliul Județean Ialomița, legislatura 1996 - 2000, membru al Comisiei pentru cultură. Membru fondator și membru al Filialei Ialomița a U.A.P., primul președinte al filialei. Activitate artistică: expoziții județene de artă plastică, începând din 1975; expoziții interjudețene - Galeriile de Artă - Constanța, 1977 - 1979; expoziția republicană de artă a cadrelor didactice - București, 1978; Salonul municipal de pictură și sculptură - București, 1980; Expoziția republicană de pictură și sculptură - București, 1980 - 1981; Expoziția bienală de pictură și sculptură, București, 1982; Salonul municipal de pictură și sculptură, București, 1983; Expoziție - Tabăra UAP Lăzarea - Filiala Harghita; Expoziția Art Contemporain de Roumanie, în Franța, Belgia, 1991; Expoziție internațională, Olanda, 1992; Expoziții organizate de UAP, Filiala Brăila, 1999; Expoziție bienală „Ion Andreescu", Buzău, 2000; Tabăra de creație UAP, Filiala Brăila „Blasova", 2001; Expoziție de grup UAP, Sala Teatrului Național, București, 2001. Expoziții personale: Muzeul Județean Ialomița, 1977 și 1980; Centrul Cultural Ionel Perlea, Ialomița, 1995 și 2000; Galeriile de Artă UAP - Filiala Brăila, 2001. Lucrări de artă monumentală: ***Mozaic***, Palatul Copiilor, Slobozia, 1987; ***Mihail Kogălniceanu***, bust, 2001, amplasat în comuna Mihail Kogălniceanu, Ialomița. Lucrări personale în colecții de stat și particulare din România, Franța, Belgia, Olanda, SUA.

CONDIESCU, I.P. - inginer și publicist

S-a născut la 13 aprilie 1860, în comuna Condeești, azi Bărcănești, fiu de învățător. A absolvit *Școala de arte și meserii*, București, și *Universitatea din Liége*, Belgia, prin corespondență, obținând diploma de inginer. Profesor la *Școala de arte și meserii*, a publicat ***Studiu critic asupra organizării Școlii de arte și meserii*** și biografii ale unor mari oameni de știință. Transferat în colectivul de conducere tehnică a căilor ferate, a contribuit în calitate de specialist la construcția Gării de Nord și la proiectarea liniei ferate Feteşti - Cernavodă. Membru corespondent al *Institutelor de ingineri* din Londra și Berlin, a editat ***Revista industrială***, unde a publicat numeroase studii de analiză economică a României în plină epocă de industrializare, cu multe observații extrem de critice în problemele organizării învățământului tehnic. Autor al lucrării ***Istoria și structura căilor ferate***, 1904. În ***Biblioteca profesiunilor industriale***, serie de broșuri de popularizare cu apariție lunară, a mediatizat noile meserii ale erei industriale, fiind atât coordonator, cât și autor al multor titluri. A încetat din viață în 1928, la București.

PĂUNESCU, Gruia - artist plastic

S-a născut la 13 aprilie 1887 la Slobozia. Absolvent al Facultății de drept, practică avocatura între 1914 - 1949. Studiază artele plastice la München între 1911 - 1912. Expoziții personale în 1916 (Sinaia), apoi, anual, între 1920 - 1926 și retrospectivă, 1965, la București. Expoziții la Praga și Karlsbad, 1938. Din 1954 participă la expoziții anuale cu desene și caricaturi.

STRĂINU, Emil - ofițer, ufolog

S-a născut la 13 aprilie 1957 la Urziceni. Absolvent al Institutului de radiolocație și al Academiei de înalte studii militare, secția locație, specializare în războiul electronic. A debutat în reviste ale elevilor, apoi colaborează la *Știință și tehnică*, *Tehnium*, *Sport și tehnică*. Cărți tipărite: ***Istoria secretă a războiului radio-electronic***, 1992; ***Războiul magicienilor***, 1993; ***OZN - Universuri paralele***, 1994; ***Sabiile zeului Marte***, 1995; ***OZN - Universuri paralele***, vol.II, 1995. Specialist în ufologie, participă la congrese, emisiuni de psihotronică, ozeonologie, paleoastronautică. Editor al revistelor *Fan OZN* și *Știință și anticipație*. Cofondator al trustului de presă *Românul*.

CUCUTĂ, D. Dumitru - învățător, animator cultural

S-a născut la 15 aprilie 1885 în satul Frățilești, comuna Săveni. Absolvent al Școlii normale din Craiova, revine în satul natal, 1908, unde devine învățător, director al Școlii din Săveni, 1922-1942, revizor școlar, 1925 - 1926, subinspector școlar, 1929 - 1930 și 1941-1942. A realizat o ***Culegere de folclor*** tipărită în *Școala Ialomiței*, nr. 7-8 din 1934 și piesa de teatru ***Ordinul 13013***. Ar mai fi scris piesele ***Vreau să fiu primar***, ***Bulinul de supărare***, ***Voiajorul***. Decorat cu *Coroana României* în grad de cavaler. Pensionat în anul 1942. Înmormântat în comuna Săveni.

LINTEȘ, Ion - ofițer, profesor universitar

S-a născut la 18 aprilie 1897 în comuna Murgeanca (Valea Cionii), județul Ialomița. Absolvent al Liceului militar, Iași, 1915. Studii la Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină, 1915-1916, și la Școala superioară de aeronautică și construcții mecanice, Paris, 1924-1927. Doctor în inginerie mecanică și balistică al Politehnicii din București cu teza ***La précision, l'usure et la vie des buches à feu et des armes portatives***, 1940. Profesor universitar la Politehnica din București, 1940-1946. Specialist în balistică și teoria numerelor. Tratate de specialitate: ***Balistica exterioară***, 1924; ***Curs de aerodinamică***, 1929; ***Construcții de avioane***, 1930; ***Avionul, aerodinamica și construcția lui***, 1941; ***Teoria indicatorilor. Contribuțiuni elementare la teoria numerelor***, 1943. A încetat din viață la 21 iulie 1946.

MARINESCU, Alexandru - preot

S-a născut la 19 aprilie 1908 în comuna Răduleşti, județul Vlașca. Absolvent al Seminarului, București, 1929, și al Școlii Normale, București, 1930. Învățător, apoi preot paroh în rang de iconom stavrofor la parohia satului Maia-Catargi, comuna Brazi, 1937-1997. Împreună cu soția sa, Ileana Marinescu, fondator al ***Așezământului de artă și cultură religioasă*** de la Maia-Catargi, a colecționat și a ocrotit o impresionantă colecție locală, scriind totodată ***Monografia*** bisericii-mausoleu a familiei Catargiu cu toate implicațiile de istorie medievală, modernă și contemporană, după îndelungi cercetări în memoria comunității și în arhive, devenind un simbol al opoziției prin cultură la agresiunea ideologică totalitară.

TEODORESCU, George - sculptor

S-a născut la 22 aprilie 1915 în comuna Ciochina. Se inițiază în atelierul lui Ion Vlasiu. Student, începând din 1937, al Academiei de Arte Frumoase, București, clasa Oscar Han. Obținând o bursă acordată de statul francez, se stabilește la Paris, 1946, unde locuiește în Impasse Rousin și lucrează în atelierul lui Constantin Brâncuși, al cărui discipol preferat devine. Membru al *Société française des Beaux-Arts*, în 1948 pleacă la Buenos Aires, Argentina, unde practică arta ceramicii. Considerat un mare talent, lasă în urma sa o operă neterminată, încărcată de misterioase promisiuni, murind la Villejuif, Franța, la 9 septembrie 1952.

NISTORESCU, Mircea Gabriel - artist plastic

Născut la 24 aprilie 1947 la Brașov. Absolvent al *Institutului de Arte Plastice Nicolae Grigorescu*, clasa profesorului Traian Brădean, 1970. Participă la expoziții de grup: Onești, 1968; București, 1969; bienala de pictură și sculptură, București, 1972; Salonul tineretului, Pitești, 1974. Lucrează pe șantiere de pictură monumentală: Biserica Episcopală - Curtea de Argeș, biserica din Chiselet, Ilfov, la restaurarea picturii lui Gh. Tattarescu. Pictează, în grup, bisericile din Podenii Noi și Mizil, Prahova; Săvârșin, Arad; biserica Mărgeanului, București; Cândești - Neamț. Între 1975 - 2000 participă la toate expozițiile județene. Expune la expozițiile republicane de artă plastică ale cadrelor didactice, București, 1976 și 1978, la expozițiile interjudețene, Galeriile de Artă - Constanța, 1977 și 1979; expoziția republicană a tineretului, Iași, 1985; expozițiile municipale, 1976 și 1985, București. Expoziții personale: București, 1965; Slobozia, 1975 și 2001. Are lucrări în colecțiile muzeelor din Tulcea, Suceava, Iași, Slobozia, precum și în colecții particulare din Statele Unite, Germania, Ungaria.

BENTOIU, Pascal - compozitor, muzicolog, folclorist, editor

S-a născut la 27 aprilie 1927, în București, fiul lui Aurelian Bentoiu. Copilăria și-o petrece în satul Făcăeni, județul Ialomița. Studii elementare și liceale la București. Urmează cursurile Facultății de Drept. După arestarea tatălui său, 1948, este exmatriculat și i se refuză admiterea la Conservator. Va urma studiile de compoziție în particular sub îndrumarea lui Mihail Jora, care l-a considerat studentul preferat. Stagiul militar îl face în cadrul echipelor de *reeducare* ale *tineretului burghez*, 1950-1953. Cercetător la *Institutul de Cercetări etnografice și dialectice*, București, 1953-1956. În perioada comunistă nu a deținut nici o funcție, nu a fost membru de partid. După Revoluția din decembrie 1989 a fost ales Președinte al Uniunii Compozitorilor din România, din ianuarie 1990 până la demisia din octombrie 1992. *Creația muzicală:* **Opere**: ***Amorul doctor***, operă bufă într-un act, libret de Pascal Bentoiu după J.B. Moliere (1964), premiera: 23 decembrie 1966, Opera Română; ***Jertfirea Ifigeniei***, operă radiofonică, libret de Pascal Bentoiu și Alexandru Pop după Euripide, 1968, primă audiție: Radio București, 1968; ***Hamlet***, libret de Pascal Bentoiu după William Shakespeare, primă audiție în concert, 19 noiembrie 1971, în interpretarea Filarmonicii din București; premiera scenică: 26 aprilie 1974, la Opera Municipală din Marseille, Franța. **Muzică simfonică**: ***Uvertura de concert***, 1948; ***Concertul nr.1 pentru pian și orchestră***, 1960; ***Concertul pentru vioară și orchestră***, 1958; ***Concertul pentru violoncel și orchestră***, 1989; ***Suita ardelenească***, 1955; ***Luceafărul - Eminesciana, nr.I***, 1965; ***Eminesciana III, concert pentru orchestră***, 1976; ***Imagini bucureștene***, 1972; ***Simfonia I***, 1965; ***Simfonia II***, 1974; ***Simfonia III***, 1976; ***Simfonia IV***, 1978; ***Simfonia V***, 1979; ***Simfonia VI***, 1985; ***Simfonia VII***, 1986; ***Simfonia VIII***, 1987. **Muzică simfonică, orchestrații**: ***Șase cântece și o rumbă*** de Mihail Jora, 1970; ***Simfonia IV*** de George Enescu, 1996; ***Simfonia V*** de George Enescu, 1995; ***Șapte cântece pe versuri de Clement Marot*** de George Enescu, 1997; Poemul simfonic ***Isis*** de George Enescu, 1999. **Muzică de cameră**: ***Sonata pentru pian***, 1947; ***Sonata pentru pian și vioară***, 1962; ***Quartet de coarde II***, 1973; ***Quartet de coarde III***, 1980; ***Quartet de coarde IV***, 1981; ***Quartet de coarde V***, 1982; ***Quartet de coarde VI***, 1982. **Muzică de scenă** pentru piese de Eskil, Euripide, Moliere, Beaumarchais, Shakespeare, Hasek, Rostand, Alexandru Stein, Iordan Chimet, Albert Camus, Serghei Arbuzov, Vasile Alecsandri, Barbu Ștefănescu Delavrancea. **Muzică vocală**: ***Patru melodii pentru bass și pian***, versuri Șt.O. Iosif, 1965; ***Eminesciana II***, ***Trei sonete***, versuri de Mihai Eminescu, 1958; ***Cinci melodii pentru soprană și pian***, versuri de Nina Cassian, 1960; ***Patru melodii pentru mezzosoprană și pian***, versuri de Mihai Beniuc, 1964; ***Gelozie***, versuri de George Topârceanu, 1962; ***Flăcări negre***, șapte melodii pentru tenor și pian, versuri de Alexandru Miron, 1978; ***Incandescențe***, patru melodii pentru soprană și pian, versuri de Alexandru Miran, 1978; ***Te iubesc, Părinte***, cor a cappela, versete din Evanghelia Sfântului Matei, XI, 25-30 (1981). **Muzicologie și folclor**: ***100 de melodii și jocuri din Ardeal***, ESPLA, 1955 (în colaborare cu Rodica Weiss); ***Câteva considerațiuni asupra ritmului și notației melodiilor de joc românești***, în Revista de folclor, 1956; *Câteva aspecte ale armoniei în muzica populară din Ardeal*, în Studii de muzicologie, vol.1, Editura Muzicală, 1965; ***Mihail Jora - Studii de Muzicologie***, vol.2, Editura Muzicală, 1966; ***Imagine și vis*** - eseu asupra fenomenului muzical, Editura Muzicală, 1971, 1973; ***Deschidere spre lumea muzicii***, culegere de articole și eseuri, Editura Eminescu, 1973; ***Gândirea muzicală***, Editura Muzicală, 1975; ***Capodopere enesciene***, Editura Muzicală, 1984, 1999. *Distincții pentru creația muzicală și muzicologică*: Premiul de Stat - 1964; Premiul *Helia* - 1968; Ordinul *Meritul Cultural*, 1969, 1975; Premiul *Guido Valcarenghi* - Roma 1970; Premiul *George Enescu* al Academiei Române, 1974; Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor Români, 1971, 1975, 1977, 1979, 1980, 1983, 1985, 1987, 1994; Premiul Academiei Române pentru Muzicologie, 1987; Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor Români, 1992; Premiul ABUC (Asociația Națională a Uniunilor de Creație), 1997; Titlul de Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică, București, 1995, al Colegiului Central, Pella-Iowa, SUA, 2000, al Academiei de Muzică, Cluj, 2001; Medalia *150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu*, 2000; Ordinul *Serviciul credincios - Mare ofițer*, 2000. Creația lui Pascal Bentoiu este înregistrată la Casele de discuri **Electrecord**, **Olympia** și se află în repertoriul orchestrelor simfonice din țară și străinătate.

DOBRINESCU, Livia - poet, publicist

Cu numele Bălângă Livia, s-a născut la 27 aprilie 1957 în satul Brătulești, comuna Strunga, județul Iași. Absolventă a Liceului *Mihai Eminescu*, Constanța, 1976. Debut în *Tribuna Ialomiței*, 1980. Colaborează la *Arcadia*, *Sinteze*, *Tomis*, *Convorbiri literare*. Redactor al ziarului *Strict autentic*, Slobozia, 1991-1993, *Pur și simplu*, 2000. Editor al revistei pentru copii *Poveste*, din 2000, cu apariții trimestriale. Debut editorial: ***Dragoste și nisip***, roman, Editura Star Tipp, Slobozia, 1993. Alte apariții editoriale: ***Fantoma cu ochi verzi***, Editura Sud-Est Press, Slobozia, 1999.

IONESCU, Gheorghe - artist plastic

S-a născut la 27 aprilie 1912 în orașul Feteşti. Absolvent al Academiei de arte frumoase, București, 1940, clasele lui Camil Ressu (pictură) și Simion Luca (grafică). Debutează în 1939 la *Salonul de toamnă*. Expoziții personale în anii 1943, 1946, 1956, 1964 (București și Geneva), 1972, 1975, iar în anii 1967 și 1971 la Memphis (SUA). Începând din 1939 participă la Saloanele Oficiale, fiind premiat în anii 1945, 1946, 1947. Participant la expoziția *Flacăra*, 1948, apoi la saloanele anuale de stat, la expoziții de artă românească: 1956 (Viena, Bratislava, Praga); 1959 (Budapesta); 1960 (Praga, Bratislava, Berlin, Atena, Cairo, Alexandria, Helsinki); 1961 (Ankara, Istanbul, Damasc, Sofia); 1966 (Pekin, Ulan Bator, Seul); 1967 (Moscova); 1973 (Tirana). Viața și activitatea sa artistică este evocată și analizată în monografia *Gheorghe Ionescu* de Marin Mihalache.

CARNICIU, Stelian - poet

S-a născut la 29 aprilie 1980 în Slobozia. Absolvent al Grupului școlar *Al.I.Cuza*, Slobozia, 1999. Student al Facultății de relații bancare internaționale, București. Debut literar: *Luceafărul*, 1998. Colaborator al revistelor *Contemporanul*, *Ideea europeană*, *Art Panorama*, *Tomis*. Debut editorial: ***Eleganța durerii***, Editura Scriptor, Galați, 1998.

Din „Dicționar bibliografic și de personalități istorice" de Șerban CODRIN

ANGHEL SALIGNY: „EU VOI CONSTRUI PRINCIPATELE CU TOCUL ȘI CALCULELE MELE"

(urmare din pag. 1)

Lucrarea monumentală de care a rămas legat numele lui Saligny este însă ansamblul de poduri peste Dunăre și Brațul Borcea.

Prin reunirea Dobrogei, după mai mult de cinci secole de stăpânire otomană, cu România, după încheierea Războiului de Independență (1877 - 1878), problema realizării unui drum comercial cu ieșire la Marea Neagră, prin construirea unui pod peste Dunăre și unirea căilor ferate din țară cu calea ferată Cernavodă -Constanța, necesară exportului produselor agricole românești, revine tot mai des în atenția factorilor politici și devine campanie de presă. În anul 1882 statul român răscumpăra calea ferată Cernavodă - Constanța pe care, în anii următori o reface, pe alt traseu. În același an guvernul, lansează un concurs internațional pentru construirea a două poduri, peste Dunăre și brațul Borcea. Proiectele prezentate au fost respinse. Un alt concurs, în anul 1886, va avea același rezultat. După acest ultim concurs, la 18 noiembrie 1887 i se încredințează lui Anghel Saligny studiul și proiectarea liniei ferate Feteşti - Cernavodă și a podurilor peste Dunăre și Brațul Borcea. Lucrând cu un colectiv de specialiști români, finalizează în timp record proiectul, la 1 decembrie 1889.

Începute pe data de 9 octombrie 1890, lucrările la cel mai lung complex de poduri din lume, la acea dată, au durat cinci ani. La 14 septembrie 1895 avea loc inaugurarea podurilor și a căii ferate Feteşti - Cernavodă. Soluțiile tehnice folosite de Saligny la construcția podurilor peste Dunăre l-au consacrat în lumea științifică internațională.

În anul 1899 lui Saligny îi este încredințată conducerea lucrărilor portului Constanța.

În afara activității de proiectant și constructor, Anghel Saligny, prin funcțiile de conducere care i s-au încredințat, a organizat activitatea din domenii legate de sistematizarea teritoriului național prin construcția de căi ferate și transport fluvial.

Începând din anul 1894 a fost profesor la Școala Națională de Poduri și Șosele.

În anul 1882 Academia Română îl alege membru corespondent iar la 7 aprilie 1897 este primit ca membru actival ei. Președinte al Academiei din anul 1907 până în 1910, va organiza al III-lea Congres Mondial al Petrolului și prima expoziție de utilaj de extracție, din lume. S-a ocupat de proiectul unui local nou pentru Academia Română, realizat însă după 1925, anul morții sale.

În afara activității tehnice, Anghel Saligny a fost ministru, în guvernele Coandă și I.C.Brătianu, funcție la care a renunțat după numai patru luni, această activitate creându-i multe nemulțumiri.

Pe 17 iunie 1925 Anghel Saligny a încetat din viață.

Om superior, modest, Anghel Saligny a spus despre el însuși, la banchetul dat cu ocazia împlinirii a 35 de ani de activitate în corpul tehnic al statului:

„dacă n-ai ocaziune să te manifestezi și n-ai colaboratori buni, cum am avut eu, nu te poți distinge. Repet dar cele spuse atunci, că datoresc norocului, împrejurărilor și eminenților mei colaboratori, prestigiul de care mă bucur acum.".

PODURILE DUNĂRENE

(urmare din pag. 1)

Terasamentele liniei de cale ferată Feteşti-Cernavodă (21 Km), care leagă cele trei poduri, au constituit cea mai mare lucrare de acest gen din România.

Costul total al lucrărilor care au durat 5 ani, a fost de 35 milioane de lei aur, incluzându-se și costul liniilor de cale ferată și al stațiilor. Inaugurarea podurilor a avut loc la 14/26 septembrie 1895, în cadrul unor mari festivități la care a participat și Majestatea Sa Regele Carol I.

După ce s-a bătut ultimul nit, un nit de argint, s-a zidit documentul inaugurării și s-a celebrat serviciul religios, trenul de încercare format din 15 locomotive a trecut pe pod cu o viteză de 60 km/h, într-un zgomot infernal produs de fluierele locomotivelor, de sirenele vaselor de pe Dunăre și de muzicile fanfarelor. După acest tren a trecut un al doilea rezervat "oaspeților", cu o viteză de 80 km/h.

În tot acest timp, Anghel Saligny a stat sub pod pe o șalupă, alături de muncitorii cu care lucrase la realizarea măreței opere.

La acea vreme, podul peste Dunăre dintre Feteşti și Cernavodă purta numele Suveranului Carol I, fiind cel mai lung pod din Europa și avea cea mai mare deschidere (190 m) din Europa Continentală, iar complexul celor trei poduri feroviare era cel mai lung de pe glob.

Prin forma zveltă și armonioasă a conturului general, podurile dunărene au fost și sunt și astăzi considerate cele mai frumoase poduri metalice din lume.

Istorie

Poduri peste Dunăre

„Dintre toate câte le înalță omul pe pământ, nimic nu este mai bun și mai vrednic de ochii mei decât podurile". Este mărturisirea lui Ivo Andric, laureat al Premiului Nobel, autorul cărții „Un pod pe Drina". „Durate acolo unde se întâlnesc cele mai mari trebuințe ale oamenilor, podurile sunt poate mai importante decât casele și mai obștești chiar decât templele".

Apele au fost mereu limitele impuse de natură omului, mai exact impuse circulației, adică mișcării sale în spațiu. Curiozitatea sau nevoile vitale l-au stârnit mereu la încercarea de a trece dincolo. Un dincolo care era mereu necunoscut, ispititor ori primejdios deopotrivă. Începuturile istoriei sale omului i-a revenit să facă pasul dincolo căutând vadurile ori podurile naturale, respectiv podurile de gheață. Acestea au fost cele dintâi poduri ce au permis trecerea în explorarea tărâmului învecinat.

Alexandru Macedon a fost primul dintre cei menționați de istorie a fi trecut Dunărea cu corăbiile pe care le avea la dispoziție, cu toate monoxilele adunate din zonă - căci acestea - scrie Arrian - se aflau din belșug, deoarece locuitorii de pe malurile Istrului le foloseau la pescuit sau când mergeau unii la alții pe fluviu - și alte mijloace improvizate Alexandru forțează Dunărea, în cursul nopții, prin surprindere, mai întâi cu un detașament precursor format din circa 1500 de călăreți și din vreo 4000 de pedestrași, care izbutește, nu fără eforturi, să cucerească un cap de pod unde să debarce grosul forțelor. Profitând de întuneric, la adăpostul acoperirilor și al holdelor bogate, macedonenii s-au strecurat aproape neobservați de oastea geto-dacă spre a lovi prin surprindere. În opinia lui Vasile Pîrvan oastea macedoneană ar fi forțat Dunărea pe timpul nopții într-un punct din apropierea actualei localități Zimnicea.

E de menționat că treceri din sudul înspre nordul Dunării au făcut și trupele macedonene ale lui Lisymah.

Istoria prin documente scrise ne spune că dacii obișnuiau să atace, să hărțuiască trupele imperiului prin incursiuni la sud de Dunăre, erau lovituri fulgerătoare date castrelor romane. Alta poate că ar fi fost soarta Daciei în condițiile în care peste Dunăre s-ar fi trecut pe poduri construite. Pe podurile de gheață trecerea era posibilă doar în zilele reci, replierea trupelor dace trebuia să se facă tot în timp foarte scurt spre a nu risca izolarea pe țărmul inamic.

Podul lui Apolodor

Intensificarea conflictelor daco-romane a făcut ca legiunile imperiului, din nevoie de siguranță, să încerce atacuri asupra Daciei. Romanii au realizat veritabile poduri de nave, poduri plutitoare care au permis trupelor să treacă în teritoriile dace, în martie 101. Ajuns la Dunăre, Traian trece fluviul pe un pod de vase pe la Lederata (în prezent Rama). Totodată, o a doua coloană romană a trecut Dunărea pe la Dierna (azi Orșova) cu scopul de a se uni ulterior cu principalele forțe expeditionare.

Treceri ale Dunării le făceau și păstorii daci prin zona Vadu Oii. Vadu Oii era locul prin care populația dacă din zona arcului carpatin întreținea legătura și contactul cu Dobrogea, era locul care permitea schimburile comerciale cu cetățile grecești la Marea Neagră.

Revenind la războaiele daco-romane se cuvine să vorbim de una dintre cele mai mari realizări ale antichității, respectiv Podul lui Apolodor de la Porțile de Fier, pod construit la comanda lui Traian în urma primului său război în Dacia, încheiat cu o pace care avea mai mult caracter de amânare.

Texte ale unor istorici de astăzi vorbesc despre acest pod susținând că el n-ar fi fost realizarea celebrului arhitect român ci ar fi fost cel puțin început de către daci. Dintre istorici am putea aminti pe Vasile Boroneanț, Ioan Deac, Napoleon Săvescu, Ion Crișan, Ioan Barbu etc. Prima idee în această direcție a fost lansată de Nicolae Densușianu în Dacia Istorică.

Ritualul incursiunilor peste Dunăre pe poduri de gheață a continuat și după scurta și tulburanta ocupație romană. Dacii, ades în alianță cu pâlcurile de migratori, atacau iamă de iamă armatele romane cantonate la sud de Dunăre.

Pentru o perioadă de peste 1500 de ani istoriografia vorbește puțin despre Dunăre și despre trecerea sa. E nevoie ca tendința de expansiune a imperiului otoman să se manifeste din plin pentru ca cronicile scrise să readucă în discuție trecerea Dunării. Desele acțiuni punitive inițiate de slujitorii semilunii aduc mărturii despre podurile de vase care serveau traversării. Mii și mii de spahii invadau pe această cale Țara Românească. La fel au procedat și trupele ruso-române la 1877, an în care au traversat Dunărea la ordinul regelui Carol în scopul unui război de dobândire a independenței.

La atâta nevoie de trecere, era firesc să apară și o minune arhitecturală modernă, respectiv Podul lui Anghel Saligny. Ilustrazione Italia afirma: "e o lucrare care poate fi luată ca model chiar și de alte țări, cu mijloace tehnice mai înaintate "iar ziarul Times scria: "o realizare surprinzătoare la Cernavoda" adevărat "arc de triumf peste Dunăre" după cum spunea Alexandru Vlahuță.

A fost nevoie de poduri plutitoare pentru ca armata otomană să treacă din când în când înspre cele două principate românești medievale pentru a le reaminti că se află în relație de vasalitate față de înalta Poartă. Podul de la Giurgiu-Ruse, la mijlocul granița de Sud, asigura circulația rutieră către Sudul Balcanilor, spre Grecia și Turcia.

Călin COCORA

Alexandru BULEANDRĂ

Experimentul Iov

(O lectură profană a „Cărții lui Iov" din „Vechiul Testament")

Motto: „Trăia odată în țara Uz un bărbat pe nume Iov, un om vrednic și cinstit, care se temea de Dumnezeu și se ferea de păcat."

(urmare din numărul 3/11)

Mintea de pe urmă

Termenul „*O lectură*" din subtitlul studiului care, iată, a ajuns și la a treia parte, arată că, în intenția autorului, cititorului revistei i se propune un anumit punct de vedere de unde putem observa mai bine unele semnificații ale textului pe care le corelăm într-o interpretare. „*Cartea lui Iov*" a fost și poate fi obiectul mai multor perspective de lectură, cele teologice având oarecum prioritate, fiind vorba de un text biblic.

Dar și „*O lectură*" ca a noastră presupune o lectură propriu-zisă a textului reluată de zeci de ori, integrală sau parțială, cu atenția concentrată asupra anumitor aspecte, cu treceri bruște de pe prim-plan la planul general, cu panoramări ample făcute dintr-un dirijabil imaginar, repetări ale fazelor critice „cu încetinitorul" sau fixația uluită pe un stop-cadru fără comentarii. De multe ori te fură conotația cuvintelor, sensuri secundare ce sclipesc în coada ochiului, gândul mic despre ce nu vei putea scrie niciodată, luat imediat de valul de admirație pentru cel ce a compus o asemenea minunăție poetică. Îl mai citești și din plăcere pur și simplu, fericit că trăiești cel mai înălțător moment din viața ta de lector, care, Doamne, ferește! s-ar fi putut încheia fără ca ochii și mintea să-ți picure în suflet creații omenești ce cuprind, atât cât se cuvine, divinitatea însăși.

Grija cea mai mare într-o lectură cu interes teoretic este de a nu-ți fi scăpat ceva important, ce ar fi dat o altă turnură interpretării, o altă pondere unei argumentații, sau ar fi evitat o eroare gravă. Cu un text de natura celui pe care-l analizăm, riscurile sunt și mai mari. De aceea, mintea trebuie să revină iar și iar pe urmele lăsate de propriile sale gânduri, să le mai cântărească o dată punându-le în cumpăna mai precisă cu fiecare lectură. Este prețul plătit de cel care își pune mintea cu un text care nu se va lăsa citit niciodată, dându-ți de lucru toată viața.

Dumnezeul de cuvinte

Un gând rebel îmi atâță mintea încă de la începutul muncii mele la acest text. S-a infiltrat deja în discurs - cititorul a observat cum, către sfârșitul părții a doua din numărul trecut, a reușit să-mi sucească mintea cu cheia ironiei -, iar acum, nu și nu!, să-l scot în față, să se afirme. Și eu care credeam că el - căci despre el este vorba -, fusese scos din text pentru că își încheiase misiunea: l-a ispitit pe Dumnezeu să facă experimentul cu Iov, apoi, pierzând pariul, dispare.

Tocmai mă pregăteam să răspund la întrebările cu care vă ademeneam din numărul 3(11): cele referitoare la adevărul spuselor lui Iov despre Dumnezeu așa cum le apreciază însuși Dumnezeu când îi reproșează lui Elifaz: „*Nu ați rostit adevărul despre mine, cum a făcut robul meu Iov.*"

Dar Dumnezeu? - îmi suflă el peste rând, înghețându-i cuvintele. *Parcă spuneai că, citez din memorie, lezează principiul identității și ca subiect vorbitor n-ar fi identic cu sine însuși. Apoi, dintr-unul ai făcut doi, ca să salvezi celălalt principiu fundamental al logicii omenești, al noncontradicției, întrucât același Dumnezeu spunea despre Iov că a spus adevărul despre el și că a spus tot despre el cuvinte fără cuget. I-ai numit Dumnezeul din poveste și Dumnezeul din poem.*

Întreabă-te - ar fi și timpul! -: este Dumnezeu adevărat cel care vedem cum se contrazice, cum se divide - ai putea spune tu - în ipostaze, stadii evolutive. Zi ceva!

Cât este Dumnezeu adevărat - deci cel care se arată și/sau vorbește ca un personaj real -, și cât închipuire, produs al imaginației credincioșilor? Altfel spus: în discursul despre „*Cartea lui Iov*" îl iau pe Dumnezeu ca existent dincoace și dincolo de text, așa cum chiar textul biblic mi-l arată, sau ca personaj fictiv care este proiectat imaginar ca real și care reprezintă, în plan literar, simbolul unei concepții religioase sau pur și simplu al unei credințe care-l venerează?

Sunt cam încâlcite formulările astea, mai încearcă!

Este vorba de o evoluție a concepției religioase respective despre Dumnezeu și relația lui cu omul, sau de o evoluție a acțiunii divine?

Încă puțin...

Un Dumnezeu de cuvinte, care se arată prin cuvinte...

Așa! Vezi că poți?

Un Dumnezeu livresc, la îndemâna omului, a înțelepților și cărturarilor. Dacă idolii...

Aici voiam să ajungi! Continuă!

...sunt făcuți de mâna omului din aur, argint sau marmură...

Vezi „*Isaia*", 44, *despre făcătorii de idoli. Zice acolo profetul: „13. ...El face lucrul lui după chipul unui om, după frumoasa înfățișare a unui pământean, ca să fie așezat într-o casă." Ce lucruri plăcute poți să găsești într-un text vestit!*

...doar că materialul este altul: cuvântul.

La început a fost cuvântul, cum să nu. Și?

Ne spun - ne scriu - și transmit de la unii la alții ce și cât înțeleg din dumnezeire urmare a experienței lor nemijlocite sau mijlocite.

Ai sărit! Uite, notasei dar săriseși.

Să nu anticipăm...

E deja istorie, copile! Și lasă tertipurile cu mine, ce dracu, Doamne, iartă-mă!

Iisus, cu deosebire, face slalom printre citatele din prooroci ca și cum el este Iisus, Mesia, Unsul lui Dumnezeu numai în măsura în care este o împlinire a veștilor pe care, cu diverse prilejuri, Dumnezeu Tatăl le-a transmis oamenilor.

Vezi la profeții care încep să-l diferențieze pe Dumnezeul din înalt etc. de Fiul Omului ca alt Dumnezeu...

Adevărul despre om și Dumnezeu

Iov a spus adevărul despre Dumnezeu pe când cei trei prieteni ai săi nu. Așa consideră Domnul. Această evaluare însă divinitatea o face abia la sfârșitul poveștii lui Iov și a *Cărții* întregi. Iov vorbește despre Dumnezeul său și în poveste, după fiecare fază a experimentului, și în poem. Am opinat că Dumnezeu se referă la discursurile lui Iov din poem - 9 la număr, plus două solilocvii -, atunci când și ceilalți trei vorbesc - mai rar decât oponentul lor, câte un discurs în fiecare din cele trei zile ale „*Vorbirilor*". Părerea noastră este în conformitate cu afirmația lui Dumnezeu care, credem, leagă printr-o comparație explicită cele patru personaje umane din poem. Ele apar, într-adevăr și în poveste, dar acolo doar Iov vorbește și ceilalți tac. Iar Iov nu vorbește cu ei, ci cu sine însuși, apoi cu soția sa.

Deși nu suntem de acord cu Petru Creția, care ia ca referință e evaluării divine doar rostirile lui Iov din poveste, ni se pare totuși că acesta este un context favorabil descifrării adevărului pentru Dumnezeu.

Trebuie subliniat un lucru: **în cadrul experimentului ce-l are ca obiect pe Iov și ca inițiatori pe Dumnezeu și pe Satana, scopul urmărit constă în a-l face pe Iov să vorbească - să reacționeze la „stimuli" printr-un comportament verbal.** Satana se aștepta la un anume conținut și o anume adresabilitate ale rostirii lui Iov.

La faza întâi, îndeamnă: „*Dar întinde-ți numai mâna și apasă-ți degetul pe avutul lui: mă pun chezaș că te va blestema în față*".

Iov, căzut la pământ și închinându-se, spune: „*Gol am ieșit din pântecele maicii mele, / Gol mă voi întoarce în pământ. / Domnul a dat, Domnul a luat, / Fie numele Domnului binecuvântat.*"

Dumnezeu evaluează: „*Viața lui e și acum fără prihană, în zadar m-ai îndemnat să-l pierd.*"

Faza a doua a experimentului.

Satana repetă: „*Dar întinde-ți numai mâna și apasă-ți degetul pe carnea lui și pe oasele lui: mă pun chezaș că te va blestema în față.*"

Soția lui l-a spus: „*Și-acum tot fără de păcat vrei să rămâi? Blesteamă pe Dumnezeu și mori!*"

Iov i-a răspuns: „( ) *Dacă primim binele de la Domnul, nu se cade să primim și răul când ni-l dă?*"

Povestitorul spune mai departe, nu însă Dumnezeu: „*În toată nenorocirea lui, Iov n-a rostit un cuvânt cu păcat.*"

Acum intră în scenă cei trei prieteni, începe poemul și abia după poem, la sfârșitul poveștii, Dumnezeu face evaluarea pe care o discutăm. Întrucât aparțin aceluiași strat povestitor, traducătorul și comentatorul „*Cărții lui Iov*" e de părere că Domnul se referă numai la spusele lui Iov din poveste. Vom reveni.

Ce înseamnă, așadar, „*a spune adevărul despre Dumnezeu*" sau „*a vorbi despre Dumnezeu după cuviință*"? Este cert că primul sens, exprimat negativ, are formula „*a nu blestema în față*", cum spune Satana, sau „*a fi - a rămâne - fără prihană*", cum constată Domnul. În varianta povestitorului, a spune adevărul despre Dumnezeu înseamnă „*a nu rosti cuvânt cu păcat.*"

Satana gândise conform doctrinei răsplătirii și pedepsei care a reprezentat, cum am văzut, temeiul teoretic al experimentului și, în fapt, baza relației divinității cu pământenii: Iov este credincios întrucât a fost ocrotit de Dumnezeu. Când Dumnezeu îi va lua bunăstarea și sănătatea, Iov va renunța să-și mai trăiască viața în conformitate cu prescripțiile divine, dovada valabilă în experiment fiind blestemul adresat lui Dumnezeu. Dar lucrurile nu evoluează cum se aștepta Satana: deși temeiul material al relației lui Iov cu Dumnezeu este distrus, Iov își păstrează calea și nu-și renegă divinitatea.

În acest moment al analizei, **o ipoteză de lucru** se impune: **sunt considerate ca adevărate afirmațiile despre faptele, gândurile și vorbele individului uman care corespund așteptărilor divine.**

Mai departe încercăm să punem între paranteze nuanța de **pariu** a experimentului și să o înlocuim cu alta, care luminează dinspre Dumnezeul din poem. Acesta se lăuda cu hipopotamul și crocodilul, **cele mai mărețe lucruri făcute de Dumnezeu** - cum îl umilește el pe Iov. Dimpotrivă, Dumnezeul din poveste nu vorbește niciodată despre altcineva decât despre oameni și, în mod special, de Iov. Nuanța căreia îi dăm ponderea cuvenită ne semnalează un fapt esențial: **Dumnezeu se laudă cu Iov în fața lui Satana** atunci când îi atrage pentru prima dată atenția asupra lui: **„L-ai văzut pe robul meu Iov? Nu este om ca el pe întregul pământ; un om vrednic și cinstit, care se teme de Dumnezeu și se ferește de păcat."**

La această concluzie Domnul ajunsese prin teste anterioare care ni-l arată interesat de Iov de mult timp; el avea, se pare, un anume gând cu omul și de aceea este de acord cu experimentul: **poate fi credința lui Iov de neclintit, în pofida oricăror încercări, fie cât de grele, la marginea morții?** Pentru Dumnezeul din poveste, Iov și, odată cu el, omul care era, reprezentau un lucru demn de luat în seamă pentru proiecte viitoare. Ni se pare că, în ochii divinității, Iov apărea drept ceea ce omul ar putea ajunge printr-o mai atentă și plină de grijă aplecare asupra condiției sale.

Dacă acestea erau așteptările lui Dumnezeu, Iov i le confirmă: vorbele sale sunt fără de păcat și, în același timp, îi oferă Domnului său din cer dovada certă a unei schimbări fundamentale petrecută în natura lui umană.

Stop-cadru: Ce spune Iov la sfârșitul fiecărei faze a experimentului, Dumnezeu nu-i spusese niciodată. El nu repetă o prescripție divină ci exprimă, forțat de împrejurări, o credință a sufletului său. Acele vorbe crescuseră în el în timp ce urma, în tot ce făcea, calea dumnezeiască. Credem că ar fi drept și cuviincios să spunem că ele erau atât ale lui Dumnezeu cât și ale lui Iov. Dar - fapt fundamental! -, era ceva în plus care rodise în viața lui Iov de până acum. Și Dumnezeu asculta cu plăcere aceste spuse, culegându-le. Nu la fel Satana, care se aștepta la blesteme ce ar fi dovedit ce adună semănătorul din cer când nici pământul nici sămânța nu sunt cum cu neadevăr se susține.

Spusele lui Iov arătau că în condiția unui om apăruse o calitate nouă pe care Dumnezeu și-o dorea cu osebire dar parcă nu mai spera să se nască. Creatorul însuși o inoculase în om la zidirea lui ca o posibilitate a cărei realizare depindea mai mult de omul însuși decât de cel care-l făcuse.

Omul Iov - un lucru de preț care te mai poate minuna prin calitățile sale și pe tine, Creatorule!

(continuarea în numărul viitor)

Marcel FOTACHE

Versul genial

„SUNT MAI BĂTRÂN DECÂT TINE, MAMĂ"

(**„Scrisoare"** - Lucian Blaga)

Deşi de o logică internă fără cusur, formula lingvistică paradoxală a acestui vers admite primatul biografic al fiului asupra mamei. Genială intuiţie lirică a acestui autor pe care critica literară l-a definit unanim drept „poetul filozof"! De fapt, Blaga nu face filozofie în sensul versificării ideilor sale ştiinţifice, nu aceasta e menirea artistului. Prozatorul G. Călinescu afirmă, într-un loc: „Dacă vrei să faci filozofie, n-ai decât să scrii romane". Înţelegem, de aici, că orice creator exprimă, în chip indirect, un punct de vedere personal asupra lumii, care se constituie într-o „filozofie" sui-generis. Din acest unghi, „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" (**Poemele luminii** - 1919) este, de pildă, o anticipare a teoriei „minus-cunoaşterii", pe care autorul o va dezvolta sistematic abia după 1930, în **Trilogia cunoaşterii**.

Reţinem, prin urmare, că Lucian Blaga nu expediază realitatea la modul decorativ, precum ardelenii care l-au precedat (tradiţionalişti prin vocaţie), ci în acela al esenţelor ce o guvernează. O afirmă, de altfel, aforistic, în **Pietre pentru templul meu** (1921): „Filozofia e bemolul vieţii: toate tonurile sufleteşti le adâncesc cu o jumătate de ton". Devine limpede că versul din titlu trebuie citit în subtextualitatea lui ideologică.

El face parte din volumul **În marea trecere** (1924), care inaugurează cea mai personală etapă (a doua) a evoluţiei creatoare blagiene definită drept a „tristeţii metafizice". Congenere, în spirit şi, aproximativ, în formula stilistică: **Lauda somnului** şi **La cumpăna apelor**. Viziunea e aceeaşi: existenţa („trecerea") e o continuă alunecare spre neant, totul stă sub semnul extincţiei, însuşi Paradisul se află „în destrămare". Este şi motivul pentru care poetul afirmă, într-un loc: „Aş vrea să vă ies în cale cu ochii închişi" - mod de a spune că refuză spectacolul derizoriu al existenţei. De aici, disperarea sa („De ce m-ai trimis în lumină, Mamă, / de ce m-ai trimis?"), de aici nostalgia „vârstei când nu eram", sinonimă cu „nefiinţa" eminesciană, ori cu „increatul" barbian.

Pregătindu-se, „cu fiecare clipă care trece" („Gorunul") să păşească în moarte, căci „aude" cum „creşte", în trunchiul gorunului, „sicriul meu", fiul se simte „contemporan" avant la lettre cu „străbunii". Tocmai această experienţă ontologică („aplecat pestre întrebările lumii") îl face mai „bătrân" decât mama. Desigur, „bătrâneţea" trebuie înţeleasă ca vârstă interioară („metafizică").

Finalul poeziei **Scrisoare**: „Trupul meu cade la picioarele tale / greu ca o pasăre moartă" îi potenţează, în absolut „tristeţea", nu alta decât cea a lui M. Eminescu, din:

„80 de ani îmi pare o lume c-am trăit,
Că sînt **bătrân** ca iarna..."

Un alt vers, la fel de paradoxal ca exprimare strict lingvistică, îl confirmă, din perspectiva metafizicului, pe cel de mai sus:

„MAMĂ, TU AI FOST ODAT´ MORMÂNTUL MEU"
(**La cumpăna apelor**)

Nimic de adăugat special, decât că mama, autoarea „trimiterii în lumină" a fiului, devine astfel responsabilă de înscrierea acestuia în lumea perisabilă a fenomenalului. Naşterea ar fi, deci, o moarte anticipată - un „mormânt". Ambiguitatea genială a expresiei metaforice potenţează ideea cu un „bemol" în plus.

---

*N-am avut prilejul să-l cunosc personal pe autorul cărţii **Câmpia cu numere**, dar poate că, pentru început, e mai bine aşa (un poet înseamnă, în primul rând, opera prin care-şi exprimă raportul său esenţial cu lumea). Este profesor în Botoşani, dar, biografic, „sudist" de-al nostru. De altfel, poezia sa este evident marcată de spiritul muntenesc, acesta însemnând, cum rezultă din versurile alăturate, o anume atitudine insurgentă, un fel de a lua în răspăr complexul social-politic contemporan, în numele omenescului: „am văzut cum este / dar cu NOI / cu NOI cum rămâne."*

*În fine este vorba de un poet care nu-şi propune să scrie „frumos" în sensul cultivării metaforei plastice, decorative, **antipoezia** (apanaj stilistic al post-modernilor) pe care o cultivă facilitând lectorului o cale mai directă de acces la un mesaj exprimat fără complexe, de unde virilitatea discursului său liric.*

*Mulţumesc distinsei doamne profesoare Richi Ştefănescu, sora poetului, pentru faptul de a ne fi pus la dispoziţie o carte din care, pentru revista **HELIS**, selectăm secvenţa **VII. Linia de plutire** din cele XIII ce constituie, în fapt, un singur poem.*

Sperăm că prezumtivii săi cititori ialomiţeni să rămână, în final, cu satisfacţii estetice superioare.

Marcel FOTACHE

Petruţ PÎRVESCU

VII. Linia de plutire

1.
Mai respiri încă mai respiri bătrâne liliac ciocane
de aer bat pe nicovala timpului linişti zigurate pietrificatul
auz o uriaşă stalactită gata să se prăbuşască în
toate părţile deodată de păslă izbesc alveolele plămânilor
biserici de spumă pe esofag apoi sângele cald
sărat îţi ajunge lichefiat în gură mai respiri încă mai respiri
bătrâne liliac sub orizontul înjunghiat aripile tale
obloane de ceară acoperă ochiul desfigurat al zilei

2.
cât mai aproape
cât mai contemporan
şi şobolanii ţâşnesc pe punte
să ne legăm de catarg cu mâinile pe piept

strigă căpitanul
să ne-aruncăm în valuri cât mai aproape de mal
urlă mateloţii.

3.
auzi vezi naşti cârpeşti scarpini pipăi mori
şi nu te dumireşti
Tu eşti insolubil crezi în dolarul american
în marca germană şi în perestroica
aşa a fost de fiecare dată spui
în realitate zidurile s-au înălţat
Yalta rămâne-n broască la o poartă iarba fiarelor necosită
despte Malta vom afla peste cincizeci ani

se face tot mai frig în burta memoriei
fiecare cu drapelul său în şifonier printre rufe
cu bucata sa de ziar prinsă-n ramă
cu adevărul său prin grădină

„În grădina lui Ion
toate păsările dorm"
aşa cânta Leana Bădălana
nebuna din capu´ satului când trecea
seara târziu pe uliţă
„dorm" parcă se auzea
mai bine (eram copil
băgam capul sub pătură şi
mă rugam la bunul Dumnezeu
să n-o visez noaptea pe Leana Bădălana)
doamne a murit demult biata femele
(fie-i ţărâna uşoară)
şi eu văd
şi eu aud prin perete
cum trece
cum cântă pe uliţa satului Leana Bădălana

1989 TOAMNA
revoluţiile de catifea îmbracă trupul gol al europei
(mofturi făcute cadou iluziei proletare)
REVOLUŢIA română
un accident banal surprins între staţii
o pană de cauciuc a malaxorului
o piesă de laborator jucată public
banda vă rog
regia vă rog
„Dragi tovarăşi
aş vrea să ştiu ce se-ascunde în spatele acestei Maşinaţiuni
Diabolice. / oare cine a montat cu bună ştiinţă, undeva,
În măruntaiele Omului, o / bombă cu efect întârziat, artizanală, o broscuţă

atomică, un limax / radioactiv, căruia uneori, noapte îi simţi

coarnele pipăind. Cine va / face ca maşina infernală a Organelor,
Marele Vehicul, să sară în aer? / Totul a fost montat de la bun
început. Se joacă cu noi. Am fost / amorsaţi, când ne-am născut, putem
exploda în orice clipă. Într-un / cuvânt, Universul e un gigant
sabotaj."

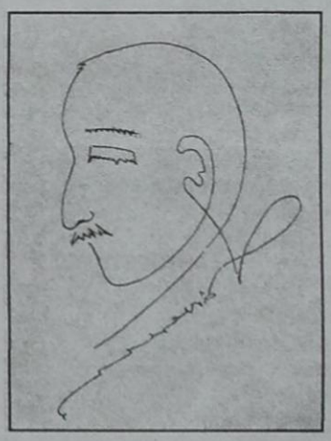

şi cădeau din cer îngeri cu gâturile roase
izbindu-se cu capul de bordură
nuferi de sânge-n aerul umed

coroane de flori şi Preoţi Mari cădelniţând în fruntea

coloanei zâmbete chiote steaguri chesoane vitrine şi

buldozere albe

din când în când studenţii dau foc la Universitate

doamne
nici o Scriptură din lume
nu adună laolaltă toate cuvintele tale

4.
Ei se uită la noi
şi VĂD şi ŞTIU dinainte
când cineva încearcă trapezul
ei anticipează deplasarea corpului în cădere
greutatea
direcţia vântului
presiunea supapelor
un accident banal
o pană de curent
un lift de apă
şi pe Tine te acoperă aplauzele

5.
şi motoarele lumii duduie duduie
şi cartofii înfloresc din nou
hiperbole metafore comparaţii dau buzna în teascuri
„folosiţi pasta de dinţi super cristal"
nu mai merge
„folosiţi pasta de dinţi colgate dual floruri cu calciu"
ei da şi tu ca un câine spăşit
te bucuri şi dai din coadă şi
lingi uşurat mai departe mâna stăpânului

6.
ultimul TU
să se mire de ce-l strâng pantofii
ultimul TU
să se mire de ce-i cresc oasele-ntre-vertebre
ultimul TU
să se mire de ce-l roade zgarda

noi
să-i lăsăm mai mereu pe alţii
ce ne doare pe noi CINE
ce ne doare pe noi CE şi DE CE
noi
să-naintăm grupaţi
cât mai aproape
în hoarde
în cete
în regimente
după auz
după vedere
după steagul din frunte
noi să fim mai la urmă
mai către sfârşit mai la coadă
concentrici
unul cu picioarele-n-gura celuilalt

7.
aleluia aleluia aleluia
simţim aşa o sete ancestrală universală
leneşă şi păguboasă
să vină locomotivele atomice
să vină loo-coo-moo-ti-vee-lee gaa-laac-tii-cee
să tragă mai aproape icebergul
(cine-mbătrâneşte omul
ţuica vinul şi cu romul
băuturile spirtoase
şi femeile frumoase

HAI)
să vină pompierii
să-mi stingă inima

SOLOMON GHEORGHE

S-a născut în 1956 la Vaslui
Absolvent al Facultăţii de Inginerie Chimică IAŞI 1982
A debutat în 1982 în revista FLACĂRA condusă de Adrian Păunescu
Premiul III la „ Festivalul Naţional de Umor Constantin Tănase" secţiunea creaţie
Colaborări la reviste, ziare:„ Convorbiri literare";„ Cronica";„Vremea nouă" etc
Participant la cenaclurile "Mihai Eminescu" şi „Junimea" - Iaşi
Debut editorial: vol. Poezii: „Insipidele Gogoşi" Ed. Junimea Iaşi
"...Referindu-ne la poezia lui Gheorghe Solomon, ceea ce-i este caracteristic este forţa expresiei ideatice, şi forţa gândului cu care aceasta este propagată în discursul liric, aşa cum de altfel singur mărturiseşte, într-unul din poemele sale" -<< am numit „Jocul lelelor">> - VIRGIL CUŢITARU
Majoritatea poemelor din selecţia de mai jos fac parte din volumul „Insipidele Gogoşi" publicat la Editura „Junimea" - Iaşi - 2001

RECIDIVIST

Eram judecat şi anchetat
Pentru vina
De a fi trăit prea mult
La mijloc nu putea fi
Decât un denunţ calomnios
Un eseu tendenţios
O recenzie răuvoitoare
Literaţii mă fixau acuzator
Editorii mă priveau suspicios
Criticii îmi întocmeau
Necrologul existenţei anterioare
Într-un târziu
Marele Inchizitor
M-a bătut prieteneşte
Pe umăr
Şi făcându-mi complice cu ochiul,
Mi-a şoptit;
"Ai scăpat"
Am mulţumit recunoscător
Şi am promis solemn
Să nu se mai repete...
De atunci,
Fiecare poem,
Îl trăiesc cu spaimă
Mi-e teamă să nu fiu prins!
Ca recidivist,
N-aş avea nici o şansă
Chiar şi dumneavoastră aţi fi
Intransigenţi!

AUTOPORTRET

Sunt un zid de piatră
Înalt şi puternic
Ca să fiu mai rezistent
La furtuni
Şi intemperii
Am îngropat un om
Între cărămizi.

DUPĂ MELCI

Motto:
".....Ai crezut în vorba mea
Prefăcută?... Ea minţea
Ai crezut că plouă soare,
C-a dat iarba pe răzoare
Că alunu-i doar un cântec
Astea-s vorbe şi descântec"
Ion Barbu - „După melci"

Într-o epocă de cenzurat destin
După melci am plecat în sezon clandestin
Am fost prins ş-arestat pentru braconaj
Acuzat c-aţăţ melci cu descântec ultraj
Nici estetică
Nici ermetică Poezia cu rimă eretică
Mais ou es tu Barbilian
Et „ou sont les neiges d' antan"

NU SUNT EU RIGOLETTO

Motto:
"....Câtă asemănare!
Eu cu vorba, el cu pumnalul,
Eu sunt cel ce râde, el cel ce ucide"
„Rigoletto" - Actul I -

Nu !
Nu ridicaţi cortina,
Nu sunt Eu Rigoletto!
Ştiu,
Port în mine
Ceva
Din tragismul
Unui bufon,
Port aceleaşi cuvinte
Şi acelaşi blestem,
Dar, nu!
Nu ridicaţi cortina!
Aveţi încredere
Şi citiţi-mă
Până la capăt

SCARA PERFECTĂ

Construisem toată viaţa
O scară,
O scară perfectă,
Pe care urcând
Carte cu carte,
Să mă înalţ
Tot mai sus,
Întru semenii mei.
Când în sfârşit,
Mi-au pus pe umeri crucea,
Eram prea bătrân
Ca să pot
Să mai urc Golgota,
Era prea târziu
Ca să pot
Să mă mai înalţ
Către cer

ARS EGO*

*Ars artis (lat.) = artă
Ego = eu

Am înaintat petiţia mea,
Prin care ceream
Să fiu şi Eu primit
În rândul poeţilor.

Am bătut sfios, la uşa pe care scria:
"Consiliul pentru literatură şi artă"
A treia oară, un glas rigid mi-a spus să intru.
Am apăsat pe clanţă şi am intrat
- „Ce doreşti?"
- „Ştiţi aş vrea să devin Poet."
- „Poet!? Ce fel de poet? Există fel de fel de poeţi!"
- „Poet pentru posteritate"
- „Ha, ha, ha! Eşti glumeţ tovarăşe! Ce dai pentru asta?"
- „ Ideile toate pe care le am, spiritul..."
- „Nu ţine. Suntem materialişti convinşi.
Vino cu nişte argumente mai palpabile"

* * *

Acum nu mai trebuie să depun
Nici un efort
Am o diplomă pe care scrie:
„Poet pentru posteritate"
Din când în când
La câte un eveniment deosebit
Mi se mai comandă
O poezie.
Şi de când cu mecanizarea asta
Care a pătruns în cele mai diverse domenii
De activitate,
Începând cu arta şi terminând cu agricultura
Mi-e foarte uşor
Scot calapodul
Şi mai trag o nouă
Poezie.

PERPETUUM

Răsucesc o imensă clepsidră
Din care izvorăşte lumină
Dimineaţa cu faţa spre soare
Seara cu faţa spre lună
La prânz când ajung la redacţie
Mi se spune să revin mâine...

Răsucesc o imensă clepsidră
Din care se revarsă lumină
Noaptea cu faţa spre soare
Ziua cu faţa spre lună

CRIZĂ

Arta, literatura, şi celelalte
Ateliere meşteşugăreşti
Au produs prea multă
Sensibilitate
Stă prăfuită în rafturile
Librăriilor
Mucegăieşte prin expoziţii
Şi galerii
Se vinde în piaţă la un preţ de nimic
-„Sensibilitate de doi lei"
Auzi show-businesmen-ii strigând
Dar de mai mare trecere
Se bucură
Ceapa şi linguşeala
Sunt mai de folos în ciorbă
Şi osana
Ar trebui legiferat un program
De autorizare a producţiei de sensibilitate
Ca să nu se mai adune
Nici măcar în galantarele
Sufletului meu

*SANCTA SIMPLICITA

*Sancta Simplicita (lat.) = Sfântă Naivitate

Eram adunaţi să constituim un tot
Un tot unitar,
Unii eram individualităţi
Alţii existam sub formă de fracţii
De aceea era imperios necesar
Să fim aduşi la numitorul comun
Totul se rezolva prin diferite operaţii
Existenţiale.
Pentru mine se propusese o simplificare
Până la starea de suflet prim.
Am protestat vehement
Încercând să explic că sunt de fapt
Un suflet complex
Că însuşi mediul meu biotic şi ambiant
Există sub forma unui interval nemărginit
Cuprins între minus şi plus umanism
Dar totul a fost în zadar
Acum sunt o unitate o unitate de monolit
În această stare am fost promovat
Printr-o operaţie existenţială
Efectuată asupra proprii-mi
Deveniri, ridicată la putere nulă

BUTONUL DE AUTOCONTROL

Am fost incomplet întocmit
Încă din fază de prototip
Îmi lipseşte butonul de autocontrol
Şi discernământ
Asupra proprii-mi
Existenţe
Viaţa este plină de lucruri premeditate
Să torni cafeaua
Să picuri otrava
Să duci ceaşca la gură.
Şi se face frică
Şi începe să-ţi tremure mâna
E necesar o perfecţionare
Genetică,
În concordanţă cu progresul
Ştiinţific şi tehnic
Un dispozitiv automat
Un buton de autocontrol
Simplu
Eficient
Şi la-ndemână

Ion ROȘIORU

Pantum

Când o să vină Doamna Albă doresc să mă surprindă viu.
Din măștile cândva purtate să nu-mi fi mai rămas niciuna?
Se-nșurubează în oglindă tristețea chipului târziu.
Sub talpa casei din poveste îngroapă mama mătrăguna.

Din măștile cândva purtate să nu-mi fi mai rămas niciuna?
Nechează-a crivăț lemnul crucii bătrânului herghelegiu.
Sub talpa casei din poveste îngroapă mama mătrăguna,
Privirea mea pulverizează blestemul drumului pustiu.

Nechează-n crivăț lemnul crucii bătrânului herghelegiu.
Sub geana ochiului de rouă răsare-nsângerată luna.
Privirea mea pulverizează blestemul drumului pustiu.
Iubirea noastră-n vatra sorții se stinge pentru totdeauna.

Pe zarea ochiului de rouă răsare-nsângerată luna.
Palimpsestar în podul palmei noroc zadarnic mă rescriu.
Iubirea noastră-n vatra sorții se stinge pentru totdeauna.
Când o să vină Doamna Albă doresc să mă surprindă viu!

Pantum

Eternă-i numai insomnia spaimei de cercuri și de frig.
A proaspăt început de lume miroase lutul sub mistrie.
Destinul meu e unduire de dans sub ochii lui Zadig.
În orice bob ucizi tot lanul ce mâine-ar fi putut să fie.

A proaspăt început de lume miroase lutul sub mistrie.
Ecoul mărilor pierdute se stinge-n roșu țipirig.
În orice bob ucizi tot lanul ce mâine-ar fi putut să fie.
Te identifici cu pustiul prin care încă te mai strig.

Ecoul mărilor pierdute se stinge-n roșul țipirig.
Talazul gândului se sparge-n carena bărcii de hârtie.
Te identifici cu pustiul prin care încă te mai strig.
Raiul secund se rostuiește latent în peștera pustie.

Talazul gândului se sparge-n carena bărcii de hârtie.
Uimit de la un timp descoper că, doar atunci când pierd, câștig
Raiul secund se rostuiește latent în peștera pustie.
Eternă-i numai insomnia spaimei de cercuri și de frig!

Pantum

Țiganca Izabela poartă lentile de contact albastre.
Așteaptă vulpile Gerarul aducător viclean de rut.
Dedic haiku-uri avântate luminii florilor din glastre.
Deszăpezești cu-nverșunare cărarea timpului pierdut.

Așteaptă vulpile Gerarul aducător viclean de rut.
Rămân de-a pururi la cheremul destinului propus de astre.
Deszăpezești cu-nverșunare cărarea timpului pierdut.
În rouă văd reeditarea de lux a lacrimilor noastre.

Rămân de-a pururi la cheremul destinului propus de astre.
În orice semn de șovăire se-ascunde îngerul căzut.
În rouă văd reeditarea de lux a lacrimilor noastre.
Oricare frunte-i amprentată de-al ludei ipocrit sărut.

În orice semn de șovăire se-ascunde îngerul căzut.
Întreaga fire-i alternare de împliniri și de dezastre.
Oricare frunte-i amprentată de-al ludei ipocrit sărut.
Țiganca Izabela poartă lentile de contact albastre!

Pantum

Din plumb se întorceau soldații-n războaie nedemitizate.
Deși lovit de-o schijă-n pântec, trompetu-n goarnă mai sufla.
Țâșnea, precum din stâncă apa, norocul din fatalitate.
Un cal se străduia să zboare cu călărețul mort în șa.

Deși lovit de-o schijă-n pântec, trompetu-n goarnă mai sufla.
Ieșea din ochiul lunii trupul vivandierei dezmățate.
Un cal se străduia să zboare cu călărețul mort în șa.
Catârul orb cădea-n tranșee cu stâlpii cortului în spate.

Ieșea din ochiul lunii trupul vivandierei dezmățate.
Cânta o pasăre de noapte și-un câine-al nimănui urla.
Catârul orb cădea-n tranșee cu stâlpii cortului în spate.
Iisus se profila fantastic pe pânza cerului grena.

Cânta o pasăre de noapte și-un câine-al nimănui urla.
Prințesele visau albastru cum intră nunțile-n palate.
Iisus se profila fantastic pe pânza cerului grena.
Din plumb se întorceau soldații-n războaie nedemitizate!

Pantum

Iubito, suntem tot mai frunze cu orice clopot care bate.
De marginea de nord a toamnei ne-apropiem fugind spre duș.
Visezi să scrii dintotdeauna un vers de sute de carate.
Mă tem cumplit de noaptea-n care cocoșii n-o să-i mai aud.

De marginea de nord a toamnei ne-apropiem fugind spre sud.
Haiducul trece pe sub lună cu șaua calului în spate.
Mă tem cumplit de noaptea-n care cocoșii n-o să-i mai aud.
Nutrești în sinea ta dorința să poți muri pe săturate.

Haiducul trece pe sub lună cu șaua calului în spate.
Mă-mbie la ospățu-i tainic bătrâna doamnă Solitude.
Nutrești în sinea ta dorința să poți muri pe săturate.
Măceșii străjuiesc rambleul iluziei spre Hallywood.

Mă-mbie la ospățu-i tainic bătrâna doamnă Solitude.
De câinii câtorva blesteme mi-s urmele amușinate.
Măceșii străjuiesc rambleul iluziei spre Hallywood.
Mâna justiției culege cucuta supei lui Socrate.

De câinii câtorva blesteme mi-s urmele amușinate.
Din toate visurile mele încerc destinul să-l exclud.
Mâna justiției culege cucuta supei lui Socrate.
Nu orice bob de rouă cheamă norocul în trifoiul crud.

Din toate visurile mele încerc destinul să-l exclud.
Preiau spre expiere plânsul fântânilor abandonate.
Nu orice bob de rouă cheamă norocul în trifoiul crud.
Se iscă-n palma tatei boarea fierbinte-a pâinii aromate.

Preiau spre expiere plânsul fântânilor abandonate.
În tine cauți rostul lumii precum rabinul în Talmud.
Se iscă-n palma tatei boarea fierbinte-a pâinii aromate.
Își cere birul insomnia pădurilor lui Robin Hood.

În tine cauți rostul lumii precum rabinul în Talmud.
Nisipu-n prelă-i veșnicirea tânjirii după libertate.
Își cere birul insomnia pădurilor lui Robin Hood.
Străino, suntem tot mai frunze cu orice clopot care bate!

Pantum

Prin har, smerenie și nume sunt umbra șoaptei în pustiu.
Alintul Salomeii stinge izvorul sfânt de apă vie.
Deasupra minții tale steaua polară ninge cu târziu.
Profetu-și protejează duhul sub prea-nțeleapta-i nebunie.

Alintul Salomeii stinge izvorul sfânt de apă vie.
Cărarea hărăzită mie doar pașii morților o știu.
Profetu-și protejează duhul sub prea-nțeleapta-i nebunie.
În ochiul nostalgiei tremur ca tatăl înnoptat în fiu.

Cărarea hărăzită mie doar pașii morților o știu,
Senină spre Hiperboreea migrează marea insomnie.
În ochiul nostalgiei tremur ca tatăl înnoptat în fiu.
La apogeul karmei mele un zeu fanatic mă proscrie.

Senină spre Hiperboreea migrează marea insomnie.
Galopul zgomotos se pierde-n covorul serii purpuriu.
La apogeul karmei mele un zeu fanatic mă proscrie.
Pe zare plâng livezi albastre de pruni cu lacrimi de rachiu.

Galopul zgomotos se pierde-n covorul serii purpuriu.
Deja se iscă aurora din zâmbetul de pe tipsie.
Pe zare plâng livezi albastre de pruni cu lacrimi de rachiu.
Sub clarul lunii din grădină bujorii nu te mai îmbie.

Deja se iscă aurora din zâmbetul de pe tipsie.
Cu spor, după perversa moarte, încep întru Iisus să fiu.
Sub clarul lunii din grădină bujorii nu te mai îmbie.
Prin har, smerenie și nume, sunt umbra șoaptei în pustiu!

Lucia ŞTEFANOVICI

CREIOANE

***

dimineţile pierdute ale unei
alte dimineţi,
felul în care ne ardeam
călătoriile,
fantasticele,
imaginarele noastre
călătorii la
focul de taină al unui sărut,
patimi strânse din
alte vieţi
şi
felul în care
adorm minutarele
-atunci-
până şi stelelor li se întâmplă
poveşti.
povara lor,
aur în urma altor
veşti,
surâsul
aparte,
flăcări de nea,
inima.
când începe lumina?

***

mă ghemuiesc
atât cât pot să încap în
naşterea dinaintea naşterii mele.
un vis mai prelung şi
desprindere a lumii mele spre lume.
tristeţea nu au inventat-o trandafirii.
ei doar o păstrează
ascunsă
adânc
vedere
apropiere de
patimi şi
cântec de leagăn sub
ochii
nevăzutei vederi.
cearcăne mari.
atâmate de
cer.

***

într-o zi o să plec
din această lume de
trupuri
o să mă obişnuiesc
nu cu lucrurile,
ci cu numele lor cel ascuns.
o să mă mut într-o altfel de
casă
şi o să îmi dau seama că mă ţine
un altfel de rădăcină
şi un altfel de aer
în jurul unor altfel de nări.
o să mă mut într-un cuvânt,
poate chiar într-o literă
sau în sunetul ei de sărut
ori poate tocmai în inima ei
ca săgeata unui zbor încordat
şi
durut.

***

tu nu ai venit încă,
deşi
am deja amintiri despre tine.
ba chiar şi umbra ta
o păstrez împăturită cu grijă
sub braţ
şi o pun la căpătâiul tău
cel ce ai fost de atâtea ori pe aici
în lipsa ta.
în lipsa ta,
dau merii în pârg
înainte de înflorirea cireşilor
şi copiii se nasc,
neînţeles ce dă în mirare,
pe aici,
pe sub soare.
aşteptare
îmbătrânind a iertare.

***

despre tine tot ce pot să spun e că
taci.
pre limba păsărilor adormind înainte de vreme
cu umerii trişti adunaţi în cuvintele unui amurg
dincolo de umbre
dincolo de visul pe care îl trăieşti.
tăcere acută
descriere
în jurul aceluiaşi aer
violet
al unor alte himere.
acelaşi cer
străbătut neîncetat
de aceeaşi săgeată.
încordată.
săgeată a unui vers mai încet.

***

cerul este verde în seara mea
călărit de caii absenţei.
se pare că iarba îmi crescuse deja pe mormânt,
iertătoare,
căci altfel cum aş fi putut să alerg
nestingherită
prin aceste culoare?
iertătoare.
crescuse aşa.
o iarbă mare şi
grasă şi
deasă,
pe sub care viermii se apropiau de
trup
ca într-o iubire a lor pentru mine.
liniştea şi
sufletul meu,
despre care nu
o să îţi spun chiar acum
prea multe.
era o mişcare.
şi mai era ceva.
greu.
mirosea a plecare.
cerul verde
şi călărit de caii absenţei.
în seara mea
adormeau poeţii.

***

îmi uit respirările
aproape de
tine.
linia aceea robustă
subţire
a mirilor
logodiţi înaintea
furtunii ce va să vină
peste,
dincolo de
timpurile...
împletire în absurdul
tare,
nevăzător,
nevăzut,
chipul slut al unei alte himere
decât cea de împrumut dintr-o
vagă tinereţe
a ta sau
a altuia care
subzistă,
târâşul,
mersul pe coate,
însângerat,
vis jupuit, zdrelit,
totul.
totul.
din tot.

***

era o seară mult prea uşoară pentru
sufletele noastre îngreunate.
tăceam,
căci ce altceva să fi făcut
în acea încovoiere a aerului,
dincolo de care oraşul
părea cenuşiu.
timpurii îmi păreau toate
prin această absenţă.
timpurii şi aproape.
cenuşiul inimii tale
nu poate fi asemuit decât cu
cenuşiul inimii mele.
lut este totul.
iar stelele ard în palmele noastre,
ard adâncindu-se în carne.
jar fără scrum.

***

aşteptare înstelată a
absenţă.
cântecul zilelor,
apropierea nopţilor.
chipul palid al unei femei,
viaţa ta.
secunda în care
încremenirea,
kilograme de
amar
înghiţit de dimineaţa,
la prânz,
seara,
întotdeauna
pe stomacul gol,
neîncetarea înceată cu care
încerci să ridici
ceea ce
nu se clinteşte,
nu se clinteşte,
nu se clinteşte,
interiorul absurd, literele scăpate pe cale,
umbre ale tălpilor tale.
zborului
tău
îi cade aripa spre
cer.

***

prinsese pasărea de aripi.
tocmai de aripi.
cu ochii goi şi foarte măriţi.
încercând să îi aducă zborul.
înapoi.
prinsese pasărea de aripi.
tocmai de aripi
şi inima păsării refuza să mai bată
speriat,
aşa cum făcuse,
pentru câteva secunde apoi, şi
inima sa,
speriat,
la gândul că
sângele va înroşi
tot covorul.
lumea.
tristeţea sa.
tristeţea şi zborul.
pasărea.

***

vestea aceea
despre care nu se spun prea multe.
cuvintele peste care,
setea unei neştiute orbiri,
dincolo de
oştirile inocente,
lacrimile.
abia mai poţi să respiri.
lira.
dincolo.
secunda unei alte priviri.
nepătrunsă.
albită sub stea.
inima.

PERSONALITATEA PĂRINTELUI PROFESOR DUMITRU STĂNILOAE ȘI OPERA SA

Preot Răzvan A. MARE

Considerat a fi unul dintre cei mai importanți teologi ortodocși contemporani, Dumitru Stăniloae este apreciat de majoritatea intelectualității noastre contemporane, ca membru al panteonului culturii românești, alături de Dimitrie Cantemir, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Constantin Noica; pe care domnul Andrei Pleșu îi cataloghează asemeni unor oameni-instituție, reprezentativi pentru cultura țării noastre.

În cadrul Congresului Centenar UNESCO „Dumitru Stăniloae", din 2003, profesorul Stylianos Papadopoulos de la Universitatea din Atena, a subliniat ideea conform căreia Dumitru Stăniloae este cel mai mare teolog al întregii lumi creștine din secolul al XX-lea, având ca temei vasta bibliografie folosită de teologul român și care denotă cunoașterea în profunzime a filosofiei și teologiei secolului pe de o parte, dar și „rolul de pionierat al operei sale privitor la scrierile filocalice și patristice ale teologiei ortodoxe", pe de altă parte.

Cu ocazia decemării titlului de Doctor honoris causa al Institutului Saint-Serge din Paris, Olivier Clement îl numește pe Dumitru Stăniloae „principalul purtător de cuvânt al Ortodoxiei contemporane și, foarte simplu, al creștinătății".

Născut la începutul secolului al XX-lea, pe meleaguri transilvănene, în satul Vlădeni, lângă Brașov, la 16 noiembrie 1903, mai întâi a studiat doi ani filologia după care s-a reorientat către teologie, urmând cursurile Facultății de Teologie a Universității din Cernăuți, în Bucovina în anul 1922. Un interes deosebit l-a manifestat vis-à-vis de istoria Bisericii dar și de teologia Sfântului Grigore Palama. A studiat atât la Cernăuți cât și la Atena aplecându-se asupra scrierilor patristice și postpatristice (Sf. Maxim Mărturisitorul, Simeon Noul Teolog, Grigore Palama și alții), dar și interesat fiind de filosofia germană (Kant, Hegel, Schopenhauer). După reușita susținerii examenului de doctorat cu tema: „Viața și activitatea patriarhului Dosofteiu al Ierusalimului și legăturile lui cu Țările Românești", în anul 1929, Dumitru Stăniloae a fost trimis ca bursier în Germania iar apoi în Franța. Întors în țară, tânărul Stăniloae va fi fost numit profesor la Academia Teologică din Sibiu, iar în 1932 hirotonit preot.

Timp de zece ani (1936 - 1946) a activat în calitate de rector al Academiei, perioadă în care tânărul teolog a acordat o atenție deosebită unor probleme din societatea apuseană.

Forțat fiind de împrejurări, datorate regimului politic totalitarist din România, Stăniloae va fi numit profesor de teologie dogmatică și simbolică la Institutul Teologic din București unde va activa din anul 1947 și până în anul 1973 când se va pensiona. După acest an teologul român va profesa la această catedră oferindu-și serviciile până la moartea sa, în anul 1993.

De reținut că, în perioada 1958 și 1964 a fost arestat, făcându-se vinovat de încercarea sa în vederea revigorării spiritualității ortodoxe românești.

Din perspectiva prestigioasei sale activități științifice, Părintele Stăniloae, a ilustrat o monumentală operă teologică care însemnează 90 de cărți, 33 de traduceri, 275 articole teologice, 60 de convorbiri teologice și duhovnicești, promovate de mass-media prin diverse înregistrări audio sau video.

În cuprinsul activității sale, Dumitru Stăniloae a avut în vedere, în conformitate cu Revelația dumnezeiască și gândirea patristică, toate subiectele și capitolele care însumează un întreg tratat de teologie ortodoxă. Nu putem scăpa din vedere nici traducerile în limba română a unei întregi opere filocalice dimpreună cu propriile sale comentarii, care pun în lumină esența spiritualității creștine.

Putem creiona prin urmare legătura dintre opera sa teologică și filocalică prin propriile afirmații: „astfel a căutat să descopere semnificația duhovnicească a învățăturii dogmatice, să evidențieze adevărul lor în corespondență cu aspirațiile profunde ale sunetului, care-și caută mântuirea și înaintează pe drumul ei în comuniunea cât mai pozitivă cu semenii, prin care ajunge la o anumită experiență a lui Dumnezeu, care rămâne comuniunea supremă și izvor al puterii de comuniune".

În cuprinsul întregii sale opere, Părintele Stăniloae, a făcut accesibilă sinteza între spiritualitate și teologie, permițând depășirea dimensiunii teoretice a cuvântului lui Dumnezeu, a „cunoașterii de la distanță", având ca temei experiența apofatică a întâlnirii omului cu Dumnezeu. Prin intermediul acestei sinteze ni se acordă legătura credinciosului cu Dumnezeu. Omul se poate desăvârși în măsura în care Dumnezeu coboară la el prin energiile sale necreate, permițând astfel înălțarea omului către Dumnezeu. Acest adevăr fundamental al Ortodoxiei este evidențiat de Dumitru Stăniloae în momentul comparației teologiei didactice pe care a cunoscut-o în Germania, cu teologia Sfântului Grigore Palama. În acest sens afirma: „Atât teologia didactică, cât și Sfântul Grigore Palama m-au făcut să văd un Dumnezeu viu și personal, dar în teologia palamită am întâlnit un Dumnezeu care vine spre om, se deschide spre el ca lumina, prin rugăciune. Îl umple de energiile sale, rămânând incomunicabil în ființa Sa, necuprins și apofatic".

În gândirea teologică a Părintelui Stăniloae, Dumnezeu rămâne deschis către lume și lumea rămâne deschisă către Dumnezeu în Hristos, Cuvântul întrupat, ca Dumnezeu și om nedespărțit. Hristos este inelul de legătură dintre Deus și cosmos, astfel mântuirea adusă de El are dimensiune cosmică.

În cuprinsul sintezei sale, afirma John Meyendorff, Părintele Stăniloae, abordează totalitatea creației: lumea și cultura urmașilor dar, în acord cu învățătura Sfinților Părinți, vede în Întruparea Domnului, temelia transfigurării ultime și totale a cosmosului, abordând o teologie optimistă. Părintele Stăniloae se prezintă a fi un teolog al speranței.

Despre teologul nostru român Dumitru Stăniloae, s-au făcut mai multe aprecieri, izvorâte tocmai din monumentala sa operă. Astfel, majoritatea teologilor îl consideră drept teolog al comuniunii și al iubirii prin excelență.

Un loc central în cadrul operei sale îl constituie dogma hristologică. Un mare număr de studii sunt închinate Persoanei și lucrării mântuitoare a Fiului lui Deus întrupat.

Dacă avem în vedere hristologia părintelui Stăniloae ca o continuitate a tradiției patristice răsăritene, trebuie să ne gândim la înfățișarea lui Hristos nu doar ca Mântuitor ci,totdeauna ca Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat care se întrupează spre împlinirea voii Tatălui, și prin răscumpărare ne face capabili de a primi Duhul Sfânt. Prin urmare prezența lui Hristos înseamnă și prezența Sfintei Treimi, lucrarea lui Hristos este și lucrarea unitară a Sfintei Treimi.

Pe de altă parte trebuie să avem în vedere în momentul în care vorbim de hristologie la Părintele Stăniloae, aceasta devine o teologie a persoanei pentru a explica Taina lui Hristos. Iar persoana, fie că este necreată sau are început, este relativă și omenească, descoperă o relație cu o altă persoană față de care se manifestă „prin slujire și proexistență". Prin urmare, Hristos trimite mereu la Treime, iar Treimea se revelează prin Hristos.

Întreaga operă a Părintelui Stăniloae „este centrată pe ideea de dor"; „omul este dor omului, dar și lui Dumnezeu într-o relație de reciprocitate, deși inegală". De aceea, încercând să explice ideea de dor, marele nostru teolog afirma: „În esență, prin dorul lumii Dumnezeu vrea să se facă cunoscut omului pe Sine însuși în iubirea Sa. De aceea și omul trebuie să se ridice peste darurile primite, la Dumnezeu însuși care le-a dat. Dorul, ca semn al dragostei unei persoane față de alta, are în sine imprimată destinația de a fi depășit de cel căruia i s-a dat. Într-un fel, dorul e lucrul la care renunță persoana care l-a dăruit de dragul persoanei căreia i-l dăruiește".

Dorul este prin urmare, mesagerul iubirii. Dumnezeu este iubire (I Ioan 4,16) și ne-a iubit pe noi (I Ioan 4, 19), de aceea dorul care-l primim de la El în relația noastră cu Dumnezeu este semnul iubirii Lui pentru a stimula iubirea noastră.

În teologia părintelui Stăniloae întâlnim capitole întregi care se axează pe ideea de dor. Astfel, lumea este gândită ca dor, în relația noastră cu Dumnezeu. Lumea ca dor înlesnește ridicarea omului la stadiul dialogului interior al Sfintei Treimi „suprema existență dialogică și iubitoare". Ceea ce frumos avea să spună și magistrul teolog: „Lumea este un conținut al dialogului între om și Dumnezeu cel în Treime, sau prin lume omul crește în înțelegerea și iubirea lui Dumnezeu ce i-o dăruiește din iubire ca să-l aibă prin ea partener al unui dialog al înțelegerii și al iubirii".

Citindu-l pe Părintele Stăniloae, Kallistos Ware, vede lumea asemeni unui sacrament al prezenței divine, o teofanie. Pentru că vine de la Dumnezeu, prin Duhul Sfânt, Sfințitorul, care atestă existența lui Dumnezeu și dăruirea Sa din dragoste.

În gândirea teologică a Părintelui Stăniloae, Sfânta Treime reprezintă „sursa primară a persoanei umane". Ființa supremă înțeleasă ca energie comunicantă, prin aceea că persoanele divine își comunică ființele în chip desăvârșit una alteia fără a se confrunta una cu cealaltă. Dăruire care din viața intratrinitară este revărsată sub forma creației omului după chipul divin, în relațiile specifice extratrinitare.

GÂNDURI

E foarte cald!

Șoseaua se leagănă asemeni unui șarpe în bătaia soarelui de Bărăgan. Caniculă mare!

Matei Basarab, cu buzele vopsite de foarte multă vreme de vreo fătucă ștrulubatică spre a-l preveni de arsuri, abia îndrăznește să-și mijească ochii peste gardul viu de tuia și să privească necăjit spre Ionel Perlea, care, falnic dirijează un cor de vrăbii ascuns la umbră sub streașina Centrului Cultural.

Tremurând pe soclu-i crăpat de vreme și nepăsare, întemeietorul cetății încearcă să fie contemporan cu noi.

Căldura bate oblu pe caldarâm înmuind asfaltul care miroase ușor a zmoală.

Spre a feri tocurile pantofilor femeilor care nu au de unde veni, trotuarele au fost învelite cu pavele.

Vaxul s-a scumpit și din păcate are aceeași calitate; aceea de a ne arăta cât praf se saltă-n aer purtat de curenți.

De soare, probabil, sau din alte motive, mozaicul din Piața Revoluției, călcat de mașini grele, la târguri, crapă de dorul unei ploi scurte.

Pe bulevard, comercianții se înghesuie unii într-alții în scopul unei chirii mai mici așteptând clienți în locul vizitatorilor.

Nădăjduiesc să terminăm călătoriile tranzitare și să revenim la activități domestice: la muncă, la piață, la stadion, of..., la teatru!

A propos de teatru! Astă iarnă, eram gata să merg la un spectacol când un gând negru m-a fulgerat. Ce fac dacă nu mai este garderobă, iar eu am doar un palton? Îl las undeva? Îl țin în brațe? Atunci cum mai aplaud? Totuși îl țin în brațe, dar ce mă fac dacă va trebui să mă ridic respectuos în picioare atunci când artiștii ies la rampă? Renunț.

Continui să visez la ce ar trebui să fie. La prosperitate, la bine, la așezare, la chibzuială, la prieteni, la taifasul matinal duminical...

Privesc în zare căutând semaforul de la intersecția unde călătoriile tranzitare se opresc la stop lăsând loc activităților domestice. Știu, o să mi se spună că acestea nu se găsesc la Slobozia!

Gândesc la faptul că, plecând de la prevederile Constituției României, cuprinse în art.43, care consacră un drept fundamental - dreptul cetățeanului la condiții rezonabile de viață, care să-i asigure lui și familiei un trai decent, viața poate arăta și altfel. Traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, dar statul trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru a se realiza standardele civilizației. În acest sens, Constituția obligă statul la luarea măsurilor de dezvoltare economică și de protecție socială corespunzătoare.

Nădăjduind că în baza acestor prevederi nu vom mai fi nevoiți să ne gândim la alte localități unde să ne căutăm pruncii plecați la lucru, cu fruntea plină de broboane de sudoare mă aplec și sorb din halba de bere care transpiră și ea sub soarele arzător care chinuie umbrelele ce încearcă să ne ferească de sulițele aruncate fără cenzură din cer!

Vasile IORDACHE

T. Damian

FAGUL

(roman)

(urmare din nr.3/11)

De fapt, discuția asta o auzisem de multe ori și în casă, între tata și mama. Cei care ținuseră lumânarea bătrânului, auziseră porunca șoptită, dar își împărțeau părerile. Moșul murise demult, vorbele lui erau aproape uitate, dar acum, în toamna asta plină de întâmplări ciudate reveniră în memoria cuiva, făcând legătura între ele și fag. Testamentul moșului fusese însușit nu numai de tata, stăpânul fagului, ci și de către sat. Se cuibărise în mintea lor, ca semn al multor nenorociri inexplicabile ce se abătuseră asupra satului de câtva timp: ba în primăvară turbară câțiva câini în sat și boala se întinse la vite și chiar la oameni. Băiatul lui Vasile Finta, ditamai flăcăul, nu se dusese să dea la vite la odaie în țarnă și nu fusese mușcat de un câine turbat după ce-i mușcase boul în grajd, de bot? Băiatul lui Ionică Picioruș nu era să se înece în lacul Samarului, parcă ceva îl trăgea cu o funie la fund? Puhoaiele din vară nu luaseră pe băiatul lui Vasile Finta când trecea puntea întorcându-se de la coasă? Boul lui Neculai al Linii nu era să fie înghițit într-un ochi de mocirlă în Aninii ăi Mari? Casa lui Neculai Migiu nu luase foc în miez de noapte ca din senin? Copilul lui Petre Cârciagu nu se pierduse în pădure, gata să-l mănânce fiarele sălbatice? Mai avea curajul cineva să treacă noaptea prin pădurea Samarului din cauza Râsului care-i ademenea pe călători să le sugă sângele? Nu i-a mâncat ursul vaca lui Țințirigu, și așa sărac, vai de el? Nu s-a scăpat copilul cel mic al lui Gheorghe Colgiu în fântâna de la Podul Stânii? De ce n-a mai ieșit, ca în alți ani izvorul cu saramură de la Murătoare? Nu și-a luat zilele, nu se știe de ce, nevasta lui Stere Manea? Nu s-a născut copilul lui Gavrilă Rotaru cu pielea de pe mâini și de pe picioare ca de curcan? De ce au ieșit în timpul coasei fânului, toți șerpii din Lacul Goșii, colcăind prin iarbă? Și apoi, de curând, cine a tras fără motiv, în miezul nopții clopotele de la biserica de sub deal? Și-apoi cine erau oamenii aceia străini cu șepci pe cap și cu niște hârtii la subțioară care au pus stăpânire pe sat îndemnându-i pe oameni să le semneze, să facă un fel de gospodărie colectivă? Chiar așa, cum adică gospodărie colectivă? Adică să renunțăm la livezi, la grădini, să luăm păsările, animalele, vitele de muncă, plugurile, coasele, furcile, sapele, căruțele cu boii la jug și să le ducem într-o ogradă mare și să le luăm în fiecare zi de acolo, să muncim peste zi și seara să le aducem înapoi?

- Asta e, Ioane, nu trebuia să semnezi! L-ai dat. Acum nu e al tău, îi reproșa cu năduf Stere Pițigoi. Intrase în curte, se îndreptase hotărât spre tata, apoi privind spre Fag. Uite, îl vezi? Nu-i semn bun. Ai auzit și tu cum gemea azi noapte? Parcă mai rău ca niciodată. Costache Grecu s-a jurat că, trecând pe drum, pe lângă Fag, dinspre Pădurea Samarului, spre seară a auzit în el niște vaiete ca niște oftaturi. Nu auzi? Ia ascultă cum oftează? Nu-i a bine!

- Nu-l dau, n-avea nici-o grijă, gata, m-am hotărât, îl tai, i-al meu! Și-apoi, ce tot îi dai zor cu semnatul? Ce să semnez? Crezi că le dau ăstora pământul meu? Drept cine mă iei?

- Cum să-l tai, ești nebun? Nu știi ce-a zis moșul? Vrei să rămână satul fără Fag? Uită-te și tu spre Podul Samarului, cum ar arăta fără el? Apoi, dacă în primăvară îi dă altă frunză?

- Nu-l dau, știu eu ce fac! I-a răspuns hotărât tata. Dă-mi un topor cu gura mai lată!

- N-am, îi zise Pițigoi cu ciudă. Se întoarse și plecă fără să mai zică nimic, trântind poarta.

Priveam pe fereastră spre Fag și-l vedeam acolo, neclintit, uriaș, cu trunchiul gros, drept, cu brațele noduroase îndreptate spre cer, cu coroana stufoasă, arămie. De departe, din Pădurea Samarului porneau vârtejuri umflate de vânt, se izbeau de Vârful Hoților și de Vârful Vătraiului, apoi, furioase, se năpusteau spre el. Mai întâi un vuiet, apoi un vaiet, apoi ieșea obosită, înfrântă și țâșnea odihnită, pogorându-se în vălătuci peste sat. Lângă el, Crucea Mare a Ciumaților, aplecată acum în teica ei, părea că i se închină. Drumul dinspre Samaru îl ocolea cât putea, împingându-se în coasta dealului, din ce în ce mai îngust, printre pietre și rădăcini, apoi se furișa spre sat și, ajuns în centrul satului, la Drumul ăl Mare se despletea în zeci de brațe și poteci, fiecare apucând pe la curțile gospodarilor, ca apoi să se oprească și să se odihnească la porțile acestora.

Fagul cel Mare străjuia depărtările. Fagul cel Mare stăpânea Pădurea Samarului, ocrotind-o, ca un părinte. Fagul cel Mare domina munții, dealurile, satul și oamenii. Fagul cel Mare stăpânea suflete. Mă stăpânea. Dimineața. Ziua. Noaptea. Își întindea un braț peste sat, altul spre pădure. În locul celui de-al treilea, rămăsese doar o rană carbonizată, în urma unui trăznet.

Tata terminase de ascuțit fierăstrăul:

- Fă, Stelo, ce-i cu băiatul, nu se mai scoală o dată? Se face târziu.

- Hai și tu la masă, nu puteți pleca așa, nemâncați. Ce-ai rămas așa încremenit în mijlocul bătăturii?

Într-adevăr, ieșisem afară, să mă duc în grădină și, când m-am întors, l-am văzut în mijlocul curții, ca niciodată, într-o poziție care nu era parcă a lui. Își pusese pantalonii bufanți, bocancii, ciorapii de lână, pe care și-i îndesa peste pantaloni și peste gleznă, haina de dimie neagră, iar pe cap căciula înaltă pe care și-o îndesa bine peste urechi. Stătea nemișcat, privind, parcă peste casă, Fagul. Își ridicase ușor o sprânceană, o coborâse pe cealaltă. Numai buzele se mișcau ritmic, doar pentru el. Se vedea cum pumnii i se frământau în buzunarele pantalonilor. „Ce aveți cu copacul, mă, ce v-a făcut el? De ce mă siliți să-l tai? Nu-l tai că n-am lemne, nenorociților, că, uitați-vă și voi, curtea-i plină", și-și îndrepta privirile când spre gardul de la drum, unde așteptau să fie scurtați câțiva bușteni de mesteacăn bătrân. „Uite, am, nu m-a apucat niciodată iarna fără o țuică în beci, nu s-au făcut prunele anul acesta, nu s-au făcut, pot să rabd, sau dacă mai am, fac economie: în loc să beau două păhărțe, beau numai unul, n-oi muri până la anul... Pot să intru în iarnă cu mai puțin fân, le dau la vite mai cu grijă, mai împrumut un porcoi, două, de la unul de la altul: chiar dacă n-am porumb și mălai cât trebuie, fac un drum la câmp la Florica, mă duc la pătulul meu, îmi iau cât trebuie și în trei zile mă întorc acasă, chiar dacă e iarnă. Ce dacă e frig? Mă încălzesc pe drum, merg pe lângă boi. Am lăsat copiii dezbrăcați? Nu i-am dat la școală? Numai ei să învețe, că, de! cu vremurile astea... vai de capul lor, dacă n-or fi harnici să se descurce în viață. Își fixa ochii la Fag, când la ferestrele casei, parcă voia să-i spună Fagului gândurile lui, apoi își privea vârfurile bocancilor, sau se uita îngrijorat când la grajdul vitelor, când la poartă. „Și-acum, musai să-l tai! Adică să vină ăștia, spurcații, la poarta mea, să-mi zică: treci și pădurea și copacul. Chiar, dacă o trec, o vor tăia-o? Te pomenești că nebunii ăștia vin într-o dimineață cu o drujbă și-l taie cât oi zice pește. Îl încarcă și pleacă. Unde? Dracu să-i ia! Dar cum, să rămâie locul gol? Chel? Să rămână manga fără copac? Păi într-un an ar spăla-o ploile și ar duce-o în gârla Samarului, sau ar lua-o râpele peste sat. În câțiva ani, ar lua-o tot satul la vale, râpă peste râpă, cum s-a întâmplat cu Mătara. Într-o noapte, după niște ploi putrede care au ținut toată primăvara, râpele au luat-o la vale cu sat cu tot. Noroc că erau case puține și le-au scos oamenii bruma de adunătură. Mai e acum sat acolo? Își întoarse tot corpul cu ochii spre Mătara, privind cu compătimire doar cei trei mari stejari, care mai rămăseseră deasupra satului, ținând piept cu trunchiurile și rădăcinile lor uriașe tot malul de la surpare.

Iar acum, să-l tai? Prea multe s-au adunat acum. Ăștia vin... Ce mai, și nenorocirile din sat trebuie să se sfârșească odată... Dar nu-i asta... În loc, am putea pune în primăvară niște salcâmi, niște stejari sau niște mesteceni, ce s-ar prinde mai repede. Problema e alta... Cu ce trimit eu copilul ăsta la școală, că e firav, nu-i bun de muncă. Dacă-l iau ăștia, nu mă aleg cu nimic. Dacă nu-l tai, trebuie să vând vita de la plug să fac rost de bani, că satul n-așteaptă! Dacă-l tai, să-l vând pe nimica toată? Nu, mai bine îl tai, îl aduc în curte și-l fac scânduri. Cu el faci o casă, nu alta! Îmi fac o trașcă, fierăstrău am bun și hașca-hașca, toată iarna, cu Stere Pițigoi sau, dacă nu vrea el, cu altcineva îl despic. Din cele două brațe ies niște țagle numai bune de gard, bașca o să mai rămână și câteva căruțe de lemne bune de foc, pe care le vând pe bani buni."

Din când în când dădea din buze mărunt, strângea și mesteca parcă din fălci, ridica și cobora sprâncenele. Pe frunte două cute mari, adânci, rămâneau crețe, semn al frământărilor. Cu mișcări hotărâte, luă fierăstrăul, îl face arc să-i încerce elasticitatea oțelului, luă apoi toporul căruia îi încercă lama cu buricul degetului, scormoni printre fiarele din beci vreo două pene de fier și de ulm, strigă la nevastă după o funie căreia-i încercă din priviri lungimea, luă un porcoi de fân pe care-l așeză meticulos în căruță.

- Ziceai că vii la masă, haide! se răcește mâncarea!

- Mă, voi v-ați spălat pe față astăzi, sau veniți la masă spurcați, cu urdori la ochi?

Pe plita încinsă se rumeneau vreo câteva turte de făină albă. Una își umflase coaja, gata să explodeze, de se răsuflă într-un sâsâit prelung, trimițând spre măsuța în trei picioare, rotundă, primii aburi. O mână pusă acum pe turtă de unul dintre noi, ar fi însemnat, dacă nu, o friptură a palmelor, sau în cel mai bun caz o înroșire. Numai mama avea ea metoda ei de a o lua cu repeziciune, apoi o plimba dintr-o palmă într-alta, de câteva ori și de-abia după aceea o arunca pe fundul de tei de pe măsuță și repede, cu buricele degetelor, o rupea, degajând aburii care pătrundeau până în adâncul stomacului, făcându-mi un gol imens. Un miros pătrunzător de brânză de oaie friptă se răspândi în toată odaia, în momentul în care mama deschise ușița plitei de la sobă. Bucățelele de brânză cafenii părpălite pe jar le răsturnase pe masă și cu grijă le împărți în dreptul fiecăruia:

- Vedeți să nu vă frigeți. Pune apoi pe masă alte felii de brânză, direcționându-le pe fiecare spre noi. Pe cea mai mare o împinse încet spre tata, iar pe cele mici spre noi, copiii. Până atunci luați niște bucăți de trandafir prăjit. Sunt ultimele bucăți de carne la borcan din porcul de anul trecut!

Tata trăsese cratița cu cârnați spre el. Luă unul, îl măsură cu privirea, îl linge dintr-o parte în alta de untură și, după ce-și trecu degetele unsuroase peste buze, plescăind de plăcere, îl făcu să dispară în gură. Cu mișcări repezi ale fălcilor, îl frământa plimbându-l dintr-o parte în alta, umflând obrajii, amestecându-l cu o bucată de turtă. După o clipă de odihnă, fixa cu privirea pe unul dintre noi și, după ce dumicatul rămânea suspendat după o clipă în Mărul lui Adam, îl trimitea în stomac cu un efort ce făcea să se înroșească obrajii, apoi ochii. Urma o nouă clipă de odihnă, apoi rupea tacticos o altă bucată de turtă, o frământa într-un dumicat enorm și cu aceleași mișcări repezi îl împingea în gură, apoi ritualul înghițitului se repeta. Își punea tacticos un păhărel de țuică pe care mai întâi îl trecea pe la nas să-i simtă parfumul, îl apropia cu evlavie de vârful buzelor care-l sugeau într-o singură înghițitură.

- Iar mi-ai dat-o pe cea mai mică, se zmiorcăi Petrică, băiatul cel mai mic. Dă-mi-o, măcar, cât turta de mare. Uite, și oul mi l-ai dat pe cel mai mic! Și ieri m-ați păcălit. L-am cântărit cu palanța.

- Na, bungenitule, mănâncă și strachina asta de lapte, că nu te mai saturi. De-abia mai țârcâie de la capră câte nițel lapte, c-am s-o mulg până o fâta! Fără să mai aștepte ca mama să termine să-i toarne laptele în strachină, acesta se repezi încercând să răzuie el fundul tuciului și, apăsând, făcu să se răstoarne tuciul peste strachină, iar laptele se împrăștie în toate părțile, șiroind, prelingându-se pe marginea mesei.

Tata frământase încă un dumicat în mâna stângă. Lăsă bucata de brânză friptă din mâna cealaltă, îl fixă cu privirea, apucă bâjbâind lingura de lemn de coadă, o răsuci de câteva ori în mână, o înălță și peste masă îl izbi în frunte pe copil care rămâne ca fulgerat. Știam că astfel de încăierări la masă erau rezolvate în acest mod, scurt, fără nici un alt comentariu. De data aceasta, izbitura a fost însoțită de un comentariu la fel de scurt:

- La mine în casă, numai eu comand. În casa în care lipsește pâinea, toți se ceartă și nimeni n-are dreptate! Iar tu, ăsta micu, să nu mai aud nici un sughiț! Între timp, pe fruntea lui se ridică un cucui enorm, ochii i se umflară de lacrimi, cerând ocrotire de la mama, care, ferindu-se și ea de o lovitură imaginară, îl trage pe copil spre ea, îi cercetă cucuiul și-l frecă ușor cu sare pusă pe buricul degetului mare.

Din sticla de rachiu nu mai rămăseseră decât vreo două păhărțe, apoi tata o împinse pe masă cu vârful degetelor spre mama.

- Ia, fă, și tu, la ăștia să nu le dai mai mult de-o jumătate de păhărț la amândoi, că-și strică mintea. Dacă mai rămân, să pui și la noi câteva turte. Nu uita niște șuncă afumată, că merge cu țuică. E mult până diseară. Se închină repede, urmărind cu o privire fixă icoana Maicii Domnului cu Pruncul în brațe de pe peretele din față.

- Hai, măi, băiete, gata, ai mâncat destul, du-te de înjugă boii!

- Măi, omule, nu vezi că e crud, poate el să tragă de fierăstrăul ăla o zi întreagă?

Până diseară trebuie să-l tai, așa trebuie. Unde ai mai pomenit tu copac lăsat tăiat pe jumătate pentru a doua zi? Iar tu, adresându-se mamii, să nu-ți bagi nasul unde fierbe oala, să taci! Nu comanzi tu în casa asta! Trebuie să-l învăț cu munca. Dacă nu poate la carte, nu e musai să muncească lângă mine? Mai bine, pune în coș niște turte și ce-oi mai găsi de mâncare. Nu uita, pune și o sticlă cu rachiu! O să fie frig azi.

(continuarea în numărul viitor)

Materie ideală:

mondializarea și dezbaterile în jurul proprietății intelectuale

Iunie 2002 - Centre for the New Europe
Imprimat în Anglia

AUTORI:
Julian Morris
Rosalind Mowatt
W. Duncan Reekie
Richard Tren

Traducerea:
Péter Mihók - manager of Central and Eastern European Policy, Centre for the New Europe, Bruxelles
Rodica Negre - doctorand în științe sociale, specializarea antropologie europeană, Centre de Recherches en Ethnologie Européene, Université Libre de Bruxelles, BELGIA.
Rodica Negre este cetățean al Sloboziei.

©Toate drepturile sunt rezervate. Multiplicarea și distribuirea gratuită a acestei publicații, cu menționarea deținătorului dreptului de autor, este permisă.

(urmare din nr.3/11)

Alternativele la proprietatea intelectuală

Deși proprietatea intelectuală este deseori considerată ca fiind esențială pentru inovare, în realitate există și alte soluții pentru rezolvarea problemei compatibilității de incitare creată de faptul că știința poate fi însușită. Aceste soluții includ cercetarea bazată pe fonduri publice, achiziționarea de către instituții publice, concursurile, secretele comerciale și alte mecanisme mai mult sau mai puțin inovatoare (Glennerster și Kramer, 2000; Gallini și Scotchmer, 2001).

Cercetare și dezvoltare bazate pe fonduri publice

Finanțarea publică a cercetării permite în aparență rezolvarea problemei compatibilității de incitare dând o stimulare financiară directă inventatorilor. Mijlocul cel mai curent de a distribui fondurile publice este probabil alocația de cercetare. În general, aceasta este atribuită de către agenții al căror obiectiv este de a recompensa cercetarea cea mai meritoasă. Desigur, într-un mare număr de cazuri este dificil de văzut care vor fi aplicațiile comerciale ale unui proiect de cercetare dat, astfel că deciziile sunt deseori luate pe motive în mod esențial estetice. [23] Chiar și când aplicațiile comerciale sunt vizibile, organismul public poate sau nu să acorde fondurile în funcție de viabilitatea comercială probabilă: problema este că aceasta este prezentă destul de rar în preocupările membrilor organismelor publice de cercetare care estimă cel mai des că promovarea științei ar trebui să meargă dincolo de considerații comerciale. Dacă există motive bune pentru a finanța cercetări non-comerciale, finanțarea directă nu este destul de des modalitatea cea mai bună pentru a obține rezultate. Să vedem de exemplu USAID (US Agency for International Developement) care a finanțat cercetarea unui vaccin contra malariei, descris cu multă elocvență de Rachel Glennerster și Michael Kremer (2000, pp. 37-38):

„În anii 1980, USAID a decis să finanțeze trei echipe care făceau cercetări privind un vaccin contra malariei. O echipă a pus la punct un vaccin candidat, dar numai doi din cei nouă voluntari testați erau protejați de malarie și testele au indicat că vaccinul a avut și efecte secundare. Cu toate că aceste rezultate erau destul de modeste, acest lucru nu a împiedicat USAID-ul să publice prognoze excesiv de optimiste. În 1984, administrația a declarat că s-a făcut „un pas mare în dezvoltarea unui vaccin contra formei cele mai ucigașe a malariei la om. Vaccinul ar trebui să fie disponibil pentru utilizare în întreaga lume și în particular în țările în dezvoltare, în următorii cinci ani" (citat de Desowitz, 1991, p.255). Cincisprezece ani mai târziu, lumea tot mai așteaptă vaccinul.

Primele încercări ale celei de-a doua echipe au dat rezultate slabe dar - cine ar fi crezut? - conducătorul cercetării afirma că din punctul său de vedere proiectul este încă demn de atenție și a cerut un supliment de 2,38 milioane de dolari de la USAID. Experții independenți însărcinați să evalueze proiectul s-au pronunțat împotriva finanțării proiectului, dar James Erickson, directorul proiectului de vaccin din cadrul USAID a anunțat la Oficiul pieților publice al USAID că respectivul comitet de experți „a aprobat metodologia științifică și calificările și experiența excepțională ale cercetătorilor" (Desowitz, 1991, p.258). Imediat ce finanțarea a fost acordată, conducătorul cercetării a transferat fondurile pe contul său personal. El a fost acuzat în cele din urmă de furt.

Cu toate că evaluările independente au calificat ca fiind mediocre rezultatele celei de-a treia echipe, Erickson i-a acordat o finanțare integrală. Conducătorul cercetării și asistentul său administrativ au fost acuzați de furt și de asociere de răufăcători pentru că au deturnat sume din finanțare spre conturile lor personale. Două luni înainte de arestarea conducătorului cercetării, Fundația Rockfeller i-a acordat o alocație de cercetare de 750.000 de dolari și, chiar în ziua arestării lui, USAID-ul a anunțat că îi acordă un supliment de 1,65 milioane de dolari.

În 1986, USAID cheltuise mai mult de 60 de milioane de dolari pe cercetări pentru vaccinul contra malariei, cu rezultate slabe. Cu toate acestea și, pentru că se credea că vor fi mult mai multe vaccinuri candidate pentru a le testa, USAID a încercat să obțină maimuțe pentru aceste experimente. Erickson a făcut în așa fel încât să fie semnat un contract în acest scop cu un asociat care i-a transferat un comision! La sfârșit, Erickson a pledat nevinovat pentru acceptare de mită, pentru evaziune fiscală și pentru declarații mincinoase.

USAID-ul a cerut Institutului American de Biologie (AIBS) să asigure un audit independent al proiectului. Însă Erickson și responsabila proiectului AIBS erau amanți."

Glennester și Kremer afirmă în concluzie că „chiar dacă proiectul USAID-ului este un exemplu extrem de risipă, de fraudă și de abuz, el ilustrează câteva caracteristici importante ale cercetării bazate pe fonduri publice: mai întâi, beneficiarii fondurilor sunt interesați să se arate extrem de optimiști. Apoi, responsabilii unui proiect finanțat de către stat au interesul (pe lângă oportunitățile de deturnare de fonduri) să susțină și cercetări care nu promit. În al treilea rând, deoarece beneficiarii subvențiilor publice sunt plătiți înainte să producă, ei vor fi tentați să deturneze resursele de la cercetarea unui vaccin spre alte scopuri" (p. 38).

Pe lângă criticile aduse finanțării publice directe a cercetării, Glennester și Kremer sugerează alternative mai utile incluzând concursul, răscumpărarea brevetelor și promisiunile de a cumpăra o anumită cantitate din produsele cercetării. Să examinăm aceste opțiuni.

Piețele publice

Cumpărarea de către administrațiile publice acționează ca un stimulant asupra investițiilor garantând o piață producătorului unui produs dat. Această metodă este curentă în industria de apărare, unde preocupările pentru confidențialitate împiedică cel mai des recurgerea la brevete. Foarte des, combinația între secretul apărării și incultura științifică în rândul responsabililor publici poate conduce la investiții enorme în favoarea unor tehnologii inferioare sau absurde, cum ar fi navele spațiale (și zborurile spațiale locuite în general) și laserele cu razele X în prima versiune ca inițiativă de apărare strategică (Park, 2000).

Pentru alte tehnologii, unde secretul nu este o grijă primordială publică poate să fie un mijloc mai eficient pentru stimularea dezvoltării unor produse noi și utile. Aceasta este probabil adevărat mai ales în cazul promisiunilor de cumpărare pentru produsele care satisfac niște criterii precise sau în cazul răscumpărării brevetelor care sunt conforme acestor criterii. Aceste soluții vor fi oricum mai eficiente decât finanțarea directă a cercetării și a dezvoltării, pentru că ele sunt mai compatibile cu mecanismele de stimulare.

Rămân totuși niște probleme. Cum să atingem scopul dorit? Așa cum știm, statul nu poate identifica diferitele tipuri de mărfuri pe care consumatorii vor să le cumpere. Să admitem totuși că reușim să fixăm un scop clar și precis - de exemplu, dezvoltarea unui vaccin împotriva tuberculozei, sidei sau malariei - dar cum să se stabilească criteriile care sunt corespunzătoare? Soluția nu este simplă și, cum va demonstra exemplul concursurilor de mai jos, procesul poate să se dovedească plin de obstacole.

Concursurile

Concursurile încoronate de un premiu constituiau un instrument des utilizat în Uniunea Sovietică pentru a încuraja inovația. Această metodă funcționa fără îndoială până la un anumit punct, dar putem să ne întrebăm dacă încuraja investiția conștientă și în proporții suficiente. Problema concursurilor și a premiilor - ca și a finanțării publice pe scurt - este că ele nu au în mod necesar o legătură cu ceea ce doresc oamenii: cum poate un juriu care este însărcinat cu decernarea premiului să determine valoarea comercială a inovației pe care o va recompensa? Rezultatul este, între altele, o tendință de a corupe persoanele responsabile să fixeze criteriile aplicabile pentru invențiile care potențial vor fi meritorii.

Un exemplu celebru pentru un astfel de premiu a fost cazul celor 20.000 de lire sterline oferite de către guvernul britanic în 1714 inventatorului unui instrument care permitea determinarea longitudinii unei nave (Sobel, 1996). Premiul a fost creat în urma pierderilor umane care rezultau din incapacitatea de a cunoaște poziția pe mare. Un exemplu tragic prezentat de Dava Sobel în cartea sa „Longitudine" a fost moartea a 2000 de marinari din Royal Navy pe 22 octombrie 1707. Pentru o națiune maritimă ca Marea Britanie, o astfel de pierdere nu era numai tragică, ci și inacceptabilă.

Mai întâi, juriul era dispus să recompenseze o idee a lui John Harrison. Însă, președintele juriului, astronomul regelui, Maskelyne, făcea parte dintr-un consorțiu concurent. El a intervenit pentru a obstrucționa propoziția lui Harrison modificând condițiile concursului. Harrison a câștigat în cele din urmă, dar ar fi fost posibilă salvarea mai multor vieți dacă el ar fi câștigat mai devreme și ar fi pus imediat invenția pe piață.

Toate acestea nu trebuie să fie percepute ca o tentativă de a înlătura mijloacele alternative de încurajare a cercetării. Premiul, promisiunea de cumpărare și răscumpărare a brevetelor, independent dacă sunt finanțate de către stat sau de organizații caritabile, sunt mult superioare alternativei care este finanțarea publică directă. În Capitolul 4 vom vedea exemple concrete ale acestei abordări în contextul unei dezbateri foarte complexe, și anume accesul la serviciile medicale fundamentale.

Investiția speculativă

O altă alternativă pentru brevete, care nu se bazează pe finanțare publică, a fost propusă de Jack Hirschleifer: stabilirea unor pariuri pe consecințele unei inovații. Astfel, de exemplu, producătorul unei noi tehnologii despre care credem că va provoca o creștere (sau o scădere) a cererii unui anumit minereu sau produs chimic ar putea să cumpere o mare cantitate de opțiuni de cumpărare pe acest minereu, pe care s-o revândă puțin timp după anunțul introducerii tehnologiei. Această metodă este posibilă pentru anumite tehnologii (de exemplu, o nouă metodă de extragere a petrolului), dar ea este mai puțin utilă pentru tehnologiile care afectează puțin cererea produsului chimic respectiv; dacă variația prețului sperat ar fi inferioară sumei necesare pentru a acoperi prețul cumpărării opțiunii, procedeul n-ar fi economic.

Secretul comercial

Secretul comercial, utilizat și în zilele noastre, era înaintea apariției sistemului modern al brevetelor singurul mijloc realist pentru a proteja noile tehnologii de însușire frauduloasă. El funcționa, mai mult sau mai puțin, într-o epocă în care cunoașterea științifică se găsea la un nivel mult mai puțin avansat din cauza dificultăților de a identifica metodele prin care bunurile erau fabricate sau chiar compoziția lor. Nimeni nu știe dacă el ar mai putea funcționa și astăzi. În favoarea lui, se poate spune că astăzi este mai ușor de apărat domiciliul și, în consecință, viața privată. În plus, tribunalele sunt prin tradiție favorabile secretului comercial. Consecința este că ar fi mai ușor să se împiedice divulgarea cunoașterii conținute în tehnologiile novatoare (în special procedeele de fabricație) utilizate într-o singură întreprindere. În schimb, astăzi este deja foarte simplu deconstruirea, deci și copierea majorității produselor, în special în domeniul produselor chimice farmaceutice și biotehnologice [24].

O altă problemă a secretului comercial este faptul că știința care este ținută secretă riscă să fie pierdută. De-a lungul istoriei, aceasta a fost o problemă importantă. Societatea, ignorând aspectele secrete ale invenției, era privată de o bază prețioasă pentru inovare și pentru dezvoltarea economică. Știința nu era difuzată. În schimb, regimul brevetelor cere inventatorului să împărtășească cunoștințele care sunt la baza invenției. Astăzi, majoritatea inventatorilor au ca scop obținerea unui brevet, deci împărțirea invenției lor cu lumea.

Punerea în perspectivă a alternativelor

Este clar că de acum încolo există și alte mijloace pentru a încuraja invenția și creația artistică decât formele convenționale de proprietate intelectuală. Dar, comparându-i, brevetul, dreptul de autor și mărcile par a fi remarcabil de coerenți și simpli. Într-o lume în care drepturile proprietății private sunt bine concepute, beneficiile care vin dintr-o invenție sau dintr-o operă artistică sunt legate direct de beneficiile pe care le primește publicul.

NOTE:

(23) Autorii mulțumesc lui Sebastian Payne pentru această observație.

(24) Meiners și Staaf (1990) dau exemplul Coca Cola ca un produs protejat de secretul comercial de mai mult de 100 de ani. Or, Coca Cola este în mod curios, mai complex decât multe produse farmaceutice, pentru că ea conține un amestec foarte complex de compozanți naturali. În acest caz, identificarea conținutului este foarte dificilă. În schimb, produsele farmaceutice sunt deseori produse compuse simple ale căror compozanți pot fi identificați ușor prin utilizarea spectroscopului de masă sau a cromatografiei gazoase. În aceeași manieră, o nouă versiune genetică a unui „cultivar" poate fi identificată prin utilizarea reacției în lanț a „polymerase" (un procedeu brevetat de laboratoarele Abbott).

(continuarea în numărul viitor)

(urmare din numărul 3/11)

15. Obsesii, obsesii

În istoriografia românească, Dunărea este considerată ca fiind linia de demarcație între populațiile de sud și nord-tracice. În realitate acest lucru nu s-a petrecut niciodată. Dunărea nu a constituit un obstacol pentru o viețuire în comun pe cele două maluri. În istoria antică, dar și în studiile occidentale moderne, Munții Haemus joacă acest rol, linia imaginară între Ohrida și Marea Adriatică.

Izvoarele antice grecești numesc neamurile din zona Dunării de Jos, parțial din cele centrale și nord-vest pontice cu denumirea generică de **geți**, iar cele latine îi numesc **daci** și **sciți** pe cei din regiunea centrală și vestică.

Pentru a ne fi mai ușor, noi i-am numit pe toți **dacogeți** și am făcut din zecile de populații ce locuiau un spațiu imens, un singur neam. Toți ceilalți „topindu-se" în masa celor ce trebuiau să devină, alături de **romani**, părtași la mitologia nașterii noastre. Adevărul nu-l știe nimeni, dar el este oricum departe de aceste simplificări.

Peste ținutul carpato-danubian trec **tracii**, după 1500 î.e.n., în migrația spre sud. La începutul mileniului unu, **cimerienii** și mai apoi **sciții** găsesc în aceste locuri o patrie ospitalieră și asta pentru multă vreme. După 400 î.e.n., **celții** pătrund și rămân în multe zone, așa cum fac și **germanii** dar numai în Moldova. Au fost toate aceste neamuri asimilate de **daci**? Greu de presupus. Mult mai logică este acceptarea și influențarea reciprocă, traiul în comun și amestecul cultural.

Chiar dacă acceptăm că pe acest teritoriu populația majoritară erau dacii, asta nu înseamnă că erau și singurii. A-i uita pe toți ceilalți este un act de lașitate. Am făcut din daci, așa cum am făcut și din romani, o obsesie înrobitoare.

16. Sângele iranian

Invazia populațiilor iraniene pe la nordul Mării Negre, l-a făcut pe Herodot să numească „Sciția" acest teritoriu, denumire care s-a păstrat nemodificată până prin secolele 6 - 7 e.n. „Am cucerit Sciția!", a fost declarația triumfătoare din Senatul roman, în 106, iar Traian spunea, mult mai aproape de adevăr: „L-am înfrânt pe Deceball".

Nici o sursă antică nu vorbește despre Dacia, înainte de stăpânirea romană.

Sciții erau **paleii** de pe Siret, **napeii** din Bărăgan (și foarte probabil din jurul localității Napoca), **sargații** din Moldova, dar și cei din zona Sarmizegetusei, **sacii** din sudul Dobrogei și de lângă Mediașul de astăzi. Între anii 50 î.e.n. și 50 e.n., **sarmații** iranieni ajung la Dunărea de Jos. Neamul **iazigilor** se stabilește în vremea lui Claudiu (41-54 e.n.) în Câmpia Tisei. Aceștia vor juca un rol important în declanșarea ostilităților daco-romane de mai târziu.

Din seminția sarmaților, Strabon îi amintește pe **iazigi, roxoloni, urgi** și **aorși**. Pe **roxolani** îi regăsim ca aliați ai lui Decebal în luptele cu Imperiul și pe metopele monumentului triumfal de la Adamclisi. „Tropaeum Traiani" îi atestă foarte probabil și pe **buri, bastarni** și **celți**. (Despre primul război dacic controversele sunt importante dar și interesante. R. Vulpe, I.I. Russu, F.B. Florescu, H. Daicoviciu, dar și alți istorici, imaginează scenarii seducătoare, ce dau istoriei un farmec inconfundabil.)

Despre **agatârși** am amintit. Ei sunt considerați atât iranieni, cât și „părinți" ai dacilor. Este cunoscut rolul lor în evenimentele descrise de Herodot, când au refuzat să-i ajute și să-i adăpostească pe **sciții** împinși de **perși**. Ei locuiau pe teritoriul de mai târziu al dacilor lui Decebal și erau neîntrecuți meșteri bijutieri, într-o adevărată civilizație a aurului. Prea repede se uită faptul că aurul european a fost timp de mii de ani, aurul Munților Apuseni și al apelor sale.

17. A te face că plouă și alte confuzii

Despre **daci** și **geți**, enciclopediile universale spun fără ezitare că erau **sciți**, numai că nouă ne place atât de mult să fim „cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci", încât nici măcar nu ne punem întrebări.

Pentru noi, Zalmodegikos amintit de inscripția de la Histria este dinast **geto-dac**, deși este **trac** toată ziua

Dan Elias

Despre părinți, cu toată dragostea (3)

(„regele pământean"), iar Reemaxos, **iranian** din cap până în picioare, stăpânește o populație **geto-dacă**! (Sufixele -xos și -xis sunt fără îndoială iraniene. De văzut Colaxis, rege scit din sec.VII î.e.n. și chiar Zalmoxis!). La fel se petrec lucrurile cu Dapyx și Zyraxes.

Pe Burebista, mii de pagini au încercat să-l „naturalizeze" **dac** sau măcar **get** și să-i așeze capitala în ținutul Mureșului, deși Strabon (63. î.e.n. - 26 e.n.) nu amintește nici un cuvânt despre Sarmizegetusa (vorbind în schimb de Kogaionon), iar textele îl amitesc ca fiind „cel mai mare dintre regii Traciei și probabil **bur** din punct de vedere etnic.

Ce să mai vorbim despre fanteziile etiomologice din DEX! Aici, de exemplu, **paradis** este considerat de sorgine franceză (**paradis**), sau germanică (**paradies**), deși se știe cu exactitate că inițial, **pairidaeza** desemna în iraniană locul înconjurat cu ziduri, frumoasa grădină a regilor. Termenul este preluat de greci și ajunge în creștinismul european ca spațiu de desfătare celestă.

Tristă este și soarta lui **rai**, căruia i se propune rădăcina slavă **raj**, ori **bog** și **rai** sunt sinonime iraniene pentru „bogăție".

Recunoaștem cu jumătate de gură că Marea Neagră păstrează numele său iranian, adică **akșana**, ceea ce înseamnă „negru". Grecii l-au transformat în **axeinos** („neprimitor") și mai târziu în **euxeinos** („primitor").

Despre sonoritatea iraniană a capitalei Sarmizegetusa (Sarmis, sarmați, Zarathustra, etc), o să mai avem vreme să vorbim.

De ce în analiza sufixului toponimic **dava** nu se ia în calcul sanscritul **devah** și iranianul **daeva**? Acestea, împreună cu **deus, divus, divinus**, din latină, sau **dia** din irlandeză, provin din **deiwo**, rădăcină indoeuropeană cu sens de „strălucitor", „luminos".

Să fie o întâmplare faptul că traducerea probabilă a etnonimului **costoboci** este „străluciți", în legătură evidentă cu **bostes**, „strălucitor". Enigmaticul rege dac Rubobostes, amintit de Pompeius Trogus, nici nu mai trebuie tradus. În aceeași situație este și **tarabostes**, termene cu care Iordanes (după Dion Crisostomul) numește clasa conducătoare la daci. Hașdeu vorbește despre **sarabii tiarei**, probabil **sarabostes**, ceea ce ne-ar conduce direct la Basarab și Basarabia.

Astfel, Basarabia nu ar fi „țara lui Basarab", ci „țara străluciților". Logic, dacă mergem mai departe și descoperim că Iordanes vorbește despre **anți** ca despre un neam de „semizei". **Anții**, amintiți și de sursele bizantine, erau **daci liberi**, strămoși ai moldovenilor de astăzi și nu **slavi** așa cum în continuare îi găsim prin dicționare. Justinian plătea prietenia anților, purtând cu respect epitetul de „Anticus". Între „semizei" și „strălucitori" există o evidentă sinonimie de substanță.

18. Soliile neștiute ale trecutului

Și în ceea ce privește Europa suntem tributari unor idei puține și fixe. Fastul civilizației grecești sau al celei romane, ne atrage hipnotic și uităm că măreția lor incontestabilă nu este unică. Există și o măreție fără danteluțe și ciucuraşi, a omului obișnuit care muncește, iubește și moare uitat de lume. El construiește o civilizație a simplității, a lucrurilor naturale și utile. Anonimatul lui este dumnezeiesc.

Fastul de care vorbeam nu justifică în nici un fel plăcerea curioasă pe care ne-o oferă uitarea. Norocul nostru este că, așa cum spunea M. Florian: „Trecutul se menține spontan în limbaj ca și în întrebuințarea celorlalte unelte ale tehnicii. Oricine se servește de acestea primește fără să știe solia trecutului".

Cine mai știe, de exemplu, că banala coasă arată astăzi la fel cum arăta în urmă cu 2500 de ani? Invenția ei, aparent simplă, a revoluționat agricultura Europei. Cine sunt cei ce au realizat-o?

La fel se petrec lucrurile cu butoiul de lemn cu cercuri metalice, cuptoarele cu reverberație, argintatul metalelor, cu morile de măcinat rotative, cu brăzdarul triunghiular de fier, cu roata olarului cu turație rapidă și chiar cu săpunul. Aceste invenții au dezvoltat societățile autohtone care le-au preluat, cu sute de ani și toate sunt priorități celtice.

Civilizația celtică a lăsat urme greu de șters, atât în cultura materială a obiectelor utilitare, dar tot atât de mult în limbă, arhitectură și artă. Toponimia europeană este în mare măsură celtică, dovadă a permanenței lor într-un spațiu imens. Să ne amintim astfel că Parisul (Lutetia) poartă numele tribului celtic al **parisilor**, Toulouse este de fapt orașul Tolosa al **tectosagilor**, Belgia poartă neschimbat numele **belgilor**, tot așa cum Scoția îl poartă pe al **scotilor** și Elveția pe al **helveților**. Bologna și Boemia își au rădăcina lingvistică în numele populației celtice a **boiilor**, Reims în cel al **remilor**, iar Trierul este anticul Treverorum, orașul **treverilor**. Ce să mai spunem de Țara Galilor și de Portugalia! Și lista este abia la început.

19. Istoria ca o scrisoare de dragoste

Hecateu amintește țara „Keltike", aflată undeva între izvoarele Dunării și Peninsula Iberică, iar Herodot numește populația acesteia **keltoi**. Caesar, în cele șapte cărți din „De bello Gallico", spune că **galii** se numeau ei înșiși **celtae**. **Gelții, galii** și mai târziu **galații** sunt tot atâtea nume pentru un singur popor, cel ce a deschis poarta civilizației fierului (Hallstatt și La Tene sunt centre de locuire celtică).

În aparență, mișcarea a fost starea de existență a neamurilor celtice. Migrația lor este controversată. Se acceptă în general că ea începe în mileniul II î.e.n. și conduce la ocuparea civilizațională a unui teritoriu uriaș, așa cum nimeni nu a mai reușit vreodată. Britania, Iberia, Galia, Italia, Dacia, Peninsula Balcanică, dar și Asia Mică și Crimeea primesc infuzia culturală celtică și realizează adevărate revoluții în dezvoltare. Direcția de mișcare a **celților** pare să fi fost spre sud și sud-est, dar Amedee Thierry presupune existența a două migrații. Una pornind din Galia și urmând drumul amintit mai sus și o alta pornind din Crimeea, ocolind Dacia și ajungând până în Balcani și Asia Mică.

Oricum ar fi fost, trebuie să le recunoaștem **celților** contribuția hotărâtoare în formarea Europei așa cum arată ea astăzi. Limba lor se regăsește în irlandeză, franceză și spaniolă, dar și în italiană, română și portugheză, chiar dacă orgoliile nemăsurate ale națiunilor preferă alte ascendențe, de regulă „nobiliare".

Din surse latine și nu numai, cunoaștem numele a zeci de populații celtice, ele fiind în fapt de ordinul sutelor (numai în Gallia Cisalpină trăiau 112 triburi!). Multe din aceste nume ajunse până la noi sunt botezuri lingvistice ale autorilor antici, dar la fel de multe repetă modul în care își spuneau celții înșiși.

Sunt nevoit să duc plictiseala până la limita suportabilității și să-i amintesc, convins fiind că și numai această rostire a numelui lor poate fi o dovadă de dragoste, de istorie în sens afectiv.

Gaidelii sunt irlandezii de astăzi, așa cum **volcii** (**volkii** sau **bolgii**) sunt după tradiție creatorii monumentelor megalitice. În Britania trăiau **caledonii, brigații, scotii, trinobații, morinii, menapii, catuvelaunii, icenii** și **picții**, cei ce își vopseau corpul. În Galia îi găsim pe **biturgi, senoni** și **lingoni**. **Arvernii** ni-l aduc în memorie pe Vercingetorix, înverșunatul dușman al lui Caesar, învins abia în 52 î.e.n., la Alesia. Tot aici erau **sequanii** și **mandubii, parisii** de care am amintit, **hedui, carnuții** și **remii**. De la **armoricani** (adică: **redonesii** și **unelii**) ne-au rămas monede cu femei războinice nude, așa cum de la **bellovaci** au ajuns până la noi monede de aur. **Alobragii** dau Europei Vienna, **scordiscii** orașul Singidunum (Belgrad), iar **britolagii** Galațiul românesc (sau poate **cotensii** din zona Buzăului).

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

Să-i mai amintim pe **helveți, tigurini** și **belgi**, pe **vindelicii** din nordul Elveției și pe **boii** din Panonia. În Bretagne trăiau **veneții**, iar **tauriscii** în Noricum, estul Alpilor și în nord-vestul Daciei.

Undeva în sângele european sunt și **suesionii, buronii, treverii, libuii** și **salasii** amintiți de Titus Livius alături de **tricostini, voconți, seduni, veragri** și **taurini**. **Anarții** locuiau nord-vestul Daciei, **cotinii** în Moravia, iar **celtiberii** (în fapt **arevaci, belii, titii** și **lusoni**) în Spania.

Mai erau **eraviscii, ordovicii** („războinicii ciocanului"), **lemovicii** („războinicii ulmului"), **cimbrii** (germani celtizați) și **oretanii**, adică: **turonesii, cenomanii** și **insubrii**.

Tolistoagii, trocmerii și **tectosagii** trec în Asia Mică (278-277 î.e.n.) traversând Balcanii și devin **galatii**, „războinicii viteji".

Și câți alții or mai fi fost și nu-i mai ținem minte, în „buna" noastră tradiție!

20. Sângele celtic

Istoria noastră bagatelizează legătura de rudenie cu celții. Aceasta în condițiile în care există dovezi suficiente, atât arheologice, cât și în limbă, arhitectură, artă și folclor. Însă obsesia își face încă o dată datoria și simplifică până la denaturare.

Sursele scrise îi atestă pe **anarți** și **tauriscii** în nord-vestul Transilvaniei, pe **scordisci** în Banat și Oltenia, pe **cotensi** în zona Buzăului și pe **britolagi** în Bugeac. Locuirea acestora se întinde pe o perioadă cuprinsă între 300 și 500 de ani. Pe teritoriul României au fost descoperite peste 140 de așezări celtice, nenumărate obiecte utilitare, de artă și arme.

Orașul Tulcea, anticul Aegyssus, localitatea Isaccea (Noviodunum) și orașul Galați au fost înființate și populate de celți, așa cum s-a întâmplat și cu Ciumești, centru de iradiere în metalurgia fierului și în olărit. Toponimul Galați îl regăsim în numele altor patru sate aflate în județele: Albam Bistrița-Năsăud, Brașov și Hunedoara).

Nu există îndoieli în privința provenienței celtice a toponimului Alpi, cu sensul de pășune alpină, ori sunt istorici și filologi care îl consideră și pe Carpați de aceeași origine (tradus prin „stânci" sau „pietre").

Urmele lăsate de celți în limba noastră sunt numeroase. Din nefericire sunt acceptate oficial numai câteva, celelalte stau acoperite de straturile succesive de uitare și indiferență. Despre **săpun** și **fier** am amintit. Sintagma **Porțile de Fier** este și ea celtică, tot așa cum este verbul **a îmbrăca** și substantivul **brăcinari**. Că dicționarele noastre spun altceva, este de acum un loc comun! Imaginația lor este extrem de limitată: **a îmbrăca** își are originea în latinescul **imbracare**. Bietul Diodor din Sicilia, necitind dicționarele românești, spune: „Gallii poartă pantaloni largi cărora le spun **bracae**". **Lemn** își găsește explicația prin latinescul **lignum**. De ce nu am lua în calcul și termenul celtic pentru „ulm", respectiv, **lem**? Celții erau meșteri neîntrecuți ai lemnului și au influențat arhitectura dacică a caselor de locuit și nu numai.

Arta celtică s-a constituit într-o sinteză de elemente artistice europene și orientale. **Torques**-ul caracteristic este o prelucrare creativă a unor podoabe bărbătești persane, așa cum „cazanul din Gundestrup" considerat fundamental pentru meșterii celți (și aflat la Copenhaga), este decorat cu motive orientale, dar și de stepă, fiind executat după toate probabilitățile pe teritoriul **britolagilor** din zona Moldovei.

Influența credințelor celtice asupra celor din spațiul carpato-dunărean este negată unanim, mizându-se pe caracterul lor de excepție (cultul craniilor, interzicerea antropomorfismului, etc). Nu suflăm o vorbă despre credința celtică în nemurire și nici despre practica de a trimite periodic un sol la zei, absolut asemănătoare cu cele din cultul zeului trac Zalmoxis, pentru a nu strica imaginea de unicitate pe care tot noi am creat-o. Interesantă este și posibilitatea ca numele unor zei să fi rămas în memoria unor toponime românești. Îl numesc aici pe zeul **Dunatis**, divinitate a locului apărat natural; munți, trecători, ... fluvii (!) și pe cel al zeului **Ialonus**, ce ocrotea... câmpul cultivat! Este foarte probabil ca **dacii** să fi preluat practica druizilor celți (**druis** - „stejar") de a interzice scrisul, acesta fiind exclusiv religios.

(va urma)

Dincolo de Calea Laptelui

Helis, Helis, Almus aba Tani!

Departe visând de satul sărat,
vine câmpia și tălpile goale îmi împunge.
O, Ialomiță, tu cea mai rece apă,
șerpuind sub un soare de sânge!

Șarpe sfânt, unduiești prin țărână.
Sălcii tulburi și coclauri de lut te umbresc
din munte și până la Dunărea stângă
prin sudul valah și suprafiresc.

Pene și oase de dropii sclipesc
pline de fosfor în adâncul pământului
cu fire de safire legate
de astre, de heliștea vântului.

Nu știu: oare se înalță câmpia
ori la miez de noapte cerul se apropie?
Nu e vreme de somn; fac un salt
și mă întâlnesc cu ultima dropie,

care ca o măiastră de văzduh
mă îmbie între mari aripile sale
și mă petrece prin pasul zorilor
Iin-cătălin pe A Laptelui Cale.

N-au decât cocoșii să cânte pe pământ!
Trupul meu în lapte sfânt s-a topit.
Helis, Helis, Almus aba Tani -
Fie ocrotit tot ce pe lume am iubit!

Tablele de Smaragde

Cine trece prin frunziș și sare
și-n amurg liniște n-are?
Fi-va înger sau vreo piază rea,
care să vadă în inimi vrea?

Nu se vede, numai se aude
prin ale crengilor smaragde crude,
care clinchetă și licăresc
cu slove unde doar eu citesc

și-n gingașe table de clorofilă
deslușesc o nesfârșită milă
pentru munca și tristețile noastre,
pentru oboseală și inimi albastre.

Să fie de la Cereasca Doamnă,
care vestește o lungă toamnă,
când verdele smaragdelor piere
și renaște mereu în conifere?

Granatul

Tu, piatră în verde sticloasă,
în galben, în roșu noptatic
și-n neagră lumină, te lasă
văzută-n al zării jăratic!

Prin șisturi de raze pribeagă,
precum și în prunduri și plauri,
cu tine ades se dezleagă
de greșuri, de boli și balauri.

Dar și în Vrăjita Grădină,
în alb ori în galben gătită,
cu numele tău în lumină
tresare o tufă-nflorită.

Granat, ce pe diavol îl vatămi,
odor descântat în ajun,
eu rogu-te mie arată-mi
cum tânăr mereu să rămân!

Aur, argint, nestemate și flori

Grădină magică în galaxie,
din mugurii tăi în mii de culori
vei ivi frumoasă pe vecie
aur, argint, nestemate și flori.

Nu-i, oare, aici Raiul făgăduit
de zeii tineri și nemuritori?
În Grădina Mariei am zărit
aur, argint, nestemate și flori.

Îmbătați de mirosnă și leacuri,
ne lepădăm de somnuri în zori,
în vreme ce se oglindesc în lacuri
aur, argint, nestemate și flori.

Pieriți voi, amăgeli și tristețe,
pieriți voi, ai morții fiori!
Dă-ne, Marie, mereu tinerețe,
aur, argint, nestemate și flori!

Adrian BUCURESCU

Nicolae Stoica - volum și imaterialitate

Nu există compromisuri stilistice în atelierul lui Alexandru Deacu-Ialomița unde mai tânărul său coleg dă formă materiei brute. Compozițiile au o expresivitate și o forță care te apropie, te face curios să le cercetezi, să le atingi.

Să fie Salomeea instigatoarea unei vocații pusă în slujba senzualității formei, a rotunjimilor repetate în atâtea lucrări?

Imaginată în volum ca o esențialitate a feminității și conștientizată de artist drept armă în dorința de a obține capul lui Ioan Botezătorul, Salomeea este un motiv preluat în structurile concave și conexe ale unei creații în plină desfășurare, în permanente căutări.

Din trăirile subconștiente ale plasticianului s-au născut clișee definind ipostaze umane. Suferința a fost identificată cu același personaj feminin sau cu omul pus la ghilotină ori cu „Semnul" sub care l-a imaginat pe cel purtându-și capul în pământ.

Această viziune este dublată de un traseu stilistic extrem, hieratic, provocator. Aspectul enunțat este inserat „Vânătorul de himere" al cărui cap a fost gândit asemeni unui templu oriental simplificat.

Caracterul inițiatic al piesei face trimitere la un spațiu

de cultură falică unde prezența simbolului circular al lumii cheamă spiritul fantastic în capcană.

Limbajul semifigurativ al sculptorului Nicolae Stoica ne pune în fața unui discurs plastic de o calitate specială, vizibil încă din desenele de pe vremea studenției, care prevesteau drumul ascensorial al talentului său.

Investigația asupra ființei fizice și spirituale, indiferent că este vorba de un Iisus, o femeie sau despre Salomeea anume, într-un sens mai extins, omul urmărindu-l în căutările ideatice, a convins juriul Bienalei Internaționale de Sculptură de la Toyamura, Japonia, în 2001, să-i acorde prețuirea meritată pentru „Carul alegoric" (1999), un bronz compus pe orizontală, efilat prin opțiunea artistului pentru un anumit orizont plastic.

Carul alegoric (1999)

Pare misterioasă această compoziție, posesoare a unei fragilități nespecifice bronzului.

Premiul Special a ridicat-o la rangul de capodoperă din existența ei cuminte, latentă, în așteptarea unei expoziții personale a plăsmuitorului său, care întârzie să se concretizeze.

Discursul estetic din „Carul alegoric" este reiterat în sculptura de la Cetate, unde montajul, nu într-un material peren, ci într-unul efemer, lemnul, relevă tulburătoarea atmosferă a „Înălțării". Renunțarea voită la reprezentarea chipului christic, dovedește că artistul nu a dorit personalizat simbolul lucrării sale.

Tangențele evidente cu tipul de expresie grafică face acest personaj în ronde-basse, să pară abia coborât din frescele medievale sârbești și pregătit pentru a se ridica la ceruri. Posedă o materialitate mult aplatizată în favoarea spiritului și interpretată prin filtrul eului creator, al cărui destin poate să fie asemănător cu al Galileanului.

Nu cumva sculptura a fost așezată la Calafat, lângă Dunăre, în ideea permanenței și a vieții veșnice, mai ales că avem de-a face cu un cunoscător al secretelor mistice?

Acest spectru al valorilor cultivate de Nicolae Stoica în câteva compoziții exemplare prin coerența conceptuală evocă sacrificiul la care este supus omul independent de voința sa, învăluind într-un spectacol antropocentric o întreagă operă ascendentă spre maturația artistică.

Ana Amelia DINCĂ

Arhim. Arsenie Papacioc

Cuvânt despre bucuria duhovnicească
CUVÂNT DESPRE SFINTELE TAINE

(urmare din nr. 3/11)

- Ce se poate face pentru familia mea care este baptistă. Cum se poate mântui?

- Dragă, noi nu putem face o cât de mică abdicare de la adevărul ortodox. Asta e o problemă ce privește pe Dumnezeu. Și, dacă vreți, Biserica o spune, ei sunt într-o anatematizare față de Ortodoxie, după cum am mai spus. Venirea lor la Biserica Ortodoxă, ca și a catolicilor, cu atât mai mult a neoprotestanților, este prin ungerea cu Sfântul Mir, pentru că au primit deja botezul.

- Botezul trebuie făcut prin trei scufundări, ori, baptiștii fac doar una...

- Catolicii nu fac nici una. Ei fac botezul prin stropire. Eu vorbeam cu Părintele Cleopa cum să facem cu cei ce nu au cele trei scufundări. Și știți, eram neînsemnați pentru un răspuns ca acesta, dar ne preocupa problema ca niște oameni ce trebuie să răspundem. Părintele Cleopa ajunsese la o concluzie: cel ce este botezat și nu are scufundările, să facă scufundările. Dar nu merge. Însă contează foarte mult, deși are mare însemnătate scufundarea care semnifică pogorârea și ieșirea din mormânt, iar ultima scufundare - Învierea, contează foarte mult botezul, dragul meu, botezul în numele Sfintei Treimi, care e lucru mântuitor.

Dovada este că nouă ni se spune în viața practică bisericească, în situația în care o femeie naște și poate să moară copilul că moașa poate să-l boteze. Îl botează în numele Sfintei Treimi: „În numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Sfântului Duh. Amin." Și copilul rămâne botezat. Dacă trăiește copilul, preotul îi citește lepădările. Dar formula botezului nu o mai zice, așa e de mare botezul o dată zis - într-un singur botez, cum zice Crezul. Și nu numai atât, chiar mama, că poate naște pe undeva pe câmp, îl botează și copilul rămâne botezat. Deci nu mai este nevoie de scufundări, el rămâne botezat.

Nu mai este un copil nebotezat cum se întâmplă cu acele crime, avorturile, crime foarte mari. Acești copii sunt la rău. Nu sunt nici în rai și nici în iad, pentru nebotez și nevinovăție. Asta este. Ei ne văd. Sufletul este de la data zămislirii. Chiar în dreptul roman se spune: „Copilul odată zămislit are drept de cetățean." Copilul este autonom în pântecele mamei. Nu e mama stăpână pe el. Vedeți cât de mare este Botezul? Dacă îl naște și e pus în situația să moară, îl botezi și el rămâne botezat. Îi pomenim și noi într-un loc la Proscomidie, ca prunci născuți înainte de vreme, la morți.

- Când nu știi dacă ai fost botezat, greșești dacă mai faci o dată botezul?

- Când nu știi dacă ai fost botezat, se zice: „Dacă nu a fost botezat..." Ca și la epicleză, când preotul nu este atent, se zice: „Dacă nu s-au sfințit.". Se pot întâmpla fel de fel de împrejurări în Biserică și preotul să o facă automat și să nu-și dea seama.

- Ce ne puteți spune despre Taina Preoției?

- Preoția este o foarte mare lucrare la Dumnezeu, nespus de mare. Preotul ține locul lui Dumnezeu pe pământ. Dumnezeu a creat două lucruri extraordinare care nu mai pot fi depășite: a creat o femeie distinsă care a născut pe Dumnezeu și a creat Preoția, care îl coboară pe Dumnezeu din Cer și îl naște pe Dumnezeu pe Sfânta Masă. Ce ziceți de lucrul acesta? Vă dați seama? Sfântul Agneț pe Sfânta Masă, atunci când facem Sfânta Liturghie! Altarul este plin de îngeri, căci Hristos este acolo! Spun chiar rugăciunile: „Doamne, și îngerii să intre cu noi să facem Liturghia, că sunt împreună lucrători și ei.". Este o rugăciune care spune așa: „Doamne, că tu ești Cel ce aduci, Cel ce Te aduci, Cel ce primești, Cel ce Te împarți.". M-a întrebat un student: „Bine, Părinte, dar preotul ce-i?". Răspunde Hristos: „Fără tine, preotule, nu pot să fac lucrurile acestea". Preotul e axa principală a Creației, a Recreației, adică a nașterii lui Dumnezeu din pâine și vin. Vă dați seama ce înseamnă pentru un popor că are Liturghie? Ce înseamnă pentru un popor că are Ortodoxie?

- Cum să ne pregătim în vederea primirii Sfintei Împărtășanii?

- Împărtășania te desăvârșește, nu-ți iartă păcatele. Dacă te spovedești, Dumnezeu te dezleagă prin duhovnic și la împărtășit. Dar să te dezlege de păcate mai întâi. De faptul că ai o ură pe cineva - te-a jignit cineva și ai zis: „Treaba lui, ce dacă m-a jignit!" Nu! Trebuie să-l înconjori, să faci o legătură sufletească,

ori să-ți recunoști greșeala, ori, în sfârșit, nu-l lași să aibă o apăsare sufletească asupra ta. Să nu zici: „Nu mai am nimic cu el!" că e tot un fel de a-l disprețui și a te vedea pe tine mai presus de el. Păstrează o legătură măsurată, care se potrivește cu armonia. Vorbește cu el, ca să vadă că ești cald, nu respingător. Ura își face loc imediat. N-ai nimic cu el, dar nu-i dai bună ziua. N-ai tu chiar nimic cu el? Sau te saluți cu toată lumea, dar cu amărăciune și cu noduri. Asta nu e bine. Frățiile voastre trebuie să știți că a iubi pe vrăjmași e o poruncă. Dar pe nevrăjmași? Dar pe unul care ți-a năzărit: „Uite, și ăla cum e, fistichiu!". Trebuie să fiți serioși în ce privește relația mută cu lumea, nu relația manifestată. Trebuie ori să-l compătimești, ori să-l fericești în inima ta.

Eram la închisoare și era acolo un om rău, foarte rău. Nu puteai să ai o relație cu el. Și am zis în inima mea așa: „Măi, ăsta are și el o mamă și mamă-sa îl iubește. Noi nu-l iubim. O, ce bine că îl iubește și pe ăsta cineva!" Nu trebuie să ne complicăm judecând. Și te mărturisești incomplet cu câte din astea faci: judeci, vorbești de rău și ele se înregistrează toate. E ușor să spui: „Uite ce a făcut!", dar nu știi de ce a făcut și nici nu-i cunoști întoarcerea cu lacrimi. Și nu auziți că-i mai iubit de Dumnezeu, dacă se întoarce, decât cel care nu a căzut? Și ce te faci tu? Pentru că s-a creat un obicei, și asta-i rău, să se vorbească cu ușurință de rău despre altul: „Da´ ce, nu văd eu ce face?".

Fraților, nu există în creația lui Dumnezeu nimic, fir de iarbă, să nu știe Dumnezeu de el. Oare mai mult se interesează Dumnezeu de iarbă decât de oameni? Și atunci, sigur că suntem urmăriți. Și nouă ni se cere dăruirea. Vreți să biruiți: smeriți-vă și nu judecați pe nimeni. Pentru că în felul acesta veți fi liberi. Altfel nu. Îți duci viața în funcție de păcatele celelalte, că nu te astâmperi să-l judeci pe celălalt. Iei lucrurile prin comparație. „Eu nu sunt așa!" Și te iei în comparație cu un om pe care tu îl numești ticălos. De ce nu te iei în comparație cu Sfântul Siluan Atonitul? De ce nu te iei în comparație cu diferiți Părinți cunoscuți, care duc o viață aleasă? Mântuitorul spune: „Iubiți pe vrăjmași, pe cel care-ți face rău!" Nu cum e vorba: „Mi-a zis, și i-am zis, și am să-i zic!". Nu numai că nu-l ierți, dar te gândești la o răzbunare față de el. Vreți răzbunare? Vă învăț eu: „Să-l iubiți și să-l pomeniți la rugăciune.". Pentru că, dacă te răzbuni, rămâi dator la Dumnezeu. Dacă nu te răzbuni, rămâne Dumnezeu dator la tine, și e mai bine așa, că, spune și Scriptura: „Răzbunarea e a Mea.".

Pentru că tu nu ești acela despre care zici că ești mai mult sau mai puțin. Tu ești acela care ești în fața lui Dumnezeu. Dumnezeu știe toate aceste lucruri. Numai la lucrul acesta dacă sunteți atenți, sunteți oameni cu nume duhovnicesc: să nu mai judeci pe nimeni. Pentru că, vrând-nevrând, îți fuge mintea: că sunt fistichii, că lumea nu e pregătită de o viață creștinească. „Ce,domnule, mă oprești de la viață?". Nu te opresc de la viață: tocmai, că vreau să te duc la Viață. În cazul în care nu primește sfatul, trebuie să ne rugăm pentru el, nu să stăm nepăsători. „Pentru că tot atâtea suflete ucidem câte din vina noastră lăsăm să se osândească." (Sfântul Grigore de Nazianț).

- Cât de des ne putem împărtăși? Ce criteriu să avem pentru apropierea de Sfintele Taine?

- Nu timpul decide. Că poți să postești o săptămână întreagă sau două, în schimb ești plin de răutate cu unul și altul: judeci, vorbești de rău - asta te oprește de la împărtășit. Cine este pregătit se poate împărtăși foarte des. Foarte des, dar să i se dea și un timp de pocăință sau să i se dea un timp de postire. Biserica a fixat posturi ca să scăpăm de umflătura asta sufletească, gâtul ăsta gros, întins și înălțat: mândria. Vă puteți împărtăși o dată pe lună, până la 11 - 12 ori pe an. Dar lucrul acesta îl discutați cu duhovnicul. Pentru că el știe viața voastră și rădăcinile vieții faptelor voastre.

Acum sărbătorile mari fac să se depășească luna. „Am să mă împărtășesc atunci, și așa e praznic..." - considerent de felul acesta. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că ne putem împărtăși în fiecare zi, dacă suntem pregătiți. Dar cine este pregătit? De exemplu, dacă ați postit ieri că era vineri și postiți și azi, vă împărtășiți Duminică. Dar întrebarea se pune din partea duhovnicului: „Ești pregătit sau nu?".

- Dacă mă împărtășesc într-o Duminică, după ce m-am spovedit, pot să mă împărtășesc a doua Duminică cu aceeași spovedanie?

- Nu. Ai putea să te împărtășești dacă nu ai greșit. Dar care-i acela care să nu fi greșit timp de o săptămână? A vorbit de rău, nu s-a rugat suficient și permanent... Mai întâi de toate, cine poate să facă un bine și nu-l face săvârșește un păcat. Cât bine puteai să faci într-o săptămână și nu ai făcut?! Și, iată, ai săvârșit păcatele lipsirii... Nu prea aud la spovedanie: „Că puteam să fac un bine și n-am făcut". Și apoi, să te împărtășești la o săptămână e cam des.

Unii neglijează Taina Spovedaniei și o folosesc doar ca un pretext pentru a se împărtăși. Dezlegarea de păcate e valabilă. Însă era bine să o facă de dragul curățeniei și a iertării pe care o primesc, nu de dragul unui act care urmează.

Din cartea Arhim. Arsenie Papacioc „Cuvânt despre bucuria duhovnicească",
ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003
Publicat sub îngrijirea prof. Anghel Papacioc, Liceul „Mihai Eminescu" Slobozia

(continuare în numărul viitor)

Pădure și ciori
(Reportaj mitic)

Pe la Șanțul lui Covrig se trecea dincolo, ca pe un alt tărâm, în Pădurea Satului, o pădure bătrână, dar vie, nu rămăsese fără lăstărișuri și desime cu poleni și ierburi, cu înflorime și fructe pădureț, dar mai ales cu fragi, atât de mulți că nu puteai să nu-i calci în picioare stropind pământul cu sângele lor rozaliu și aburind aerul cu amirosul lor dumnezeiesc.

Semnul că dincolo de Șanțul lui Covrig, urcând ugerul pădurii, intrai în alt tărâm, unul vrăjit, era faptul că imediat ce pătrundeai în frunzarele ei, uitai că ai venit aici, pierdeai busolarea firească a spațiului, uitai că vii dinspre sat și că ai plecat dinadins să cauți ciuculeți.

Ei, dar aceasta este o poveste grozavă, întotdeauna mă duceam cu el, cu Anghel Chioru, care doar el știa despre străvechea împărăție a ciuculeților, care era departe, atât de departe, încât niciodată nu țineam minte drumul și apoi era o împărăție năzărită care se ascundea sub frunze și sub bolți înalte de stejari seculari și plopi care uitaseră de ani, și, în sfârșit, își schimba mereu locul după regele lor chel care, într-un moft, se muta sub alte frunzare lângă o buturugă ce-i devenea tron.

Sentimentul că intram în poveste era persistent, astfel încât altfel se scurgeau orele, ca într-o amiază eternă și când ieșeai, nu mai înțelegeai crepusculul, de parcă trecuseră ani și spațiul se recompunea altfel, devenea nou, atunci în fața ta și tu veneai dintr-unul străvechi, dintotdeauna astfel.

Să precizăm însă, Șantul lui Covrig era un rotocol de crivaie, plin ochi cu apă, care înconjura pădurea mare delimitând-o de păduricea de salcâmi, de luncă și de pochină.

Aici la Șanțul lui Covrig era dig ca să se intre și să se iasă din pădurea mare.

Mai departe înspre apus pădurea devenea întunecoasă și apele crivăii sticleau solzos până într-o baltă cu trestii și ape închise catifelate privind înlăcrimat cerul, de i se spunea Ochiul Boului.

Pe malul crivăii dinspre pochină erau grădini udate de roți trase de cai, de boi sau de oameni vânjoși.

Malul era străjuit de gherghinari stufoși care toamna se umpleau de fructe mici ca niște mărgele de rubin, încât abia se mai vedeau ramurile încâlcite și țepoase, frunzele petiolate mici. Toate intrau într-o grozavă sărbătoare, dar despre aceasta altădată.

Eu stau acum la vremea ciupercilor, a ciuculeților care ieșeau la primii lăstari și primele înfloriri ale lui april, pentru că și ei erau niște înfloriri stranii ale pământului, nălucitoare.

Nimic nu este mai pur și mai proaspăt ca aprilul de câmp, al pădurii de aici, după primele ploi care deszăvoresc primăvara și când noi treceam în tărâmul celălalt al mari păduri după ciuculeți sentimentul unui desen de basm, abia colorat, smălțuit, ni se impunea.

Ei (ciuculeții) ne puneau în cale mulțime de ciuperci ca să ne oprească, să nu-i mai căutăm și ne trimiteau somnuri îmbietoare și fragi abia înfloriți și privighetori și mierle, dar Anghel Chioru nu putea fi ademenit, abătut de la lăcomia lui pentru ciuculeți, pentru vraja păduri aceleia adormite, miraculoase și pentru locurile ei de poveste: Poiana Zănelor, Poiana Vulturilor, Gherghinarul de Aramă, Părul de Aur, Alunul de Argint, Porumbarul Albastru, Măceșul de Rubin și multe altele ce se sting în uitare.

Dar despre Anghel Chioru e altă poveste. M-am întors peste ani la pragul acela de poveste, dar el se închisese, apa din crivaie secase și în pădurea mare năvăliseră ciori, culburi ca niște corturi negre întunecau vârfurile și gânați acizi ardeau pământul și croncănituri asurzitoare speriau a pustiu, curgeri de căduri nesfârșitr negre ca niște umbre ale infernului treceau peste lunca aridă ca pestre câmpiile de asmodel, lățindu-se parcă peste întreaga țară ca un coșmar, ca o înspăimântătoare irealitate.

Anghel Macedon

Mihai VIȘOIU

SPOVEDANIA UNUI ÎNVINGĂTOR

LEONARD DORIN DOROFTEI - VOIEVODUL RINGULUI ROMÂNESC

Rânduri despre Mihai Vișoiu

Fănuș Neagu

Acum vreo patruzeci de ani, prin jocul magic al întâmplării, l-am întâlnit la Galați, pe malul Dunării, unde-și jefuiesc aventurierii visele și-și înnobilează speranțele, pe Mihai Vișoiu. Era student, dar bătea doaga falezii, cu ochii spre Levant și cupolele de aur ale Asiei. Era și boxer. Triunghiul Bermudelor (al copiilor de sport) era format atunci (și azi s-a risipit) din orașele Constanța, Galați, Brăila. Băiatul era bătăuș din prea multă vigoare tinerească, dublat de un talent literar neobișnuit. Eram împreună cu Nicolae Velea. Amândoi l-am adoptat și i-am făcut loc în pagina literară a ziarului local. Dumnezeu ne-a ținut partea: Mihai Vișoiu a devenit scriitor, a pătruns în legenda câmpiei scriind povestiri excelente, reportaje scăpărând de farmec și mânie și nu s-a abătut nici-o clipă de pe scândura pontonului unde începe aventura. Îndrăgostit nebunește de literatură, a rămas și în careul magic (ringul de box). Pentru că s-a născut din stirpea ce ni l-a dăruit pe Panait Istrati și atâția geniali exaltați al libertății, el continuă, iată, și după patruzeci de ani, să fie la fel de bogat în iluzii, neîmplinit în disperări, cules de patimile ce țin de măreția omului furat de ideea că lupta este idealul care ne smulge din uitarea pământului. Paginile scrise de el mă cuceresc, iar patima înflăcărată cu care-i înconjoară pe marii învingători din careul magic mi-l ține mereu aproape de inimă. Această carte despre Leonard Doroftei, urmând acelora despre Mihai Leu și marii campioni Nicolae Linca, Gheorghe Negrea, Ion Monea, Mircea Dobrescu, Ion Covaci, îl situează în rândul scriitorilor ce știu să planteze simbolul furtunii în cerul amețitor al tinereții.

Mihai Vișoiu - călător sub steaua norocoasă a Dunării prin miresmele Bărăganului și aurul speranței.

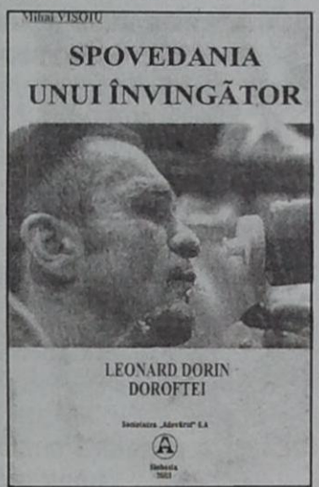

Ține-mă, Doamne, sub aripa Ta!

Plecarea avionului care urma să-l poarte spre Montreal, de pe aeroportul Otopeni, coincidea cu zborul său de la amatorism către ringul marii performanțe: profesionismul. Era pentru a doua oară când, din zecile de zboruri, se afla împreună cu Monica, dragostea vieții lui, și Adrian, împlinea în curând 4 ani. Dă, Doamne, ca anul abia început să fie unul mai bun! Acum călătorea la clasa business, în fotolii lejere, ca boierii.

Mai zburaseră împreună în iarna lui '95 când au făcut sărbătorile de Crăciun și Anul Nou în Egipt cu Nașul Feri, Nașa, dar și ceilalți băieți din lot. Sărbătorile acelea nu are cum să le uite. De revelion au făcut antrenament iar Nașa și Fina au dormit într-o cameră, iar el cu Feri în alta. Se făceau pregătirile pentru Europenele din Danemarca, de la Vejle, totodată calificări pentru Olimpiada de la Atlanta.

Lăsa în urmă o lume plină de doruri. Zâmbea năstrușnic, cum numai el știa, amintindu-și ravagiile făcute de Crăciun în sarmalele, toba, cârnații și lebărul pregătite ca la mama acasă. Adio, șorici, Dorule!

În avion locurile lor erau în apropierea aripii din dreapta fuselajului. Monica abia își stăpânea teama și emoțiile zborului. Și ce zbor! Peste mări și țări. Doru o privea cu căldură, dorind să-i transmită măcar ceva din siguranța lui, să-i alunge nu numai frica de zbor, dar și de necunoscutul către care se îndreptau. Erau trei la prima numărare, în realitate venea și al patrulea, Monica fiind însărcinată în luna a treia. Avionul lua înălțime pe nesimțite și după numai câteva minute sparse norii apăsători, planând sub cerul senin, curat precum cristalul.

Doru privea prin hublou la aripa argintie. Alături de el Monica și Adrian adormiseră. „Oare la ce visează?" Ar fi vrut să-l cuprindă și pe el somnul, gândurile să-i dea pace, să se mai poată liniști. Își privea soția și primul său copil și fără să vrea își puse pentru a mia oară întrebarea: Oare am făcut bine că am trecut la profesionism? Se scutură vrând să alunge presimțirile sumbre și privirea i se împledică din nou de aripa care scânteia în bătaia razelor de soare. „Ține-mă, Doamne, sub aripa Ta! Acest gând rugă revenea sâcâitor. Dumnezeu mi-a ajutat mereu. El știe că nu am făcut nimănui rău. N-am fost nici la furat de caise și cireșe. N-am spart geamuri și alte belele n-am făcut. Am spus: Sărut mâna! nu numai de la un capăt la altul al Izvoarelor, dar și tuturor celor de prin străzile învecinate, la tot cartierul Dorobanțul!"

Crescuse în frica lui Dumnezeu și se închina cu tot sufletul și atunci când la școală despre Atotputernicul nu se vorbea. „Respectul și bunul simț au fost adevăratele mele școli. Dacă nu eram așa, cine știe unde aș fi fost acum. Mulțumescu-ți, Doamne, că ai avut grijă de mine și nu m-ai lăsat în voia soartei. Ține-mă, Doamne, sub aripa Ta!".

Monica suspina și Adrian zâmbea. „Oare la ce visează?" Gândurile i se învolburau precum apele râurilor de munte care dau în clocot când se întâlnesc cu stâncile abrupte. „Am plecat cu Monica și copiii!"

Îl cuprindea acum în familie și pe Prâslea aflat încă pe drumul său spre viață. Iar toată averea strânsă din durerea înghițită în zeci de mii de ore de antrenament, în sute de meciuri și în ani de cantonamente era înghesuită în două genți de voiaj.

„M-am condamnat să îmbrac haina celui ce nu are nici măcar dreptul de a fi învins. Unica mea șansă este să fiu mereu învingător! Of! Nu mai suspina, Monica! Așa cum am tras ca să ajung campion mondial și european la amatori, așa o să lupt să ai, Monica, bărbat cu centură cu diamante! Acum visez eu! Am visat de când am intrat pentru prima dată în sala în care am descoperit ringul: Altar al Durerii! În el mi-am dus crucea aproape cincisprezece ani. Și parcă era ieri când de la lupte, unde nea Zidaru, odihnească-se în pace, zicea că mă face campion, am ajuns la fotbal unde Nenea, fratele meu Mișu, vroia să ajung precum Hagi care la optsprezece ani spera campionatul. Iar eu m-am dus cu Auraș la box și așta după ce l-am bătut pe frate-su Sabin, care îmi luase țeava de tras cornete, chiar de eram țânțarul care vroia să doboare armăsarul.

Aveam 14 ani. Nici acum nu știu dacă eu am ales boxul sau el m-a luat la pieptul lui. Ringul a fost raiul la care am ajuns după ce am trecut de mai multe ori prin iadul din care mulți nu au putut să iasă. Când am simțit că poți sătura foamea de pâine cu gustul victoriilor, dar mai ales cu bucuria de a fi cunoscut, băgat în seamă, arătat cu degetul: <<Ăsta e Doroftei - Campionul! Campionul nostru al Ploieștiului, al României, al Europei și al întregii lumi>>, durerile nu mai contau. Nu am știut că mă condamnam să rămân mic, că nu mai cresc. Titlurile mele se ridicau pe podiumul înălțat din centimetrii la care eu renunțam.

Când Maestrul Titi Tudor a simțit că sunt boțul de plastilină pe care-l poate modela și care își poate depăși performanțele sale de campion național și medaliat cu bronz la Europenele de seniori care s-au desfășurat la Halle în Germania, nu știam că o să trebuiască să mă mulțumesc cu cei 162 de centimetri și că nu voi avea dreptul ca greutatea mea să depășească 60 de kilograme. De când am ajuns campionul de juniori al <muștelor>> la Sfântul Gheorghe, în 1986, pentru mine felia de pâine a devenit anafură, anafura pe care o primeam când mă duceam să mă împărtășesc de Paște și de Crăciun la Biserica Buna-Vestire. S-a chinuit mult maestrul Titi cu mine. A ros multe prosoape. Dar mă gândesc, fiind puțin pricinos de data asta, cine nu ar fi mâncat pânza ieșită din războaiele de la Dorobanțu într-o zi, dacă ar fi avut siguranța că puștiului crescut de el i se va cânta Imnul, că va ridica lumea în picioare și că toți vor afla că roșu, galben și albastru e steagul României. Iartă-mă, știu că nu toate au fost întotdeauna OK. Am trecut amândoi prin multe și acum îți spun că sunt convins că fără dumneata, nea Titi, care ai știut să mă înveți să îndur renunțările care te poartă pe drumurile întortocheate și presărate cu spini ale performanței, nu aș fi ajuns în avionul ăsta lung cât o stradă din cartierul meu. La romani doar un gladiator rămânea în viață, ceilalți își trimiteau suflețele-n ceruri. Și eu sunt un gladiator, un supraviețuitor la categoria mea. Nu te supăra, Doamne, pe mine că îți cer prea mult!"

La vârsta asta mulți pun mănușile în cui!

„Cine știa de mine în lume acum zece ani? Câte sute de campioni de juniori și chiar seniori nu au ajuns amintiri de care vorbesc numai din când în când împătimiții boxului. Câți dintre marii campioni, care ridicau tribunele în picioare și făceau gol în jurul lor cu pumnii, nu au sfârșit în cea mai cumplită mizerie, în case sordide, în spitale pentru bolnavi cu mințile șubrezite de lovituri demolatoare sau roși de viciile care le-au măcinat zilele, îngropați la marginea cimitirelor și neplânși de nimeni. Trecutul nu interesează, poate de aceea s-au și redus lecțiile de istorie. Bat câmpii! Uite, vine stewardesa cu tacâmurile și cu întrebarea: Ce meniu doriți? Chiar, ce o vrea să mănânce Monica?"

O privește și o vede luminată de surâsul cu care l-a cucerit de când a văzut-o pentru prima dată. Doamne, ce nevastă frumoasă și cuminte mi-ai dat! Oricum, din punctul ăsta de vedere chiar sunt campionul campionilor. Chinina înghițită la Budapesta, de când m-au răstignit ex-sovieticii care au fost la butoane, preferându-l pe georgianul Gogoladze, deși eu îl bătusem ca pe prețuri, când am ajuns acasă, totul s-a transformat într-o prăjitură cu frișcă. Numai Monica a știut să transforme, cu iubirea ei, durerea în fericire! Pentru ea și pentru copiii mei trebuie să ajung campion mondial la profesioniști și nu unul care să fie ca o mărgică într-un șirag, ci chiar piatra prețioasă de la mijloc. Ajută-mă, Doamne, să ajung boxer adevărat de care să vorbească America toată, din Alaska și până în Țara de Foc."

O mângâie pe Monica pe frunte, se apleacă și o sărută pe obraz. „Tu ești stâlpul casei mele. Pe tine te am în lumea asta străină!" O vede trezindu-se luminată numai de zâmbet. „Să mănânci tot, să nu rabde de foame cel mic! Să ai grijă de el!"

„Oare ce face mama? Doamne, cum plângeau când am plecat! Plângeau de bucurie că au scăpat de noi, că nu mai au grija noastră".

Ai încercat să o dai pe glumă. Râdeai, dar parcă nu era râsul tău.

Zburau de de două ore și nu străbătuseră nici măcar un sfert din drumul până la Montreal.

- Dorule, cum învăț să vorbesc eu cu canadienii?

- Cu franceza pe care ai învățat-o și cu televizorul care îți va ține de urât când eu voi fi la pregătire, într-o lună-două, deșteaptă cum te știu, îți conferințe.

Râd și uită că au lăsat totul și că sunt osândiți să cucerească lumea, America, America americanilor pe care ploieștenii i-au așteptat chiar și după ce i-au bombardat în '44. „Uite, dacă nu vin americanii la noi, atunci ne ducem noi peste ei. Să vezi ce o să le fac! Ajută-mă, Doamne, să mă țin de cuvânt. Îți cer prea mult, Doamne? Doamne, tu m-ai făcut sănătos când am fost cu picioarele anchilozate și mă uitam prin zăbrelele gardului la copiii care jucau leapșa și pitita, când călăreau câte un băț sau, cu câte o sârmă făcută cu dichis, fugăreau cercurile de la plita spartă și aruncată în spatele casei. Mi-ai redat sănătatea de puteam să mă întrec cu trenurile care veneau dinspre București ori se întorceau dinspre Buzău și Moldova. Cum m-ai salvat, Doamne, de roțile rapidului de Iași când am căzut între șine și toți mă vedeau sfârtecat și aruncat peste pod în apa puțină, dar plină de motorină și păcură, revărsată din belșug pe albia Dâmbului. Nici acum nu știu cum m-am smuls dintre șine. Ce forță m-a luat din fața locomotivei, un Pacific uriaș, și m-a rostogolit pe pietrele sparte ale terasamentului, am înțeles mai târziu. Tot Dumnezeu și-a întins aripa și m-a apărat, mi-a salvat visele încă nevisate, atunci când abia împlinisem zece ani. Întâmplarea aceea și Tata care îmi făcea leagăn, și când nu vroiam să mă duc la școală, îmi spunea să mă culc. Mă învelea Tata și parcă mă mângâia cu plapuma. Avea palme grele cu bătături groase de cazangiu care jucau barosul ca pe un fulg de cincisprezece kilograme. Am avut tată doar până în clasa întâi și pe măsură ce treceau anii simțeam ce greu este fără el.

Calea ferată a fost aeroportul de pe care mi-am luat zborul și acum sunt în avionul ăsta gigant care mă duce de la un capăt la altul al lumii. De când cu necazul cu picioarele înțepenite și până acum au trecut douăzeci de ani, douăzeci de ani de când nu m-au mai trădat. Am trecut prin sutele de meciuri susținute la amatori și nu s-au mai înmuiat niciodată. N-au mai ajus de ceară, deși am luat multe lovituri în cap, în bărbie și în burtă. Doamne, cât am îndurat la amatori, dar oare ce mă așteaptă la profesioniști? Nu mai e casca, iar mănușile sunt subțiri, simți oasele pumnilor ieșind prin ele. Se vorbește despre milioanele de dolari care curg în ringurile profesioniste, de pariuri, de-o lume căptușită cu averi. Pe dracu! Nici la profesionism nu umblă câinii cu covrigi în coadă. În State sunt mii și mii de boxeri care visează palate și limuzine, amante artiste ori manechine, prietenii cu staruri de cinema și televiziune, dar pe cei care pot urca pe Himalaya și ajung în vârful lui Don King îi numeri pe degete. Câți dintre cei care măturau ringurile cu adversarii întâlniți nu au ajuns gunoaie în tomberoanele societății.

Mă frământă întrebarea: de ce canadienii de la Interbox mi-au făcut oferta într-unul dintre cele mai grele momente ale vieții mele, după înfrângere? Ce strategie au avut? Au așteptat să ajung la reduceri? Să mă cumpere pe mai nimic? Oricum am aproape 28 de ani. La 28 de ani, nu boxer amator cu performanțele mele, chiar dacă a fost campion mondial și european, e uzat, e stors ca o lămâie. La vârsta asta mulți pun mănușile în cui, trăiesc din amintiri și unii chiar prind muște. Doar nu au aruncat banii fără să-și facă toate socotelile. Mă urmăresc de mult. Au fost și la Berlin unde am câștigat titlul mondial în '95, apoi la Europenele din Danemarca, de la Vejle, în 1996. Nu dădeau ei zeci de mii de dolari pentru o epavă bună de dat la reformă. Cât o fi fost oare valoarea adevărată a contractului? La Hotel Hilton, în Budapesta, au fost Michel Yvon, directorul de la Interbox , președintele Federației Române de Box, Ion Șerban, și fostul boxer bucureștean stabilit în Elveția, Mihai Petrescu, bun vorbitor de limbă franceză. Doar ei știu pe cât m-au vândut. Cine mai era acolo? Au fost și alții dar parcă nu vreau să-mi mai aduc aminte! Încerc să îngrop pentru totdeauna ce s-a întâmplat la Budapesta!"

După ce i-au dat să mănânce lui Adrian și au băut câte o cola, s-a lăsat din nou cuprins de vise. Încerca să-și pună ordine în gânduri, să hotărască cum trebuie să se comporte în sala de antrenament, ce să ceară noilor patroni, la ce să renunțe. „Cum vor fi primele meciuri și primii adversari? Abia aștept să mă așez la casa mea și să mă apuc de muncă. Parcă aș fi cazangiu ca tata și nu m-aș pregăti să mă duc la antrenamente într-o sală modernă de box cu tot ce trebuie ca să faci performanță".

(continuarea în numărul viitor)

ION ALBEȘTEANU

- un mare artist -

(urmare din nr.3/11)

Redescoperirea muzicii în Foaierul vârstnicilor

„Închis în luna mai, Foaierul vârstnicilor și-a redeschis porțile vineri, 19 octombrie, într-o ambianță extraordinară. În prezența primarului însoțit de numeroși colaboratori, mai mult de o sută de persoane de vârsta a treia s-au reunit în Sala mare a Centrului medico-social, la un dineu oferit de municipalitate. Vârstnicii au fost impresionați de modul special în care au fost primiți, grație înțelegerii acordului asociațiilor din Neufchef. De asemenea, orchestra românească a lui Ion Albeșteanu le-a oferit un recital de muzică folclorică, o mare parte a cântecelor acestora fiind deja cunoscute vârstnicilor noștri."

Muzicieni români la Morges și Vevey

Sufletul arzător al lăutarilor

„Ion Albeșteanu, violonist și interpret al tarafului cu același nume, a consacrat o mare parte din repertoriul său dragostei. „Noi cântăm dragostea și suferința provocată de pierderea persoanei iubite". Albeșteanu însuși a învățat să cânte la vioară de la tatăl său, în satul natal Valahia. Apoi a plecat la București, unde și-a făurit o importantă carieră în fruntea unor diverse orchestre. După căderea fostului regim, poziția sa de muzician a devenit oarecum precară, dar el este unul din ultimii păstrători ai tradiției muzicii de mahala. [...] Atunci când a fost întrebat dacă este deschis influențelor exterioare, el a răspuns ferm că interpretează doar autenticul și clasicul. El reproșează, de altfel, multora dintre lăutari că se lasă seduși de influențe străine. În comparație cu aceștia, Albeșteanu merge cu rafinamentul până la a refuza să cânte cântece cu influență modernă. [...]"

(24 Heures - 6 noiembrie 1992)

Țiganii din România: coarda sensibilă...

„Se estimează astăzi că în România sunt peste 1.500.000 de țigani din care doar o jumătate înregistrați oficial. Este sigur că „deschiderea țării după dispariția lui Ceaușescu a permis redescoperirea acestei comunități, mai mult în domeniul cultural decât politic. Prezența la Arsenal, pe 25 noiembrie, a tarafurilor lui Ion Albeșteanu și cel din Soporu de Câmpie vor ilustra această recunoaștere. Ion Albeșteanu este cunoscut în România pentru compozițiile sale de muzică populară, cât și pentru virtuozitatea interpretării. Muzica lui Ion Albeșteanu este mărturia unei strânse legături între mahalalele capitalei, București și orașele Munteniei. Leagă deci o lume coerentă și puternică de prelungirile ei distorsionate, dar nu mai puțin viguroase. Căci în fond, ce era mahalaua până acum 30 - 40 de ani în urmă? Un sat mare și cam pestriț, unde oamenii aveau alte îndeletniciri - deși nu le abandonaseră întru totul pe cele tradiționale - dar locuiau, gândeau și se comportau asemeni rudelor lor de la țară. Aceleași case la curte, cu grădină de flori și zarzavaturi, boltă de viță, coteț de găini, câine pe lanț și bancă la poartă pentru serile tihnite ale femeilor; aceleași nunți, botezuri și înmormântări, care adunau neamurile și vecinii. Aceeași cârciumă pe colț, pentru chefurile cu țuică și cu lăutari ale bărbaților. Muzica de mahala nu mai avea încă de pe atunci omogenitatea, discreția și nobleța celei țărănești. [...]

Sosit la București, Ion Albeșteanu a devenit șef de taraf - orchestră populară tradițională și în același timp „mare domn", în maniera „starurilor" din Occident, după cum subliniază Speranța Rădulescu. Dar muzica sa continuă să lumineze viața oamenilor ce locuiesc în blocurile cu locuințe triste, moștenite de la precedentul regim."

Folclor de toate genurile pe scenă: de la Bretania la România vom trece prin Lorraine

„Sâmbătă după-amiază, pe podiumul din Piața Marche a avut loc o „după-amiază folclorică". Orchestra țigănească a lui Ion Albeșteanu a fost invitată de către Asociația de prietenie franco-română „Moselle". Nu putem trece cu vederea vizita la Thionville. Pentru că, sâmbătă după-amiază, pe durata unei ore ce a părut prea scurtă publicului adunat în Piața Marche, cei șapte muzicanți români au susținut un spectacol folcloric plin de culoare - folclor de o rară bogăție, susținut de acorduri muzicale cu ritm neobosit. Această vitalitate este naturală și nu are nimic ocazional sau forțat. Cu această ocazie s-au putut descoperi instrumente rar întâlnite în Franța: flautul românesc, naiul (ale cărui origini sunt românești), ocarina și țambalul, acest pian ciudat la care se cântă lovind corzile, cu baghete asemănătoare celor folosite de baterişti. Orchestra lui Ion Albeșteanu cunoștea deja Thioville-ul, deoarece a mai susținut deja un concert aici, dar ei revin întotdeauna cu plăcere. Este un cadou reciproc oferit de Thionville muzicanților și publicului. [...]

Nostalgii țigănești

„Două tarafuri (grupuri țigănești) vor demonstra până luni vitalitatea și statornicia muzicii tradiționale românești. [...]

Ion Albeșteanu vine din mahalalele Bucureștiului. Taraful său abordează un repertoriu ce aparține anilor '50, contemporan cu exodul rural din primii ani ai triumfului comunismului. Această muzică este ancorată încă în datinile țărănești."

(Le Figaro - 20 noiembrie 1992)

Țiganii cântă pentru noi!

„Mai mult de 1.500.000 de țigani trăiesc în România, chiar dacă numai jumătate dintre ei au fost cuprinși în recensăminte. Țiganii sedentarizați, sunt întotdeauna nomazi prin cultură și tradiții. „Lăutarii" care vor evolua la Arsenal - Metz sunt muzicanți itineranți, depozitari fideli ai culturii muzicale românești, ai unei arte muzicale și ai unui cântec bazat pe baladele transmise și pe improvizații, care vorbesc despre viața cotidiană, despre bucuriile și suferințele familiale, despre epopei. Un repertoriu în care istoria intră în dispută cu anecdota. Cele două tarafuri care vor evolua sunt foarte diferite: pe de o parte ansamblul de la Soporu de Câmpie, din Transilvania, de cealaltă parte taraful lui Ion Albeșteanu, un mare maestru al viorii devenit un autentic <<star urban>>."[...]

(Le Top)

În această după-amiază, o orchestră românească țigănească pe scenă

„Scena Sălii Republicii din Lorraine găzduiește sâmbăta aceasta, la ora 15,00, Orchestra țigănească a lui Ion Albeșteanu. Compusă din șapte muzicanți, cotată în 1978 drept cea mai bună orchestră românească, a oferit întotdeauna o bună imagine asupra muzicii folclorice românești.

Sâmbătă seara, orchestra va susține un concert la Centrul de Divertisment *Cotes-des-Roses*, în profitul operelor de caritate ale Clubului *Kiwanis* din Thionville."

(Le Republican Lorrain - 14 iunie 1980)

Public entuziast la concertul orchestrei românești

„Municipalitatea orașului Fontoy a invitat duminică, o vestită orchestră internațională românească. Orchestra lui Ion Albeșteanu a cântat în fața unui public entuziast în Sala de festivități. Evoluția acestei orchestre a lăsat cu siguranță o amintire de neuitat tuturor acelora care au răspuns invitației municipalității."

Marți la Nilvange

Orchestra populară condusă de Ion Albeșteanu: muzică populară românească

„Celebrul ansamblu de muzică populară românească al lui Ion Albeșteanu va sosi în regiunea noastră, răspunzând invitației Asociației de schimburi culturale „Franța-Moselle - România". Casa de Cultură din Nilvange va avea privilegiul de a programa concertele. În anul 1975, în cadrul Festivalului de muzică populară, Ion Albeșteanu a stârnit entuziasmul locuitorilor din Nilvange, veniți în număr foarte mare la invitația organizatorilor. Începând de luni, împrejurimile Centrului vechi al orașului vor avea ocazia să descopere această formație extraordinară, care atinge sensibilitatea muzicală a melomanilor. Muzica populară românească reușește să trezească în fiecare o bucurie indescriptibilă.

Astfel de spectacole muzicale de calitate sunt prea rare pentru a-ți permite să le ratezi. Organizatorii doresc să împărtășească pasiunea lor tuturor amatorilor de muzică bună. [...]

Violonist de înaltă clasă (a obținut în acest an cea mai înaltă distincție în țara sa, comparabilă cu cea care recompensează laureații Academiei Charles Cross), Ion Albeșteanu întreține fervoarea muzicală a artiștilor profesioniști, triați cu exigență: Iordache Gheorghe - acordeon, Băran Constantin - chitară bas, Astuță Ion - nai, Cotoanță Marin - cobză, Fărâmiță Constantin - contrabas."

Concert de muzică populară românească dedicat persoanelor de vârsta a treia

„O sută de persoane de vârsta a treia au răspuns invitației Municipalității și Biroului de ajutor social al orașului, adunându-se în Foaierul vârstnicilor din strada Argonne, unde a avut loc un mare concert de muzică folclorică românească, sub conducerea maestrului Ion Albeșteanu. Pe durata a trei ore, sunetele orchestrei populare românești au ținut pe vârstnicii noștri cu răsuflarea tăiată, aceștia răsplătind efortul artiștilor cu aplauze necontenite. Muzica țigănească interpretată la vioară de maestrul Albeșteanu a înfiorat auditoriul, de altfel, fiecare membru al orchestrei având ocazia de a-și demonstra talentul personal, la instrumentele ce însoțeau vioara: acordeon, țambal, chitară, contrabas. Aproape de ora 18,00, publicul părăsea Sala de concerte, încă sub impresia acestor acorduri minunate și misterioase, cărora românii le păstrează, ca nimeni alții, secretul."

În această seară, muzică țigănească

„Muzica țigănească din România va fi prezentată în această seară de „lăutari" - muzicanți profesioniști populari, reuniți în orchestra condusă de celebrul Ion Albeșteanu.

Un mare violonist, Ion Albeșteanu este cunoscut în țara sa prin numeroase discuri înregistrate. Taraful său abordează un vast repertoriu de muzică românească, ce pune în valoare toate varietățile acestei arte."

(Paris Normandie - 13 noiembrie 1992)

Din cartea „Ion Albeșteanu - un mare artist"
de Gheorghe DOBRE și Cristian OBREJAN

Părintească di mândare (reportaj)

Promiteam într-o notă din numărul 10 al revistei, intitulată ca și acum reportajul, să revenim asupra întrunirii aromânești din 14 februarie 2004 prilejuită de constituirea filialei județene Ialomița a Asociației Comunității Aromânilor din România.

În aceeași zi s-a întrunit la Slobozia și Consiliul Comunității din România și Biroul Executiv al asociației, pentru a dezbate probleme importante privind statutul asociației și procurarea de fonduri.

Personalitatea meridională balcanică, orientală, este vizibilă, manifestându-se în tonul general al întrunirii un spirit sangvinar care îmi amintea de cel italian.

Am participat aici și acum (aua și tora, cuvintele cele mai folosite în adunare, de parcă elementul psihologic cel mai subliniant ar fi precizarea timpului și spațiului, sugerându-mi o anumită dimensiune transhumantă a acestui tip de români).

Desigur, comunitatea aromână reprezintă în Slobozia un grup demografic important și dacă locuiești de o vreme în oraș, nu ai cum să nu remarci prezența lor subliniantă, cu toate că după 1968, când orașul a devenit capitală de județ și s-a construit aici Combinatul de Îngrășăminte Chimice, a crescut brusc populația orașului, el devenind municipiu și s-a așezat aici o populație eterogenă cuprinzând locuitori din toate regiunile țării: moldoveni, transilvăneni, olteni, dobrogeni, etc.

Aromânii au rămas însă un grup marcant prin conservatorismul lor în privința obiceiurilor, a limbii, prin teribila lor putere de adaptare la nou, în același timp prin agilitatea lor economică, prin firea lor prietenoasă, dar prudentă.

Iată de ce o întrunire aromânească trebuie considerată un eveniment socio-cultural în orașul nostru și trebuie să-i evidențiem spiritul, el fiind important de reținut pentru toți românii care trăiesc astăzi meteahna unui cosmopolitism furibund, amenințător pentru substanța noastră etnică, atât timp cât nu există o măsură a lucrurilor, o armonie și o adaptare originală a spiritului european sau a celui american în funcție de necesitatea noului ca progres dar și păstrarea datelor fundamentale, protocronice.

În acest sens, aromânii trag un semnal de alarmă cu privire la păstrarea obiceiurilor, a limbii, a credinței, a culturii lor, parte integrantă și valoroasă a culturii românești.

Între participanți s-au remarcat personalități aromânești în plan național și internațional ca: Ioan Cardula, Stere Samara, Mihai Barba, Vasile Zelca, Constantin Caracoti, Gheorghe Beca, Ion Dușu, Tașcu Lala și Costică Canacheu, care a condus întrunirea.

Din Slobozia s-au remarcat, de asemenea, personalități ca profesor Nicolae Bala, economistul Cuturela Nicu, Cociu Carniciu, inginerul Dușe Stelian, revoluționarul și întreprinzătorul George Papacu, Zica Papacu, Papacu Dumitru, Zicu Mihai, profesorul Stere Nicolae, Papacu Matei, Malama Gheorghe și Malama Sotir, Stere Gica, Goga Octavian, Goga Lia și Cricu Sorin și Steriana.

Este de notat că în ciuda faptului că discuțiile trebuia să aibă un fond pragmatic, ele au fost profund sentimentale, exprimând aproape pătimaș pierderea tradiției aromâne într-un procent periculos: Mina spunea: „Agiunsu aproape de prăpastie, nu mai știm să zburăm!" Tot el comenta faptul că aromânul știa trei - patru limbi și sublinia ideea că necunoașterea zborlu aromânesc nu poate fi considerat aromân (Sic!).

Mult a vorbit Cociu Carniciu, care marca locul culturii aromâne, faptul că istoria Greciei moderne este istoria Macedoniei (citându-l pe Nasta Atanase), necesitatea simplificării scrisului aromânesc, în transcriere fonetică internațională fiind greoi, cu prea multe semne diacritice, nevoia de film aromân cu Alexandru cel Mare, cu jocul aromânesc, cu locuri aromânești.

Vom pătrunde mai bine spiritul întrunirii după ce vom transcrie interviul cu domnul deputat Costică Canacheu și în final poezia lui Constantin Belimache (1848-1934) „Dimândarea părintească" (diata părintească), evident testament strămoșesc, adevărat imn al aromânilor.

Reporter: Prezentați-vă, vă rog!

Costică Canacheu: Costică Canacheu, fiul părinților mei Nicolae și Elena, cu ascendență în comunitatea aromânilor din Pind, de la Livezi din munții Baicului, trăitor acuma la București, născut în București, întreprinzător și om implicat social și politic.

Reporter: Mulțumesc, domnule Canacheu! Care este scopul prezenței domniei voastre aici în Slobozia, astăzi?

Costică Canacheu: Păi, încă din 2002, un grup de inițiativă format din aromâni a ales Slobozia ca centru de întâlniri al grupului acesta de inițiativă, fiind la mijloc între principalele localități unde locuiesc aromâni.

Și astăzi suntem aicea, la a șasea întâlnire la Slobozia, pentru a încerca să concretizăm un proiect de buget pentru 2004 al Asociației Comunitatea Aromânilor din România și de asemenea să participăm la înființarea filialei asociației la Slobozia.

Reporter: Mulțumesc! Au mai existat asocieri ale aromânilor? Prezentați-ne un scurt istoric al eventualelor asociații.

Costică Canacheu: La nivel național și chiar internațional, nu am eu o cunoaștere exhaustivă, din toate timpurile, de la capitanatele aromânești din Epir și Tesalia, la formele moderne de asociere, dintotdeauna s-au asociat, este o formă comună de acuma a indivizilor care au aceleași tradiții culturale, să se asocieze în scopul dezvoltării limbii și culturii lor, în cazul nostru limba și cultura aromână.

Este o asociație internațională a aromânilor, există mai multe asociații care au această denumire, însă nu este formalizată, pe de altă parte și în funcție de conținut se definește o asemenea asociație. Pentru aceasta acest demers pe care îl facem aici în România poate avea legătură în viitor și cu constituirea unei asociații internaționale a comunităților aromâne.

Reporter: Domnul Vasile Barba, pe care l-am cunoscut în 1990 la Alba-Iulia, ce rol are în organizarea aromânilor?

Costică Canacheu: La nivel internațional e unul dintre militanții importanți ai comunității aromâne. În 1990 eram și eu la Alba-Iulia, era acolo și l-am întâlnit cu un afiș pe Iali Vasile, suntem din aceeași localitate, Livezi din munții Baicului.

Rolul pe care și-l asumă, după câte cunosc eu, este acela de a promova la instituțiile europene inițiativa de a obține pentru comunitățile aromâne drepturile culturale și sociale ale epocii în care trăim, încă din 1986, dacă nu mă înșel, atuncea nu știam, am citit mai târziu despre aceste lucruri, împreună cu alți aromâni a făcut demersuri la Strasbourg pentru a înscrie limba aromână în rândul limbilor europene aflate în pericol de dispariție, și de aici la acel proiect de rezoluție din 1997, care s-a transformat în recomandarea 1333 a Consiliului Europei pentru statele în care trăiesc aromâni, cum și alte demersuri, congresele de la Freiburg, la unul dintre ele am participat și eu în ´99, cam acesta este rolul pe care eu îl cunosc.

Reporter: Pe Paul Miron l-ați cunoscut?

Costică Canacheu: Nu!

Reporter: O personalitate culturală românească, profesorul Paul Miron, redactorul unei reviste - Pro Dromus, cred că avea origine aromânească. A fost în România pe vremea comuniștilor, cu niște inițiative culturale frumoase, l-am cunoscut în preajma Patriarhului Justinian Marina, inția retipărirea Bibliei, aducând din Germania hârtie, l-am contactat mai mult timp la mânăstirea Cheia.

Reporter: Unde avem comunități aromânești, unde se resimt ele ca minorități, care este situația lor astăzi? Tratamentul lor din partea țărilor în care se află?

Costică Canacheu: Sunt bine cunoscute locurile în care sunt comunități aromânești: Albania, Grecia, fosta republică a Macedoniei, Bulgaria, Serbia, România.

Eu n-am să intru în polemica asta veche, ce sunt ele, minorități, aceste comunități, eu nu mă simt minoritar nicăieri în acest spațiu și doar că recunosc această formulă a reglementărilor juridice din epoca statelor nixoniene, naționaliste, în care a fost nevoie să se definească o majoritate și o minoritate.

Suntem toți trăitori ai acestor locuri și nu știu de ce ar trebui să ne plasăm în situația de majoritari sau minoritari. Drepturile majoritarilor se confundă cu drepturile minoritarilor, așa că eu am găsit că e o formulă specială pentru aromâni ca ei să ceară drepturile majoritarilor și nu ale minoritarilor, pentru că sunt aceleași, dreptul de a învăța în limba ta, de a asculta slujba în biserică în limba ta, la publicații, mass-media în limba ta, aceste lucruri le are și majoritatea ca și minoritatea, așa că cerem drepturile majorității, mai ales în condițiile României, nu vorbesc de condițiile din sudul Dunării, unde sunt autohtoni, cu mici diferențe, în Bulgaria comunitatea este destul de restrânsă, din motive, mă rog, istorice, dar totuși există. Acolo sunt oamenii pământului și în fapt e o aberație să îi așezi cu statut de minorități. Trebuie doar să aibă drepturile pe care le au toți cetățenii statelor respective.

Reporter: Bănuiesc că scopul principal al acestei organizări asociative a aromânilor trebuie să fie unul cultural.

Costică Canacheu: Cultural, social, economic, etnic atâta timp cât suntem aromâni, acesta este motivul pentru care ne adunăm.

Aveam chiar o imagine în ´97-´98, când m-a prins pe mine valul acesta al activismului, că dacă ar trebui să ne vedem toți pe un ecran mare, să ridicăm mâna și să strigăm, încă sunt aicea, să conștientizăm că n-am pierit, dar să strigăm: eu sunt din neamul ăla!

Reporter: Aceasta nu înseamnă o evidențiere, o participare la existența socială a aromânilor?

Costică Canacheu: Exact, nu vorbim de o izolare, de un hiat, în nici un caz, sunt prea puternice cuvintele, ele au devenit clișee, de ce să ne izolăm, ce profit am obține din aceasta, iar vorbind de profit diminuăm sensul.

Gum să ne izolăm! Noi suntem trăitori ai acestui pământ, vrem tocmai să comunicăm, cât mai mult!

Reporter: Mai există la aromâni această idee de puritate etnică pe care o aveau în alte condiții istorice?

Costică Canacheu: Da, au avut această idee în acele condiții istorice în care toate celelalte populații aveau aceeași idee, dar nu știu de ce a rămas în mentalul colectiv ca fiind particulară nouă. Nici pe departe, era ideea de puritate chiar sătească, să iei o fată dintr-un alt sat, de pe altă vale era o îndrăzneală. Nu este specifică nouă, a fost specifică epocii, acea poveste a purității nu e specifică aromânilor.

Reporter: Cum văd aromânii cuvântul acesta „mucan", cum îl folosesc?

Costică Canacheu: E pentru migrația recentă, aceea de la ´26, o formulă prin care ei au denumit localnicii.

Reporter: Are o etimologie cuvântul?

Costică Canacheu: Au existat încercări de explicație, dar eu nu le împărtășesc. Este un element de recunoaștere, o convenție între indivizii comunității respective, ca și alte asemenea cuvinte, țânțari, macedoneni, cuțovlahi, etc. și mucani poate avea uneori nuanțe pejorative, dar nu are eminamente acest sens.

Reporter: Doamna profesoară Matilda Caragiu, care mi-a fost profesoară, am mare stimă pentru ea, pentru toată familia aceasta, vorbește despre o anumită stricare a dialectului.

Costică Canacheu: Inevitabil, da? Dar stricarea aceasta e, dar până la urmă ce se strică?

Reporter: Este vorba de o afectare a elementelor esențiale ale limbii, structură gramaticală, fond principal lexical.

Costică Canacheu: Asociația Aromânească va ridica probleme și de limbă, se va lupta și pentru introducerea unor ore de limbă aromânească acolo unde există comunități aromânești.

Reporter: Ar fi păcat să pierdem un bun cultural esențial al comunității etnicului aromân, românului aromân. Aici, în Slobozia, Asociația aromână va trebui să lupte pentru introducerea unor ore de limba aromână.

Costică Canacheu: Există legi în vigoare, nu este nevoie de luptă, să se aplice legile, limba maternă este clar stipulată în lege, să se semnaleze faptul că există în școli și copii de aromâni.

Reporter: În parlament ați slujit vreodată interesele aromânilor?

Costică Canacheu: E mult spus, pentru că la acest moment noi avem fiecare recepția noastră privind interesele aromânilor, încă nu suntem organizați și n-am ajuns la o dezbatere, un consens minimal până la urmă. Nu am abordat aceste probleme decât colocvial, informal. Am făcut-o o singură dată, în apărarea drepturilor unui arhitect grec de origine aromână care a fost dat în judecată și condamnat pentru afirmarea intenției de a-și vorbi limba.

Reporter: Îl cunoașteți pe Justin Tambozi, știți la ce lucrează acum?

Costică Canacheu: E o încercare mare, de a face o enciclopedie cu figuri importante de aromâni în cultura românească.

Reporter: Este o lucrare importantă, poate de aceeași talie cu dicționarul lui Tache Papahagi. Îl sprijină cineva?

Costică Canacheu: Am vorbit cu el, lucrează singur, are deja două volume, îl ajută fiul și fata. Din partea comunității care se constituie acum ca asociație, va fi ajutat.

Reporter: În conștiința culturală a neamului nostru trebuie să intre faptul că aromânii au avut o contribuție culturală și patriotică valoroasă.

Costică Canacheu: Suntem comunitatea cu cel mai mare potențial de afirmare și avem acum oportunitatea prin această deschidere pe care aromânii o visează de multe secole, să intrăm și noi în concertul acesta al comunităților europene.

Reporter: Vă mulțumesc, vă doresc împlinirea întreprinderilor voastre legate de aromâni. Sănătate!

Transcriem în continuare poezia „Diata Părintească"

Părintească rugă mare / Poruncește cu-nfocare / Frați de mamă și de tată, / Aromâni din vremea toată! // De sub lespezi de morminți, / Strigă-ai noștri buni părinți: / „Blestem greu să aibă-n casă, / cine limba lui își lasă. // Cine-și lasă limba lui, / Arză-l para focului, / Să se zbată viu, pe loc, / Și să-i ardă limba-n foc. / / Și în vatra părintească, / Pruncii nu și-i fericească, / Nunți să nu le deie sorții, / Să nu-și legene nepoții. / / Cei ce fug de-ale lor nume / Și de părintescul nume / N-aibă herul Domnului / Și dulceața somnului.

Realizat de profesor Anghel PAPACIOC
Liceul „Mihai Eminescu"

SECULARIZAREA AVERILOR MÂNĂSTIREȘTI - NODUL GORDIAN AL MODERNIZĂRII

Începând din secolul al XIV-lea, în urma daniilor făcute de domni, mari dregători și boieri unor mânăstiri închinate Patriarhiilor de la Constantinopol, Ierusalim, Antiohia și așezămintelor religioase de la Muntele Athos sau din Orientul creștin, acestea au devenit proprietarele a numeroase moșii din exploatarea cărora obțineau beneficii însemnate.

Veniturile mânăstirilor au constituit surse materiale pentru îndeplinirea funcției de cult cât și cele de protecție socială. Controlul elementelor grecești asupra veniturilor mânăstirilor închinate se intensifică în epoca fanariotă, când beneficiază de protecția domnilor fanarioți.

Acapararea funcțiilor de conducere din mânăstiri de către călugări greci, marginalizarea elementelor autohtone, precum și dezinteresul arătat pentru starea materială a lăcașurilor de cult a dus la crearea unui curent antigrecesc în mediul ortodox românesc.

Până în 1856, orice tentativă de revendicare a averilor mânăstirești nu avea nici o șansă de reușită, din cauza sprijinului pe care Rusia și Imperiul otoman îl acordau Patriarhiei de la Constantinopol.

Având în vedere importanța economică a gestionării averilor mânăstirești, guvernele din Principate erau preocupate să asigure o procedură administrativă legală și corectă, prin care să se încheie contractele de arendare a moșiilor și să încaseze la tezaurul statului drepturile ce reveneau din contractele de arendare.

Beneficiind de sprijinul Marilor Puteri, ce hotărau politica Principatelor, conducerea mânăstirilor nu mai respecta obligațiile financiare, încât, la începutul domniei lui Cuza, mânăstirile închinate datorau statului român aproape 21 milioane lei pentru ca, în 1863, datoria lor să crească la 29 milioane lei.

Începând din ianuarie 1862, când se realizează unirea administrativă, problema mânăstirilor închinate intră în ultima sa fază. Guvernul Barbu Catargiu a încercat în martie 1862, să intre în negocieri cu reprezentanții Locurilor Sfinte, propunând formarea unei comisii mixte care să studieze conflictul dintre părți, însă demersul autorităților eșuează din cauza lipsei de colaborare a egumenilor greci.

Constatând nereguli în acțiunea de arendare a moșiilor, guvernul N. Kretzulescu adopta o măsură extremă - sechestrarea veniturilor mânăstirești. Arendașii acestor moșii fuseseră invitați să depună la Casa Tezaurului valoarea integrală a arenzilor cu titlu de depozit, ca o măsură asiguratorie. Poziția autorităților române va declanșa proteste din partea conducătorilor bisericii ortodoxe din străinătate, precum și din partea unor reprezentanți ai Marilor Puteri.

Bazându-se pe sprijinul Franței, care era nemulțumită de amestecul Rusiei în chestiunea mânăstirilor închinate, precum și pe demersurile diplomatice făcute de Costache Negri pe lângă autoritățile otomane și reprezentanții Puterilor garante la Constantinopol, Al.I. Cuza a susținut cu fermitate măsurile întreprinse de guvernul român. S-a declanșat o adevărată bătălie diplomatică între guvernul de la București și conducătorii așezămintelor religioase, care s-a concretizat în numeroase memorii și note adresate cancelariilor europene. La sfârșitul anului 1862, în condițiile discutării bugetului, la propunerea a 32 de deputați, reprezentând toate tendințele politice din Adunarea Deputaților, s-a adoptat cu o mare majoritate trecerea în buget a veniturilor averilor mânăstirilor închinate. Un moment tensionat s-a derulat în aprilie 1863, când Christian Tell, ministrul Cultelor proceda la destituirea și chemarea în justiție a unui egumen grec care se împotrivise măsurilor guvernului. Guvernul român, din dorința de a soluționa pe cale amiabilă această problemă cu implicații internaționale, propune la 10-22 august 1863, prin Costache Negri, guvernului otoman răscumpărarea averilor mânăstirești închinate în schimbul unei despăgubiri de 80 milioane piastri turcești din care urma să se scadă suma de 31 milioane lei, datoria către statul român. Guvernul mai acordă 10 milioane piastri pentru înființarea, la Constantinopol, a unei școli laice și a unui spital.

Oferta guvernului de la București a fost respinsă de autoritățile religioase de la Constantinopol. Guvernul decide să urgenteze aducerea în fața Parlamentului a proiectului de lege privind secularizarea tuturor averilor mânăstirești închinate și neînchinate. În ședința Adunării Deputaților din 13/25 decembrie 1863, prim-ministrul Mihail Kogălniceanu transmite mesajul domnesc prin care se înainta proiectul de lege forului legislativ, însoțit de raportul guvernului. Legea este adoptată cu 93 de voturi pentru și 3 contra în aceeași zi. Secularizarea marca ruptura societății românești de tradiția medievală, eliminând un instrument prin care Marile Puteri interveneau în politica internă a Principatelor. Prin legea din decembrie 1863, guvernul Kogălniceanu deschidea calea marilor reforme. Călugării greci au încercat să-l asasineze pe Cuza. La 30 martie 1864, secretarul reprezentanței romane la Constantinopol, Nicolae Bordeanu, transmite informația că, călugării greci vor să-l asasineze pe Cuza printr-un grec, Stamati. Infiltrându-se în rândul complotiștilor autoritățile au reușit să dejoace atentatul. Eșuând în tentativa lor de eliminare a lui Cuza, călugării greci au încercat să obțină o despăgubire mult mai mare decât cele 51 de milioane oferite de statul român. Deoarece situația din Europa Centrală se complicase în primăvara lui 1864 puterile europene nu mai erau interesate să se ocupe de problema secularizării.

Câțiva ani mai târziu, în timpul domniei lui Carol I, forul legislativ de la București va declara definitiv închisă problema mânăstirilor închinate.

Prof. Constantin Iancu

ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE ANII 1971 - 1989

Fără îndoială, momentul august 1968 a fost apogeul popularității lui Ceaușescu, având curajul de a condamna invazia din Cehoslovacia. Sub impresia acestui episod, foarte mulți intelectuali s-au înscris în Partidul Comunist, spre sfârșitul anilor '70 calitatea de membru de partid era obligatorie pentru promovare sau pentru admiterea în gradele universitare superioare[1].

În decursul lunii iunie 1971, Ceaușescu a făcut o vizită în țări comuniste din Asia: China, Coreea de Nord, Vietnam. După opinia unor istorici acest moment constituie începutul „revoluției culturale" inițiată de Ceaușescu în iulie același an. Spectacolul propagandistic și tehnicile de mobilizare politică și ideologică văzute în Coreea de Nord l-au impresionat, fără îndoială, pe Ceaușescu cel mai mult, dar se poate adăuga și predispoziția pe care o avea Ceaușescu pentru cultul personalității în acest timp al popularității sale. S-ar putea spune că acest cult al lui Ceaușescu s-a creat cu ajutorul societății românești. Cum se explică acest lucru? Răspunsul ar putea veni din analiza mitologiei comuniste, care, la începuturile sale s-a afirmat ca profund democratică, masele fac istoria, dar acestea sunt reprezentate de Partid iar Partidul îl întruchipează liderul său. S-a trecut de la rolul maselor la cel al Partidului și al unui singur om[2]. La Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei din 9 iulie 1971, Ceaușescu trasează liniile directoare pentru viitoarea „revoluție culturală". Cu acest prilej Ceaușescu afirma: „Nici un sector de activitate nu este feuda cuiva. Oricine este pus să lucreze într-un minister, într-o uniune, într-un sindicat este pus acolo de partid"[3]. Așadar, se preconizează controlul partidului asupra culturii. Despre rolul Academiei de Științe Politice se spunea că ea activeată în paralel cu alte instituții de învățământ superior „nu este nevoie să avem două facultăți de filozofie una comunistă și alta pe linie de stat" în ceea ce privește materialismul dialectic și istoric era singura concepție despre istorie. Programul P.C.R. de la Congresul al XI-lea va sta la baza „perlelor" din istoriografia românească.

Pentru aplicarea în fapt a controlului în cultură a apărut o nouă categorie de activiști de partid ce vor acționa în domeniul culturii și istoriei. Acest fenomen este sesizat din 1970 când Academia R.S.R. este desființată ca organ de conducere al activității de cercetare. Institutele de cercetare au fost trecute sub conducerea unor ministere sau departamente, institutele de cercetare istorică au fost încredințate unui nou organism nou înființat „Academia de științe sociale și politice". Noii politruci culturali se deosebeau de cei din anii '50 prin faptul că aceștia aveau pretenția de omniscienței, pe când ceilalți se aflau în faza imitațiilor, a căutărilor de modele. „Noua istorie" avea următoarele trăsături: o primă trăsătură era cea genetică, trăsăturile spirituale și sufletești ale poporului român vin din timpuri imemoriale, a doua trăsătură este caracterul ei euforic, lauda prezentului se extinde asupra trecutului, a treia trăsătură decurge din celelalte două prin caracterul aniversar, totul se comemorează cu lunile, cu anii, în fond o „istorie de parastas"[4]. Scopurile acestei noi istorii erau: crearea unei imagini a unui popor unitar în care prezența străinilor era trecută cu vederea, al doilea scop era controlul și redefinirea timpului, un timp ce asculta de voința partidului[5]. În această perioadă își face simțită prezența și orientarea protocronistă lansată printr-un articol al lui Edgar Papu în revista Secolul XX. Între discursul protocronist și criza regimului comunist în anii '80 este o strânsă legătură recurgându-se la un discurs naționalist spre a abate atenția de la adevăratele realități. În ceea ce privește scrierea istoriei se conturează două centre de opinie: unul ce scria istoria partidului și istoria militară și cel care se ocupa cu scrierea istoriei românilor, în general. Apar centre opuse de studiu al istoriei. Instituții atașate administrativ partidului, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne care avea ca reprezentant pe Ștefan Pascu, și instituții care erau subordonate Ministerului Învățământului, Consiliului Culturii, Academiei, reprezentat de David Prodan.

Istoricii care erau afiliați centrului controlat de partid aveau un statut politic înalt, cei care erau afiliați centrului periferic aveau în schimb o autoritate științifică mai mare[6]. La toate acestea se adăuga și diviziunea teritorială a cercetării istorice, constatându-se tendințe centrifuge ale specialiștilor ce doreau să limiteze ingerințele partidului în istoriografie. Pe lângă aceste tendințe se adaugă și efectele legii din 1978 privind autofinanțarea instituțiilor culturale. Disputa dintre cele două centre de opinie și cercetare istorică poate fi scoasă în evidență prin disputa în jurul răscoalei din Transilvania din anul 1784. Istoricii partidului, mergând pe linia protocronistă, afirmau că a fost revoluție, devansând revoluția franceză din 1789, istoricii aflați în instituții autonome de aparatul de partid, susțineau că a fost doar o răscoală.

Discursul naționalist apare ca cea mai eficace ocultare a dificultăților reale prin care trece o societate. Către ultimii ani ai regimului lui Ceaușescu, la apogeu se afla mitul dacic, care, fusese folosit și în anii '30 de „extrema dreaptă". Dacia lui Burebista era de fapt România lui Ceaușescu, la indicația sa istoricii partidului scriau în acest spirit al exacerbării elementului dacic și negarea celui roman, romanii fiind văzuți drept „cotropitori". Statul dac era „singura putere politică a Europei sclavagiste, capabilă să înfrunte statul roman"[7]. Prin interpretarea forțată a izvoarelor, lupta de clasă a căpătat proporții nebănuite în Dacia cucerită de romani. Semnificativ este modul cum erau interpretate unele inscripții funerare din Dacia, care se refereau la uciderea unor locuitori ai provinciei de tâlhari, latrones, în limba latină. Aceștii tâlhari sunt văzuți ca exponenți ai luptei de clasă, adevărați haiduci ce luptau pentru eliberarea celor asupriți de invadatorii romani.

Acest mesaj se potrivește cu antioccidentalismul lui Ceaușescu și afirmarea comunismului național. Părerea lui Ceaușescu despre istorie era una romantică, relativismul instituțiilor și indivizilor a fost negat în folosul absolutizării, în care tradițiile feudale și chiar tribale reale sau imaginare erau descrise ca preludii ale apariției mișcării revoluționare moderne și a statului comunist. Istoriografia comunistă a încercat să îmbine o istorie care se dorea structurală, abstractă și o istorie evenimențială cu accente naționaliste.

Prof. Constantin Iancu

NOTE:

(1) Dinu C. Giurescu *Challenges of a generation*, Analele Universității București, 1990, p.21

(2) Lucian Boia *Cele două fețe ale comunismului* în *Mitul comunismului românesc*, Editura Universității București, p.11

(3) Nicolae Ceaușescu *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. IV, Editura Politică, București, 1972, p.225

(4) Vlad Georgescu *Politică și istorie: Cazul comunistilor români 1944-1977*, Ediția a II-a, Jon Dumitru - Verlag, München, 1983, p.81

(5) Katherine Verdery *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, Editura Humanitas, București, 1994, p.242

(6) Idem, p.221

(7) Ioan Horațiu Crișan *Burebista pe coordonatele istoriei românești*, în *Memoriile Secției de Științe Istorice*, Seria IV, tom 3, 1978, p.17

Prof. Ștefan GRIGORESCU

ASUPRA ÎNCEPUTURILOR ȚĂNDĂREILOR ȘI SLOBOZIEI (II)

POSTELNICUL IANACHE

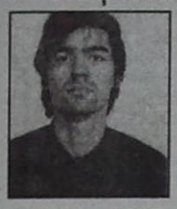

Pomenit în hrisoavele și inscripțiile vremii sale cu numele de Ioan, Ianc, Ianache, Enache sau Enachi, mai cunoscut ca postelnicul Ianache, personajul de care se leagă începuturile Sloboziei ialomițene era grec de origine, unul dintre numeroșii levantini stabiliți în Țările Române la sfârșitul veacului al XVI-lea și mai ales la începutul celui următor. Ianache Caragea era fiul lui Dumitrașcu Caragea și nepot al lui Scărlet (Scarlat) Grama din Constantinopol[12]. Personaj cu mare influență la Sublima Poartă, Scarlat apare pomenit ca mare negustor și dregător de seamă al curții otomane. Puternic în comunitatea creștină răsăriteană, Scarlat Grama era un nume cunoscut în epoca sa[13] și nu întâmplător mai multe hrisoave date pentru Ianache, precum și pisaniile de la mănăstirea Sfântul Sava din Iași, îl pomenesc pe acesta nu atât ca fiu al lui Dumitrașcu Caragea, cât mai degrabă cu precizarea că era „nepotul jupanului Scărlet" ori „nepotul cinstitului domn Scarlatos din Constantinopol", ceea ce aducea în epocă cu un titlu de glorie.

Cum arăta Ianache se cunoaște după tabloul votiv de la biserica mănăstirii Slobozia. Un personaj cu părul și barba albă, înfățișat în haine boierești lungi, de influență orientală, cu mâna dreaptă ținând biserica, împreună cu al doilea ctitor, voievodul Matei Basarab.

Privitor la familia sa, se mai știe că postelnicul a avut două fiice, amândouă cu nume bizantine, Teodora și Sofia, căsătorite cu moldoveni, prima cu Ioan din neamul domnesc al Movileștilor, iar a doua măritată după Cârstea, mare căminar al Țării Moldovei[14].

Ianache Caragea s-a așezat în Țările Române pe la *anul 1590; pe la 1591 era atestat întâia oară ca boier, fiind pomenit cu dregătoria de postelnic*, sarcinile cu aprovizionarea curților domnești fiind pare-se o tradiție în neamul său. Un timp nu apare menționat în hrisoave, pentru ca după anul 1611, sub domnia lui Radu Mihnea, să devină unul dintre cei mai însemnați boieri ai vremii sale, fiind pomenit așa vreme de vreo două decenii, până la moartea sa. La anii 1613 - 1615 era mare postelnic al Țării Moldovei, după aceea fiind amintit în hrisoave ca postelnic ori fost mare postelnic. A fost ținut la mare cinste sub domniile munteneşti și moldovenești ale lui Radu Mihnea, Alexandru Coconul și Alexandru Iliaș îndeosebi, dar și în vremea lui Leon Tomșa în Țara Românească și a lui Ștefan Vodă Tomșa în Moldova. La mare cinste sub domnii pomeniți și mai cu seamă în timpul domniei lui Radu Mihnea, al cărui om de încredere a fost[15], Ianache Caragea era amintit nu de puține ori drept „cinstitul dregător și prietenul nostru"[16], ceea ce ilustrează onorurile domnești de care se bucura. Fără îndoială una dintre căpeteniile puternicei comunități grecești din Țările Române, Ianache s-a manifestat în spiritul vremii sale, amestecându-se în luptele pentru tron, străduindu-se să-și întemeieze un întins domeniu și sprijinind serios cultura vremii sale, ocazie cu care a și rămas în conștiința posterității.

Trăitor în Moldova, dar și în Țara Românească, Ianache n-a rămas departe de luptele crâncene pentru tronul valah, ca partizan hotărât al domnilor ori pretendenților protectori ai boierimii grecești. După urcarea pe tronul muntean al lui Matei Basarab, Ianache nu a mai venit în Țara Românească. Moșiile sale aveau să fie luate pe seama domniei, inclusiv așezământul monahal pe care postelnicul îl întemeiase la Vaideei pe Ialomița.

Stăpânirile lui Ianache în Țara Românească s-au întins mai cu seamă în părțile de miazănoapte ale județului Ialomița, acolo unde cumpărase sau primise drept danii foste ocine boierești sau domnești. După anul 1614, hrisoavele îi întăreau stăpânirea asupra satelor Vaideei, Cetățelele, Slăvica, Cuiburile ș.a., în părțile Sloboziei de astăzi și către miazănoapte de aceasta. Cetățelele erau atestate din veacul anterior, când se aflaseră în posesia marilor boieri din Mărgineni, iar la Slăvica fusese stăpânitor mai devreme logofătul Oancea. Mai însemnată era moșia pe care se afla satul Vaideei, amintit în hrisovul din martie 1614 al lui Radu Mihnea ca existând din vremea lui Mihai Viteazul, când fusese pustiit de o invazie tătărească. Moșie domnească, trecută de la un voievod la altul, Vaideeii au fost dăruiți de Radu Mihnea postelnicului Ianache, odată cu dreptul de a reîntemeia sat dându-i-se și „slobozie" pe trei ani, adică scutirea de numeroasele biruri ale vremii. Privilegiile erau deosebite și ilustrau puterea și aprecierea de care se bucura postelnicul în epocă. Aceasta cu atât mai mult cu cât și în anii următori aceste privilegii aveau să fie întărite, nu doar pentru Vaideei, ci și pentru satul Cetățelele. La anul 1623, în timpul domniei lui Alexandru Coconul, o puternică invazie tătărească[17] abătută asupra Moldovei și Munteniei deopotrivă, avea să ducă și la pustiirea satelor ialomițene stăpânite de postelnicul Ianache, locuitorii acestora fiind duși în robie. Drept urmare, la 10 iulie 1626 voievodul amintit refăcea actul de privilegii dăruite mai devreme lui Ianache pentru ocinele ialomițene, hrisoavele originale fiind pierdute „când au venit păgânii tătari aici în țara domniei mele"[18]. Apoi, la 23 octombrie 1628, voievodul Alexandru Iliaș întărea și el „slobozie" pentru satul Cetățelele, amintindu-se că postelnicul refăcuse așezarea după pustiirea tătărească, făcând „câșle numit coșare", unde așezase colonești, anume „ruși și moldoveni, oameni străini", care să crească vite[19]. La fel, voievodul Leon Tomșa dădea și el postelnicului „slobozie" pe trei ani pentru satul Vaideei, refăcut și el după aceeași pustiire și despre care se menționa la fel că stăpânitorul făcuse acolo „câșle se se chiamă coșare", așezând de asemenea colonești ruși și moldoveni, tot crescători de vite. Se poruncea doar darea ruptorii, adică birul pentru haraci, care la satul Cetățelele era hotărât în sumă de 40 de ughi pe an[20], iar la satul Vaideei era de 60 de ughi pe an.

La Vaideei ori „Slobozia lui Ianache", cum apărea deja în hrisoavele vremii, Ianache a așezat cea dintâi mare realizare culturală a sa. Mănăstirea cu hramul *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil* ori *Sfinții Voievozi*, de lângă malul stâng al Ialomiței[21], poate fi socotită cu adevărat vatra istorică a așezării Sloboziei ialomițene. Cel mai vechi hrisov care pomenește mănăstirea datează din martie 1615 și amintește de un „popa Ștefan de la sfânta mănăstire ot Slobozia lui Ianache"[22]. La 12 iulie 1633, voievodul Matei Basarab însuși recunoștea[23] că mănăstirea fusese ridicată de Ianache postelnicul, pentru ca în următorii ani domnul să întărească numeroase ocine mănăstirii de la Slobozia lui Ianache, precizând însă că „am făcut domnia mea mănăstire nouă, din temelie". Pare greu de crezut că într-un răstimp atât de scurt așezământul postelnicului Ianache să fi căzut în ruină, deși va fi suferit probabil devastare la atacul tătăresc de la 1623. Mai serioasă pare opinia potrivit căreia, luând pe seama sa moșiile lui Ianache, inclusiv mănăstirea pomenită, însemnatul protector al religiei strămoșești care a fost Matei-Vodă să fi dorit a se lega și de meleagurile Bărăganului printr-un așezământ monahal. Drept urmare a reparat mănăstirea, înfrumusețând-o, adăugându-i incintă și înzestrând-o spre a o feri de griji, fiind socotit până astăzi, pe bună cuviință, al doilea ctitor al mănăstirii, după Ianache postelnicul.

A doua ctitorie însemnată, Ianache a ridicat-o în capitala Moldovei, în târgul Iașilor, anume mănăstirea *Sfântul Sava*. Înălțată inițial la anul 1583 de unii călugări greci veniți de la Ierusalim, biserica mănăstirii a fost reînnoită la anul 1625 de către postelnicul Ianache[24]. Cu un aspect de fortăreață[25], biserica păstrează trei pisanii, una în slavonă și două în greacă; toate îl pomenesc pe Ianache drept ctitor, cu formularea „a început a se zidi și a se înnoi acest sfânt hram de Enache fost mare postelnic" sau „această biserică s-a înnoit din temelii de către prea cucernicul boier Ioan postelnicul".

Ianache a răposat pe la 1633, an când apare atestat ultima oară într-un hrisov și a fost înmormântat în biserica mănăstirii *Sfântul Sava*. Locul său de veci, care astăzi nu mai există[26], a fost văzut și amintit la anul 1653 de către sirianul Paul de Alep, care nota atunci că „Ianachi, era de fel din Constantinopol și postelnic al domnilor moldoveni"[27].

Amintirea lui Ianache a rămas legată îndeosebi de așezarea pe care a reîntemeiat-o în două rânduri, la începutul veacului al XVII-lea, pe malul stâng al Ialomiței de jos, Vaideeii deveniți Slobozia lui Ianache și apoi Slobozia[28]. Mai cu seamă a binemeritat de la posteritate prin ctitoria sa religioasă, devenită sub voievodul Matei Basarab unul dintre cele mai însemnate așezăminte ale Țării Românești și fără de care poate că Slobozia nu ar fi existat.

Greci de origine, așezați în Țările Române către sfârșitul veacului al XVI-lea, deveniți amândoi mari dregători ai țării în primele decenii ale veacului următor, Necula vătaful și Ianache postelnicul au fost legați deopotrivă de județul medieval al Ialomiței. Istoria veacului al XVII-lea românesc îi consemnează ca implicați în principalele evenimente politice din vremea lor și mai ales ca înverșunați dușmani ai lui vodă Matei Basarab. Pentru trecutul ialomițean, aceste personaje sunt în legătură cu începuturile a două însemnate așezări, Slobozia și Țăndărei, a căror primă atestare este alăturată lor și-n părțile cărora au fost cei mai de seamă, la vremea lor, Necula vătaful și Ianache postelnicul.

NOTE:

(12) D.R.H-, B. Vol. XXI, p.98

(13) Cronicarul Neculce scria despre el că era „un grec mare, bogat, vestit la Poartă [...] carele și sulgeriia împărătiască o ținea". Vezi Ion Neculce, *Opere. Letopisețul Țării Moldovei. O samă de cuvinte.* Ed. G. Ștrempel, București, 1982, p.171

(14) N. Stoicescu, *Dicționar*, p.368

(15) Răzvan Theodorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern*. Vol.II, Editura Meridiane, București, 1987, p.21

(16) D.I.R., B. *Veacul XVII, Vol.II*, p.264

(17) *Istoria României în date*. Sub red. Constantin C. Giurescu. Editura Enciclopedică Română, București, 1972, p.134

(18) *D.R.H., B. Vol. XXI*, p.188, doc.94

(19) *D.R.H., B. Vol. XXII*, p.340-341

(20) *D.R.H., B. Vol. XXIII*, p.26-27

(21) Despre mănăstirea de la Slobozia, vezi la Veniamin Nicolae, *Ctitoriile lui Matei Basarab*. Editura Sport-Turism, București, 1982, p.97-98; P.S. Nifon, *Mănăstirea Sfinții Voievozi Slobozia*. Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, București, 1999; Radu Constantinescu, Mircea Sfârlea, *Monumente religioase. Biserici și mănăstiri celebre din România*. Editura Editis, București, 1994, p.83 ș.a.

(22) T.G. Bulat, *O ctitorie a lui Matei Basarab în mijlocul Bărăganului: Slobozia lui Ianache, Vai de ei*. În „Glasul Bisericii", XXVIII, 1969, nr.3-4, p.394. Unii istorici consideră datarea de la 1615 ca eronată.

(23) *D.R.H., B. Vol.XXIV*, p.165, doc.123

(24) Dan Bădărău, Ioan Caproșu, *Iașii vechilor zidiri*. Editura Junimea, Iași, 1974, pp.168-176

(25) Cu o înfățișare inedită pentru arhitectura medievală românească, amintind de bisericile din Palestina epocii cruciadelor, biserica se află astăzi pe strada omonimă din Iași.

(26) În locul mormântului său se află astăzi o lespede din veacul al XVIII-lea, a familiei Paladi

(27) *Călători străini despre Țările Române*. Vol.VI. Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p.33-34

(28) Slobozia îl cinstește astăzi printr-o stradă care îi poartă numele. Un monument închinat memoriei postelnicului Ianache Caragea ar putea fi un alt semn de omagiu.

Dan. I. LAURENȚIU

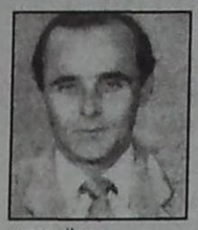

Mulțumesc Prea Înalte...

Pentru preaplinul puținului pe care mi l-ai dăruit și prin mine urmașilor.

Pentru MAMA care m-a dăruit acestei lumi în care îmi port nu puținele păcate...

Și mai ales pentru Tatăl meu - și al nostru, căci am fost mulți prunci la sânul mamei... care ne-a dăruit cu pilde bune și mai ales cu prisosul faptelor sale...

Și încă mai ales, pentru preamultul NOROC, de a fi, aici și acum - unică zăbavă în calea necazului mare, care poate pica aiurea peste unul sau altul...

Dar mai ales pentru fiul și fiica noastră, pe care MAMA lor, mi l-a dăruit prin mila TA, cea mare, căci numai TU știi la ce mare strânsoare am fost, mai ales ea, când într-o noapte adâncă de noiembrie, a gemut ca o fiară, sub felinare aprinse, flacăra vieții celei noi...

Eram încă tineri pe atunci Doamne și nu pricepeam ce înseamnă VIAȚA grea - dar frumoasă - pe care numai TU, ne-o dăruiești și ne-o iei, după legi tocmite de tine de la facerea LUMII și a firii...

... Dar ce PĂCAT Doamne, că noi muritorii cei dăruiți durerii de mamele noastre suntem „toți într-o TÂRNĂ"...

Mulțumesc Prea Înalte pentru azima vieții de ieri, de azi și de mâine!

Urziceni
20 februarie 2004

Cu:

I. Explicație: „toți într-o tâmă" - cele mai mari și fanatice comuniste, pe care Dumnezeu le-a hărăzit să fie așa, ci nu altfel, sunt mamele de copii...

II. P.S. Dar poate că nu este un păcat așa de mare, căci fără dânsele, demult ne-ar fi pierit și urmele...

S-a dus ...ie pe asprele cărări ale vieții

O tristețe fără leac parcă, îl copleșea atunci când primea veste despre moartea cuiva, pe care îl cunoscuse oricum pe cărările aspre ale vieții... iar când se întâmpla ca vestea să pice pe neașteptate, despre cineva apropiat și chiar drag inimii lui, îl umplea o jale întunecată și grea asemeni durerii provocate de o piatră de moară legată de gâtu-i subțire, pe o pajiște fără sfârșit...

Atunci țâșneau din adâncul lui lacrimi galbene și roșii care-i împurpurau privirea, îl năduștau pe dinlăuntru până se simțea pustiit, anemic și fără de vlagă... Un nod nevăzut îi creștea în gât, gura și limba i se uscau de parcă o boală ascunsă îi mistuia măruntaiele la un foc subțire, dar mușcător ca vedeniile de spaimă ale copilăriei tot mai depărtate...

În una din serile săptămânii trecute o întâlnise pe stradă, însoțită de o soră mai mare și i-a răspuns la salut cu aceeași bunăvoință ca atunci când s-au cunoscut în tinerețea lui, în birourile sărace, pline de igrasie, unde au lucrat câțiva ani buni... Apoi o măsură administrativă luată peste noapte de organele centrale ale județului lor inițial, l-au silit să plece, împreună cu alte femei tinere ca și el, la o altă judecătorie situată într-un oraș plasat mai la sud, cale de câteva zeci de kilometri, unde au fost întâmpinați cu vădită ostilitate de noii colegi... Dânsa a rămas la vechea judecătorie încă vreo cincisprezece ani, lucrând în același birou igrasios și înghesuit, prin care se perindau toți judecătorii, grefierii, executorii cu clienții lor, procurorii, avocații sau milițienii care mai apoi și-au zis - sau li s-a zis de către alții - polițiști!, până a ajuns la vârsta pensionării... Avea satisfacția că pestre patruzeci de ani muncise cu pricepere, abnegație și fidelitate în aceeași instituție serioasă, unde la plecarea sa prin pensionare, l-a lăsat pe fiul său pe post de grefier... O încerca tristețea că rămăsese văduvă de soțul deosebit, muncitor și modest, alături de care până atunci înfruntase toate greutățile pe care viața i le pusese înainte: încarcerarea acestuia în niște condiții dubioase pentru ciudata vină de a fi vorbit cu dreptate, în cadrul unei adunări de sindicat despre nemulțumirile reale ale oamenilor, dar care a stârnit „mânia proletară" a unui activist de partid, al cărui fiu era procuror - nu întâmplător! - chiar în acea localitate, însă cu ajutorul discret a judecătorilor, l-a scos după câteva luni, dar cu vreo 2-3 degete mai puțin la una din mâini; demolarea casei părintești, urmare unor sistematizări necruțătoare și mutarea lor la bloc, unde, venind vremea acestei tranziții nesfârșite, o duceau tot mai greu, astfel încât atunci când bărbatul i-a murit, pentru a evita neplăceri cu ceilalți colocatari de pe scară, ori scene penibile și imprevizibile... au depus sicriul direct la capela cimitirului... ceea ce a stârnit comentarii dintre cele mai neplăcute... Dar psihicul său robust, firea veselă și optimistă au ajutat-o să le treacă pe toate cu aparentă seninătate...

El era însoțit de soție, care a intrat într-un magazin alimentar să mai cumpere câte ceva pentru copii care urmau să le vină acasă a doua zi spre seară, căci urma ziua „bunei vestiri" astfel că au avut prilejul să mai schimbe câteva impresii despre vremea rea de afară, despre sărăcia generală și alte lipsuri cât și despre alte nemulțumiri cotidiene care erau ale tuturor oamenilor, despre starea sănătății fiecăruia, etc. ...Fără să i se plângă (era prea mândră pentru a arăta acest lucru!) deodată i-a precizat că o cam doare un picior și amână deocamdată cumpărarea unor medicamente ori un consult medical mai serios, până la primirea pensiei din luna viitoare, adică după „paști"... Și-au urat sănătate și noapte bună, despărțindu-se cu buna credință și speranța că atunci când se vor revedea își vor spune lucruri mai plăcute și mai noi...

A doua zi el a mers la tâmosirea catedralei episcopale din orașul reședință de județ, a cărei ridicare începuse în urmă cu zece ani, pe banii unui fost miliardar de carton, care acum zăcea în pușcăria locală, în executarea unei pedepse de peste zece ani închisoare. I-a fost dat să audă destule lucruri și întâmplări, să vadă ori să revadă locuri și oameni, toate și toți schimbați, printre care și primii pomi înfloriți din primăvara aceasta, seara a mâncat borș de pește și șalău prăjit, împreună cu băiatul flămând, iar zilele următoare și le-a petrecut acasă, căci vremea rece și ploioasă nu îndemna pe nimeni să iasă fără treabă din casă...

Luni dimineața se chinuia la cabinetul lui, să îi lămurească pe niște bătrâni soți bolnavi cum să se pună la adăpost de nepăsarea și răutatea neamurilor, căci nu aveau copii și nici nu crescuseră vreunul, când în birou i-a pătruns șoferul tânăr și vioi al președintelui judecătoriei, care i-a dat cu glas șoptit incredibila veste: „Aseară a murit doamna P... urmare unui atac cerebral..." Mai bine îi dădea cu o piatră în cap...

A doua zi pe la prânz au îngropat-o lângă soțul său, în cavoul din același cimitir, prin care doar el cu soția, trecuseră pe la ora prânzului zilei de duminică, să aprindă câte o lumânare și să mai curețe mormântul aproape uitat al fostului soț al unei mătuși, care în tinerețe îl ajutase dezinteresat în grelele momente prin care i-a fost dat și lui să treacă, pe aspra cărare a vieții... L-au impresionat mulțimea oamenilor care a umplut până la refuz micuța capelă veche din cimitir... cât și suferința tăcută, discretă și sinceră din ochii și gesturile lor, solidaritatea aceea care îi unește pe oamenii sărmani și umili, și care dă o consistență aparte comunităților mici de români, oriunde s-ar afla.

A fost într-adevăr o femeie deosebită...

Dumnezeu s-o odihnească!

Urziceni
30 martie 2004

P.S. În seara zilei când a primit trista și șocanta veste despre imprevizibila moarte a fostei dactilografe de la Judecătorie, el cu soția și alți prieteni, au audiat în Sala Radio, un concert al marelui rapsod Grigore Leșe, român din Țara Lăpușului...

Momentul artistic a debutat cu sfâșietoarea elegie „nu-i lumină nicăiri" al cărei text este o meditație dintre cele mai profunde despre strania lume de dincolo „Unde au murit toți oaminii" și trăirile apocaliptice pe care le poate provoca oricărui om o astfel de călătorie...

Modul în care a cântat-o rapsodul profesor, prin modulațiile vocii sale i-a dat o dimensiune unică de frumusețe gravă, tulburătoare și nerepetabilă ca însăși buchetul de flori timpurii - încă proaspete - pe care mama sa i le-a trimis din chiar satul său natal.

Tristețe, melancolie, jale și rugăciune, toate s-au exprimat deodată în mod inimitabil prin vocea artistului care a pătruns în scenă cu trupul acoperit doar de o cămașă lungă până la glezne, cu tălpile goale și capul descoperit...

Totul părea la sfârșitul spectacolului a fi înnobilat cu o aură magică, dar... a fost adevărat.

01 aprilie 2004

Ea avea încredere în oameni...

mai ales de când, ruptă de foame și aproape deshidratată, anemică și dezosată, abia târându-se pe labele din față și sprijinindu-se mai mult pe coadă... (căci iarna fusese grea și cei patru cățeluși o sugeau până o dărâmau cu totul) ..., un om alb la față, cu privirea rece și absentă, i-a aruncat câteva felii de salam prost până aproape de bot, silind-o aproape să le mănânce... Astfel s-a vindecat... Mai întâi i-a întâlnit privirea cețoasă, absentă și indiferentă ca a unei mumii, care într-o clipă doar, probabil înțelegându-i suferința atroce, s-a umanizat până la lacrimi și în următoarele minute i-a adus bucățile de salam care au readus-o la viață... Iar în zilele următoare, și în toate pe care le-a mai avut de atunci, pe lângă că i-a dat de mâncare când avea timp să o observe, o mângâia pe cap și chiar se juca de-a „dă-mi lăbuța" cu ea, dându-i numele de „fetița"... spre amuzamentul copiilor locuitori ai acelui colț de cartier care o îndrăgeau discret... de parcă era de-a lor...

Pe acel străin de ea până atunci ajunsese să îl simpatizeze ca orice câine fără stăpân și fără căpătâi, până la a-l urma - când îl simțea, zi și noapte pe toate cărările sale... până la ușa de metal vopsită-n alb, de la intrarea în blocul unde acesta locuia de zeci de ani... Câte întâmplări neașteptate a trăit alături de ființa aceea stranie, care nu era chiar câine, căci mergea în două picioare... dar s-a împrietenit la toartă, câinește cu un cățelandru mai mic de statură și chiar crăcănat, dar curajos nevoie mare, cu părul blănii de culoare maron, picioarele scurte și ochii mereu întredeschiși de parcă veșnic părea adormit, sau ca trezit din somn. După ce oamenii răi și lacomi (sau doar bine intenționați?), i-au răpit pe rând cei patru pui ai ei... s-a împrietenit cu acel „Mitică", „fante de mahala", care se aciuase acolo de niciunde... pe care l-a crescut și educat, după puterile ei, dându-i din bucata ei de carne, lăsându-l să doarmă în nopțile mai reci sau ploioase, în locul călduros din gura scării, unde alți oameni miloși o lăsau să doarmă de câțiva ani..., până la a se pomeni că ăla crescuse, și îi lua bucata de carne din gură, când foamea era prea mare în burțile amândurora...

Iarna fusese mai capricioasă decât celelalte pe care le petrecuse... și după ce, toamna trecută un om rău i-a luat cei șase pui nou-născuți de sub balcon, pe când ea hoinărea pe la diversele ghene după ceva de mâncare... și i-a înecat în apa mâloasă mirosind a petrol a Jalomiței, ce curgea leneșă și puturoasă pe la marginea orașului..., cu mare greutate și-a revenit, căci i-a căutat zadarnic aproape o săptămână până la marginea râului, unde le pierdea mirosul și urma... Și tot omul acela subțiratic și apatic a scos-o din agonia căutării și a disperării... dar mai ales „joaca" acelui cățelandru arămiu ajuns acum câine adevărat...!

S-a simțit din nou plină și aștepta, odată cu schimbarea vremii să mai fete câțiva pui, care i se zbăteau în pântecele grele cu o nerăbdare pe care o simțea dar nu o înțelegea mai mult decât orice vietate dătătoare de viață... O accepta pur și simplu...

În noaptea aceea începuseră „babele" să își arate capriciile costelive și luna începuse să crească dar și nori vineți și grei, erau dovada, alături de vântul rece, că iarna nu se dădea bătută cu una, cu două... Dar blana ei deasă și frumoasă, alături de coada, deși rămasă strâmbă, într-o parte, totuși ridicată și arcuită cu grație, indicau un semn de sănătate reală... astfel că nu s-a sfiit deloc, ca alături de „Mitică" să guste din mâncarea aruncată de unul dintre locatarii acelei străzi, pe care îl văzuse adesea împreună cu costelivul că râdeau, vorbeau mult și zgomotos... Dacă ei erau prieteni înseamnă că și ea putea avea încredere în mâncarea aruncată de prietenul „roșcatului"... mai ales că ghemotoacele vii, dinlăuntrul ei o sugeau deja...

După ce a lins lacomă lăturile, cu urme de carne, oase și sânge, aruncate de omul cel frumos, puternic și înalt, prieten al „uscățivului", parcă a început o ploaie rece, înnecăcioasă și rea..., cu gust amar, să-i curgă prin ochi și mărunțaie... până a simțit că picioarele puternice o lasă.. de tot...

După câteva ore, omul apatic și uscățiv a văzut-o căzută în fața scării unui bloc, unde altădată era primită cu bunăvoință de câțiva locatari și de sub balconul căruia i se răpiseră ultimii pui, care i-au fost aruncați în râu...

Se grăbea, ca de obicei, mai ales că era ziuă plină, să meargă undeva cu alți oameni...

Poziția ei era nefirească la ora aceea, mai ales că ploua rece, mărunt și des... Doar un abur ciudat parcă-i ieșea din gură și din nări... O voce sugrumată de plâns, parcă a unei femei, a spus: „Degeaba domnule, este moartă... au otrăvit-o!"... și omul acela rece, indiferent și apatic în aparență, a oftat adânc..., și-a șters ochelarii... și s-a grăbit mai departe...

După aproape o oră, când a revenit, cadavrul cățelei gestante, ucisă cu discreție și precizie, dispăruse fără urme...

Biata de ea, blânda, jucăușa, frumoasă și iubitoare de oameni, a murit fiindcă prea a avut încredere în ei...

Și, de atunci, plouă mereu, iar el primește numai vești proaste de la sau despre prieteni, de parcă s-a întors lumea cu susul în jos... O fi regretul puilor cățelei că nu s-au născut, ori blestemul ei că a avut încredere în fiare mai subtile?

11/12 februarie 2004, Urziceni

MONOGRAFIA COMUNEI ION ROATĂ

prof. Ioan MAN

(urmare din numărul 3/11)

Informatorii securității erau recrutați dintre cei care lucrau cu lume multă: funcționarii din primării, lucrătorii de la poștă și telefoane, preoți, cadre didactice, cârciumari, personal sanitar etc. Cei mai mulți erau inofensivi deoarece făceau acest lucru de teamă că își vor pierde slujbele. Foarte periculoși erau însă cei șantajabili. Foștii legionari, unii gestionari descoperiți cu lipsuri la inventare, persoane suspectate de crime ș.a. erau amenințați cu închisoarea. Dacă însă acceptau colaborarea cu securitatea, scăpau de urmărirea penală.

După cum se știe, la instaurarea totalitarismului în țara noastră au pus umărul și unele cadre didactice. Trebuie să subliniem cu regret aportul câtorva învățători la răspândirea ideologiei staliniste în comună. Aceștia au cerut printre primii să fie primiți în partid, devenind unelte docile ale activiștilor locali semianalfabeți. De pildă, un învățător inteligent și cult, Cristache Dumitrescu, era umilit și tras la răspundere de un instructor de partid de prin anii '60, Stoian Tănase, de un nivel intelectual cu totul precar.

Învățătorii care au făcut exces de zel în slujirea noilor stăpâni au fost promovați în funcțiile de directori și inspectori școlari. Printre cei originari din comuna noastră s-au aflat Gheorghe Tănăsescu și Gheorghe Gheorghiu, ambii inspectori la Secția de învățământ a raionului Urziceni. Cristache Dumitrescu n-a fost promovat în această funcție pentru că era un om mai prudent și, în plus, unul din cumnații săi era un hoț vestit, fapt care cântărea greu în dosarul de cadre al învățătorului.

În epoca stalinismului românesc au existat destui oameni serioși care, în diferite împrejurări, au dat dovadă de omenie. Aceștia n-au fost de acord cu abuzurile împotriva cetățenilor nevinovați, atât de frecvente în acei ani și s-au străduit să evite excesele. Ei însă, așa cum se întâmplă de obicei, s-au pierdut în anonimat.

În primii ani de existență, cooperativele agricole de producție, numite astfel după venirea lui Ceaușescu la putere, au obținut unele rezultate destul de bune. Ele n-aveau încă datorii față de stat, iar zestrea pe care au adus-o țăranii la înscriere nu se epuizase. Dar, pe măsură ce treceau anii, pretențiile statului erau tot mai mari, datoriile în bănci se acumulau, iar posibilitățile țăranilor de a duce un trai mai bun erau din ce în ce mai mici. Stabilirea lotului personal la ridicola suprafață de 15 ari de familie și reducerea procentului de produse și bani, cuveniți pentru muncile prestate i-au determinat pe cei mai mulți să fure cu traista sau cu căruța cât le stătea în putință. Deoarece mulți îngrijitori din sectorul zootehnic furau concentrate din rația animalelor și le vindeau în sat pentru băutură, pierderile în acest sector erau enorme. Deși s-au luat măsuri drastice pentru prinderea hoților, puțini dintre ei au fost pedepsiți. Anumiți milițieni corupți erau mituiți cu sume mari de bani de către răufăcătorii prinși în flagrant. Șefii de post mai lacomi, chiar dacă locuiau în spații închiriate, creșteau animale pe care le hrăneau cu nutreturi concentrate sustrase de la c.a.p.

Cea mai mare parte a roadelor pământului lua drumul silozurilor statului, de aceea interesul țăranilor față de muncă a început să scadă treptat. Un lung șir de greșeli săvârșite de conducătorii economiei naționale în politica agrară a dus la degradarea tot mai accentuată a acestor unități. Comasarea lor într-o singură cooperativă pe comună a înrăutățit și mai mult situația. Munca în colectiv se făcea de mântuială. Planurile de producție erau fixate de la județ de către persoane care n-aveau nimic comun cu agricultura. Deseori, veneau să îndrume și să controleze activitatea în c.a.p. activiști care, la origine, erau orășeni, foști muncitori în fabrică. Din lipsă de furaje și din cauza proastei îngrijiri a animalelor, mortalitatea în sectorul zootehnic a înregistrat în mai mulți ani procente deosebit de mari. Nimicirea cailor, una din măsurile absurde din anii '60, a redus drastic capacitatea de transport. Recoltele se depreciau și chiar putrezeau pe câmp din lipsă de camioane și remorci.

Eșecul ideilor leniniste, aplicate în agricultura noastră, a început să se întrevadă încă din primii zece ani de existență a colhozurilor românești. În satul Cioara, a existat o mișcare spontană de retragere a țăranilor din c.a.p. Nemulțumiți de zgârcenia cu care erau retribuiți pentru muncile depuse, câțiva țărani s-au adresat preotului Cicerone Vasilescu și lui Ion D. Ion (Ciurea) să le facă cereri de ieșire din c.a.p. Amândoi fiind alcoolici, pentru câteva pahare de țuică s-au lăsat convinși. Pentru această îndrăzneală, Ion Ciurea s-a ales doar cu o admonestare verbală. El era vechi membru de partid și unul din întemeietorii gospodăriei colective din Cioara. Din aceste motive s-a bucurat de clemență. Preotul Cicerone Vasilescu însă a fost condamnat la zece ani de închisoare. După ce s-a întors de la Aiud, unde și-a ispășit pedeapsa, nu i s-a mai permis să practice preoția. În ultimii ani ai vieții, a fost angajat la protoieria din Urziceni ca îngrijitor de către protopopul de atunci. Nefericitul preot a decăzut tot mai mult și a murit sărac din cauza alcoolismului cronic. El a plătit din greu pentru păcatele tinereții, când s-a înrolat în mișcarea legionară.

În ultimii ani de existență a cooperativei agricole de producție, situația a devenit tot mai tensionată. Principala forță de muncă o reprezentau femeile vârstnice și câțiva bărbați conductori de atelaje. Aproape toți tinerii au plecat la oraș ca muncitori pe șantiere și în fabrici. Fenomenul a fost încurajat de regimul comunist, pentru ca și România să țină pasul cu țările dezvoltate. Această măsură artificială a dus însă la decăderea gospodăriilor țărănești, la înmulțirea furturilor din avutul obștesc și la scumpirea produselor agricole.

Pentru a reuși să strângă recolta de pe câmp, conducerea c.a.p. se adresa școlilor din comună care făceau săptămâni în șir așa-zisa practică în agricultură. Elevii erau folosiți la recoltat tomatele și porumbul. Primăvara, erau scoși la plivit rapița din lanurile de floarea-soarelui. Munca era de mântuială, elevii fiind îndemnați de părinți să nu-și rupă oasele muncind. De altfel, conform zicalei „stăpânul zgârcit învață sluga hoață", nici părinții nu prea se omorau cu firea. Săpau porumbul, de pildă, în capul locului ceva mai bine, ca să-i păcălească pe ingineri, iar mijlocul îl lăsau nesăpat și nerărit.

În perioada 1950-1980 s-au construit principalele edificii culturale și de interes obștesc din comuna noastră. În toate cele trei sate distincte din acei ani, s-au construit magazine sătești moderne și bufete. În satul de reședință, Ion Roată, s-au prevăzut și birouri ale cooperativei de consum. S-au construit apoi trei noi localuri de școală la Broșteni și Ion Roată și s-au adăugat două săli de clasă și o cancelarie la vechiul local de la Cioara. Grajdurile comunale din Ion Roată și Broșteni au fost modificate și transformate în cămine culturale. Ultimele edificii construite sunt dispensarul comunal, o clădire pentru două familii și un bloc cu patru apartamente. Acestea din urmă erau destinate specialiștilor din agricultură. În prezent, în ele se află dispensarul veterinar, poșta și telefoanele. Spațiile rămase libere au fost închiriate unor polițiști și altor persoane.

Numeroase construcții s-au făcut în sectorul zootehnic al c.a.p. De asemenea, s-au amenajat trotuare pavate cu dale din beton de-a lungul șoselei naționale și pe majoritatea străzilor din cele trei sate. În Valea Obielii s-au instalat pompe pentru irigații, iar cele două maluri ale văii de la ieșirea din sat au fost placate cu dale prefabricate pentru a se evita înnoroirea și colmatarea ei.

Cu fiecare ocazie, nostalgicii comuniști scot în evidență două realizări din „epoca de aur": construcțiile și lipsa șomerilor. În realitate, construirea de blocuri, edificii publice, canale etc. nu este un merit al „iubiților conducători", ci un efect al centralizării excesive, trăsătură fundamentală a economiei socialiste. Având toate fondurile bănești concentrate într-un singur centru de comandă, acestea puteau fi utilizate cu ușurință în orice scop. Desigur, construcțiile nu se făceau chiar la întâmplare. Pentru ele erau necesare aprobări, planificări și alte demersuri. De pildă, pentru construirea unui nou local de școală, cel vechi fiind neîncăpător, am făcut mai multe drumuri la București ca să obțin aprobările și fondurile necesare, apelând la sprijinul generalului Neagu Andrei și al Radei Mocanu, persoane cu funcții importante în acei ani.

Pe lângă edificiile de interes obștesc menționate mai înainte, s-au construit și numeroase locuințe noi. Cele mai multe case vechi țărănești au fost demolate și înlocuite cu altele mai frumoase. La un moment dat, pentru a se economisi pământ, oamenii nu mai puteau construi decât case cu etaj. E adevărat, măsura se aplica numai în centrul civic. Așa au apărut cele două locuințe ale familiilor Gheorghe Rotea și preot Ovidiu Săvulescu de pe strada gării. A fost o încercare de urbanizare și de sistematizare forțată a satelor, rămasă nefinalizată.

Ultimii ani ai regimului totalitar au dus la înrăutățirea gravă a situației țărănimii. Lipsa alimentelor de bază, a combustibilului, a unor bunuri de necesitate cotidiană a devenit un fenomen cronic. Nemulțumirea cetățenilor față de politica dezastruoasă a clanului Ceaușescu creștea din an în an. Insensibili față de suferințele populației, cei doi dictatori au luat măsuri draconice de raționalizare a pâinii, zahărului, uleiului și a altor alimente de bază. Pentru a obține carne sau pește, oamenii formau cozi imense care durau zeci de ore. La orașe, în special, cozile deveniseră un mod de viață. Oamenii se așezau la coadă de seara, înlocuindu-se între ei până a doua zi după-amiază, când sosea mașina cu carne. Deseori, se produceau încăierări din cauza nerespectării ordinii de către diferite persoane. Buteliile de aragaz se obțineau cu și mai mari eforturi. Pe ploaie, vânt, ninsoare sau sub soarele dogoritor, oamenii stăteau zile în șir pentru a le schimba. La țară, mașinile cu butelii nu veneau cu lunile. Curentul electric se întrerupea în cursul nopții, apa se distribuia numai la anumite ore, iar căldura în apartamente era atât de puțină încât locatarii stăteau cu paltoanele pe ei. Unii, mai îndrăzneți, improvizau sobe pentru a nu le îngheța copiii de frig. În multe blocuri puteau fi văzute burlane scoase pe ferestre, semn că acolo se făcea focul cu lemne.

Foamea, frigul, întunericul și frica au pus stăpânire pe întreaga societate. În pofida sărăciei generale, „iubitul conducător" era preocupat de construcții faraonice ca giganți industriali, canale și uriașul palat din centrul Capitalei. Lozinca „construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism" devenise marea obsesie a familiei conducătoare și a satrapilor săi din teritoriu. Cultul personalității lui Ceaușescu și al soției sale, „academician, doctor, inginer Elena Ceaușescu", a atins cele mai aberante forme care se pot imagina. Programele posturilor de radio și televiziune, presa scrisă, orele de curs, toate ședințele și întrunirile, programele artistice, până și slujbele din biserici erau tot atâtea prilejuri de a omagia familia Ceaușescu. În limba română nu se mai găseau suficiente superlative pentru a-i proslăvi pe paranoicii conducători. „Cel mai iubit fiu al poporului", „Stejarul din Scornicești", „Erou între eroii neamului" și alte asemenea aberații ne erau servite zilnic de către mass-media slugarnică. Versificatori lipsiți de demnitate ca Adrian Păunescu, Corneliu Vadim Tudor, Nicolae Dragoș, Viorel Cosma și alții de teapa lor scoteau pe bandă rulantă ode dezgustătoare la adresa „farurilor călăuzitoare", cum erau numiți cei doi semianalfabeți.

În acest timp, „genialii conducători" demolau clădiri vechi și biserici din marile orașe, desființau sate și comasau comune. Sub buldozerele ceaușiste au căzut monumente istorice inestimabile și au fost rase de pe suprafața pământului cartiere întregi. Ultima ispravă a celor doi, în ceea ce ne privește, a fost desființarea comunei Ion Roată și alipirea ei la Alexeni. Această hotărâre absurdă fusese luată la județ în luna mai 1989. Pentru a i se da o tentă de legalitate, a fost trimisă tovarășa Anica Androne să organizeze o adunare populară în care „oamenii muncii" să-și exprime acordul și satisfacția pentru desființarea comunei și mutarea primăriei la Alexeni. În prealabil, organele de conducere din Ion Roată fuseseră „prelucrate" la sediul comitetului comunal de partid pentru a se evita vreo împotrivire. Dând dovadă de servilism sinucigaș, toți cei care au luat cuvântul în adunare și-au exprimat adeziunea față de „măsura înțeleaptă a partidului". Am fost singurul care m-am opus mutării primăriei la Alexeni. Am adus ca argumente centrul bine închegat al comunei noastre, în care primăria, școala, miliția, dispensarul uman, gara, poșta, telefoanele, agenția C.E.C., căminul cultural și magazinele sunt grupate într-un spațiu restrâns din centrul civic al comunei.

Cei din Alexeni aveau un consătean mai puternic, generalul Neagu Andrei, un apropiat al cuplului dictatorial, care i-a convins pe cei de la județ să stabilească primăria în localitatea sa natală. Astfel, din mai până în decembrie 1989, noua comună se numea Alexeni și tot acolo s-a mutat și primăria cu arhivă cu tot și cu o parte din personal. Câțiva din funcționarii primăriei au fost transferați la c.a.p. unde au lucrat până la revoluție. Așadar, prin comasare, Ion Roată și Broșteni deveniseră sate ale comunei Alexeni, lucru nemaiîntâlnit în îndelungata lor istorie.

(continuare în numărul viitor)

HEIDEGGER SAU PRETENȚIA „LUMII" OPEREI DE ARTĂ DE A FI ONTOLOGIE

„Sein und Zeit" reprezintă eșecul încercării de a clădi o ontologie a umanului. Aici ființa este doar „gândită", nu însă și „numită". „Numirea" are semnificația „ajungerii la prezenta" a ființei, fapt care însă se petrece la nivelul limbajului, acesta fiind locul unde ființa „se dă" ca adevăr.

În „Sein und Zeit" problema limbajului apare în cadrul analiticii Dasein-ului, dar adevărul este o caracteristică a ființei. Astfel, Heidegger cade prada propriei sale intenții, aceea de a încerca să fundeze o ontologie a umanului punând problema sensului ființei, nu ca „dincolo" ci ca „dincoace".

Eșecul din „Sein und Zeit" trebuie înțeles ca imposibilitate de a pune problema ființei, apelând la o analitică a Dasein-ului,fără a extrapola din aceasta limbajul. Ceea ce a urmărit Heidegger este de a pune într-un mod cât mai adecvat problema ființei și ,numai plecând de aici,pe cea a Dasein-ului. „Întorsătura" (Kehre) survenită cu lucrarea „Despre esența adevărului" reprezenta sacrificarea Dasein-ului privit ca entitate existențială. Limbajul nu deține locul său esențial în triada: om-limbaj-ființă, triadă care, de fapt, în „Sein und Zeit" este redusă la diada: om-ființă.

Acordând altă semnificație adevărului, ființa este acum gândită și numită, căci ea reprezintă „trecerea în prezenta" și anume tocmai în locul său cel mai propriu: în limbaj. O dată cu așa-numita „întorsătură" (Kehre) a gândirii sale ,Heidegger renunță la concepția unei ontologii fundamentale, având-se în vedere că „ceea ce contează este să se obțină trecerea de la metafizică la gândirea privitoare la adevărul ființei"(*Repere pe drumul gândirii*,pag.362)

La problema eșecului din „Sein und Zeit" filozoful va oferi un răspuns în „Scrisoare despre umanism": „Uitarea adevărului ființei în favoarea invaziei ființării, negândită în esența ei, este sensul așa numitei căderi din Sein und Zeit". De această dată, prin introducerea limbajului și a funcției sale constitutive, Heidegger se regăsește în dialogul cu Holderlin și cu opera de artă privită ca origine a istoriei. „Sein und Zeit" s-a dovedit a fi o lucrare de metafizica în ciuda efortului de a o depăși. O teorie conceptualizată asupra ființei nu poate pătrunde în „gândirea" ca taină, ca rememorare a ființei (Andenken).

O dată cu *Kehre*, avem de-a face cu „cealaltă gândire" - evocatoare a ființei (Andenken). Cu Heidegger filosofia se vrea doar gândire. „Când își respectă propria-i esență, filosofia nu progresează de fel. Ea trebuie să stea pe loc pentru a gândi mereu unul și același lucru. Progresarea, în speță îndepărtarea de acest loc, este o greșeală care ține de gândire ca fiind umbra pe care ea însăși o aruncă"(*Repere pe drumul gândirii*,pag.297)

Ceea ce pune gândirea (Andenken) într-o explicație,uneori într-un sistem, alături de ființă este diferența ontologica. Diferența ontologica, ca ființă care apare în diferențierea ei față de fiind, este „faptul gândirii", adică diferența ca diferență, și exprimă însăși esența filosofării. „Faptul gândirii", adică ceea ce este implicit în diferența ca diferență, este exprimat ca proces evenimential (Ereignis) al ființei. Heidegger vede ,astfel, în desfășurarea gândirii ca Ereignis, circularitatea inepuizabilă a ființei și a limbajului. El propune prin gândirea rememoratoare a ființei (Andenken) un „pas înapoi"(ein Scritt zuruck) către origine, prin care se ajunge în însăși esența diferenței, pentru a putea privi mai aproape ,de acolo,întemeierea însăși, adică ceea ce face ca Ereignis să se petreacă ca pură conjuncție a omului si a ființei,ca temporalitate.

Precedând ființa în ordinea originii, Ereignis-ul nu mai este un fundament (Grund) în sensul tradițional al termenului; el reprezintă un Abgrund, un fundament abisal - abisul însuși în calitate de temei. Către acest Abgrund nu mai poți să mergi, ci în el trebuie să sari. Conversia prin care gândirea ajunge să sesizeze identitatea fundamentului este un „salt" în abis sau un „pas înapoi" - ceea ce înseamnă: o retragere din ființare și chiar din ființă, către un abis originar care, ne asigură Heidegger, „nu este un neant vid, nici o obscură confuzie". Înainte ca identitatea (întemeierea) să se înfăptuiască, gândirea este nevoită să se retragă în Diferență, tocmai în acel „negândit" care stă ca sursă de noi sensuri pentru „ceea ce este de gândit", astfel că Diferența să fie depășită în unitatea temporală a lui Ereignis.

Când Heidegger spune că *das Ereignis* este abisal, el nu afirmă că ar fi ultimul fundament (Grund), ci că fundamentul său lipsește; că este un Abgrund."Ființa și temeiul(Grund) sunt un Același (Selbst).Și totuși,ce altceva poate să însemne ființa? Ființa = lipsa de temei (Abgrund) "(*Der Satz vom Grund*,pag.196) Diferența ontologică este *pasul înapoi* sau un *salt originar* în afara oricărei istorii (Historia),țintind definirea actului autentic și întemeierea lui ca Istorie (Geschichte).

În eseul din 1936, intitulat *Originea operei de arta*, Heidegger demonstrează capacitatea unică a operei de artă de a realiza acest *salt originar* și de a inaugura astfel o *lume* ca alternativă la metafizica condusă de o gravă *uitare a ființei*.

Gândirea ca *Andenken* (amintire), cea care gândește Diferența ca atare, are nevoie de poezie pentru a rosti ființa și a deschide astfel o lume. „Gânditorul rostește ființa. Poetul numește sacrul". „A gândi" nu înseamnă la Heidegger doar a contempla ceva ,ci a trimite la acel ceva avut în vedere prin actul gândirii printr-un imperativ. La Heidegger avem de-aface cu prezența unei analogii între gândire și ceea ce e de gândit.

Prin destinalitatea ființei, ce este legată de cea a gândirii, sunt scoase și păstrate în limbă *semnele ființei*.„Gândirea este ca gândire, prinsă în venirea ființei, în ființa ca venire."

Gândirea ca *Andenken* „nu este o simplă prezentificare a trecutului", o reprezentare obiectuală a unor fapte pe care gândirea istoriografică le surprinde printr-o analiză de tip arheologic,ci este o „gândire asupra" (denken an) trecutului esențial (*das Gewesen*), a urmelor lăsate de ființă în memoria omenirii, a zeilor încă ascunși într-o lume tehnică. „Andenken este un *salut* (ein Grussen)", o trimitere plină de recunoștință prin care cel ce salută (poetul) realizează un act complet gratuit, el „nu vrea nimic pentru sine, ci se dedică cu totul celui salutat (ființei - n.n.)"(*Erauterungen zu Holderlins Dichtung*,pag.116). *Andenken*-ul este gândirea care" lasă deoparte ființa ca fundament", sondând pământul ca sol ce ascunde condițiile posibilizante ale omului ce-l locuiește în calitate de muritor și, astfel, să răspundă ca *salut* semnificant la exigența semnelor ființei găsite în natură („Mai întâi poetul salută furtuna"). Acestea sunt readuse prin rostirea poetică în locul lor propriu printr-o acordare afectivă (*Stimmung*[1]) a celui salutat și a celui ce salută. Poetul, având un rol mediator între zei și muritori, trebuie să-și recâștige prin *salut*, adică prin rostirea poetică, locul privilegiat (*Ortschaft*) al esenței sale din care să surprindă prin gândirea rememoratoare „*furtuna*" ca semn al ființei. Cu toate acestea , nu poetul este subiectul actului său rememorator,ci obiectul acestuia. Nu el este cel care-l gândește pe cel salutat, ci acesta îl gândește pe poet, fiindu-i astfel permis să salute. *Semnele ființei* (furtuna, vântul) sunt cele care salută, prin faptul că luminează locul privilegiat și epoca creației poetului. Înainte să gândească asupra trecutului esențial, adică asupra timpului ca temporalitate sau a prezenței ca *Anwesenlassen*, poetul trebuie să se găsească într-un *Ortschaft* ,adică într-un loc din care să capteze semnele naturii ca trimiteri voalate de ființă.

Întorcându-se către trecut, gândirea nu rememorează ceea ce a fost, ci reușește să-l reproiecteze pe acesta în viitor, gândind trecutul ca ceea ce încă nu s-a produs. *Salutul* este astfel un imperativ ce revendică sosirea divinului.

Ieșirea din închis, din starea de ascundere, realizată de gândirea rememoratoare (Andenken), devine posibilă printr-o altă înțelegere a limbajului, de această dată ca cel ce dispune de Dasein. „Limba este cea care aduce ființarea ca ființare în deschis". Dasein-ul trebuie să se raporteze la limbă ca la propria lui condiție care-l situează în deschiderea luminatoare a ființei (*Lichtung*).

Tetrada (*Geviert*) celor patru trepte ale ființei (pământul și cerul, muritorii și divinii) este, de fapt, o lume ontologica deschisă prin opera de artă. Astfel, atunci când Heidegger vorbește despre Dasein sau despre ființă, o face referindu-se la Dasein-ul ce locuiește ca ec-sistență în limbaj, iar despre ființă ca ceea ce survine în gândire spre a fi *numită* în opera de artă. „Abia când limba conferă ființării un nume, abia atunci, prin această numire, ființarea este ridicată la cuvânt și poate să apară în toată strălucirea ei."(*Originea operei de artă*,pag.87)

Locul interogării din *Sein und Zeit* este luat acum,după *Kehre* ,de o topologie a ființei. La prima vedere pare o abandonare a preocupării pentru Dasein în favoarea unui Sein ipostaziat. În fapt,Heidegger recunoaște că numai printr-o topologie a ființei se poate răspunde la ideea de *humanismus*. Termenul de raport al acestei topologii rămâne Dasein-ul,ca cel ce este prins în evenimentialitatea ființei (Ereignis), și prin care se dă un loc privilegiat al adevărului ființei. Pornind în *Sein und Zeit* de la Dasein pentru a ajunge la ființă, Heidegger îl pierde din vedere tocmai pe acesta. Avem de-a face, după *Kehre*, cu o schimbare în care nu mai primează abordarea fenomenologică, ci structurarea unei întregi zone pe *regiuni* ce alcătuiesc lumea tetradică a operei de artă. Acum devine fundamentală întrebarea: unde este locul ființei? Întrebarea din *Sein und Zeit* referitoare la sensul ființei nu este abandonată, ci devine posibilă abia acum printr-o înțelegere a topologiei ființei ca dimensiune fundativă a artei. Topologia se deschide ca domeniu „pentru ca ceva (în speță ființa) să se arate în el ca fiind ceva (în speță ființa în starea ei de neascundere)"; acest domeniu se numește sens. „Sensul ființei și adevărul ființei înseamnă unul și același lucru".

Libertatea omului este căutată în caracterul destinal al drumului Dasein-ului pe cărările gândirii rememoratoare (*Andenken*). Etica este înlocuită de Heidegger cu ontologia ca domeniu al lui *Andenken*. „Omul ființează în așa fel încât el este acest deschis (das Da), adică luminișul ființei (Lichtung)." Mergând pe linia conceptului de Lichtung, putem spune că, arta, din moment ce este un dat al ființei, este *Lichtung*. Opera de artă se ivește astfel sub semnul tetradic construit de așezarea celor patru elemente (pământul, cerul, muritorii și divinii) în cadrul Diferenței.

Poezia oferă posibilitatea Dasein-ului de a se afla ca deschidere luminatoare a ființei (Lichtung), căci „el este, în măsura în care există limba". Problema raportului dintre limbă și poezie filosoful o arată explicit în „Holderlin și esența poeziei": „Poezia este limba originară a unui popor care aparține Istoriei. Prin urmare, esența limbii trebuie înțeleasă pornind de la esența poeziei și nu invers".

Survenirea Dasein-ului în istorie *nu mai trebuie* înțeleasă ca proiectare (*Geworffenheit*) a lui în cadrul unor posibilități ultime de a fi,ci ca deschidere a ființei înfăptuită prin opera de artă,o dată cu izbucnirea abisală a acesteia în Istorie.Astfel,apartenența unui popor la Istorie înseamnă revendicarea acestuia de la *lumea* deschisă de operă, tot așa cum templul grec aparține exclusiv lumii oferite de apariția sa.

Starea de deschidere (*Lichtung*) este o caracteristică specifică limbii,și nu Dasein-ului,astfel că ea trebuie căutată în interiorul lumii operei ca loc ontologic proiectat de aceasta.Prin rostirea poetică, ce surprinde esența limbii ,Dasein-ul se rostește pe sine ,el pune în fața sa, ca obiect al preocupării esențiale,limba drept poartă a ființei.Limba reprezintă, astfel, calea ce se deschide în fața gândirii pentru a aduce ființa alături de om

"Was bleibt aber,stiften die Dichter"(„Ceea ce rămâne ,poeții ctitoresc').Poeții scot la iveală o lume, cea a operei de artă ,dar prin darul suprem al ființei: limbajul.În acest mod se realizează o dublă întemeiere:Dasein-ul creează și se instituie ca cel ce este ,iar ființa ,ca ceea ce se dă în limbaj ,se trimite pe sine sie însăși.Astfel, ne apare evident ,că întemeierea pe care poezia o relizează nu stă în putera poeților.Poeții întemeiază ceea ce durează ,dar sunt la rândul lor,,întemeiați". Întemeierea ,,este un dar liber (al ființei),în sensul stabilei întemeieri a existenței umane în fundamentul ei.".

Poezia înugurează o lume ,deschide și fundează ceea ce durează,dar numai ca răspuns la apelul ființei.

Cătălin DINULESCU

NOTA:

[1]) *die Stimmung* înseamnă atât dispoziție afectivă, stare de spirit, cât și acordarea unui instrument, sens utilizat în muzică. Heidegger folosește termenul în cel de-al doilea sens pentru a exprima atât tonalitatea limbii poetului (Esența limbii este sunetul liniștii. Cerul răsună. El este o voce a destinului. Cealaltă voce este pământul) cât și vibrația specifică lumii tetradice alcătuite din: pământ, cer, muritori și divini.

Bibliografie:

1. Heidegger, Martin - *Unterwegs zur Sprache*, Verlag Günther Neske, 1959

2. Heidegger, Martin - *Erläuterungen zu Hölderlins Dichtung, Klostermann*, 1996

3. Heidegger, Martin - *Hölderlins Hymnen "Germanien" und "Der Rhein"*, Klostermann, 1980

4. Heidegger, Martin - *Originea operei de arta*, editura Univers, 1982

5. Heidegger, Martin-*Repere pe drumul gindirii*,editura politica,1988

Despre Nichita Stănescu

(fragmente din discuția purtată la Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea" pe 31 martie 2004)

Nicolae Stan:

„Până la Nichita, comuniunea dintre public și scriitor era evidentă, în sensul că avem scriitori care scriu despre temele fundamentale, care sunt foarte limpezi. Codul de semne între public și scriitor era relativ asemănător și comunicarea era directă. Vă amintiți că atunci când a apărut Nichita, când a început să scoată cărți, a fost întâmpinat ca un mare ciudat, nu cum îl discutăm noi acum. Nu a fost înțeles de public, el nu putea fi acceptat de mentalul public. Imaginarul social era calat pe tradiție. Spaima fundamentală a lui Nichita a fost limbajul. Nichita este înspăimântat de limbaj, de natura ideală a cuvintelor, care ce fac aceste cuvinte? Natura cuvintelor este una ideală și rolul lor este de a reprezenta lucruri și cum să fac să prezint lucrurile așa cum sunt ele în interiorul fenomenelor, și-n același timp să-l plasez în limbaj? La el limbajul nu face decât să trădeze lucrurile, să nu spună nimic despre ele. Limbajul îl înstrăinează. Prin natura lui spiritual-ideală îl înstrăinează de lucruri. Teama lui este revolta față de limbaj și limitele acestuia. De aceea inventează necuvântul, ceva care este opus cuvântului. Este o evoluție în această spaimă de cuvânt. În primul lui volum, „Sensul iubirii", celebra „O călărire în zori" este o despărțire de Eminescu, în care se văd semnele viitoare ale radicalității lui. În ultima strofă sunt anumite combinații de cuvinte, atât de noi, de suprinzătoare, încât îl pot anunța că va veni cu altceva.

Ulterior, Nichita Stănescu își manifestă radicalitatea, care înseamnă, de fapt, respingerea limbajului, ca un cod de semne uzat și re-crearea lui. Pentru că tentația oricărui mare poet este realul. Am să vă citesc „A cincea elegie", unde găsim maturitatea, respingerea cuvântului, a naturii ideale a lui, care se plasează deasupra lucrului și nu reușește să intre în el. Cuvântul este așa de ideal și abstract încât nu poate să intre în natura lucrului! Tentația poetului este de a intra în lucruri. Ținta lui este, de fapt, tăcerea. Ce este dincolo de limbaj, pentru un poet? Tăcerea existentă în lucruri, acesta este răspunsul. Căci lucrurile tac, dar este vorba de o tăcere în vederea spunerii, afirmării, nu este o tăcere izolată și înstrăinată. Am putea să argumentăm citind „Ars poetica".

Noutatea la Nichita este tema, marea lui temă: lupta cu limbajul. Cum să-nțeleagă publicul românesc, în anii '60, lupta cu limitele limbajului, cu faptul că nu poți să vrei să fii lucruri, ci tăcerea lor, și nu poți din cauza darului vorbirii, al limbajului? Aici e drama."

Șerban Codrin:

„Majoritatea dintre noi l-am cunoscut foarte bine. El este în primul rând Omul Nichita. Alte lucruri nu știm. Dar este de datoria noastră să căutăm în poezia lui... Să nu uităm un lucru: Nichita n-a fost singur. Am fost și noi cu el, poeți mai buni sau mai răi. Dar Nichita a fost contemporan și cu alți mari poeți, pe care vremurile i-au ocultat. E vorba de Leonid Dimov, de Ștefan Augustin Doinaș, Ileana Mălincioiu. Când va fi tipărită oprea lui integrală, va urma o judecată de apoi a poeților. Nichita a fost înaintea tuturora cu un pas. Întrebarea este dacă el va păstra acest pas pe viitor.

Opera lui Nichita este tipărită, o avem la dispoziție, o putem judeca. Ceea ce așteaptăm noi acum este o carte, aflată sub tipar, Al. Condeescu „Biografia lui Nichita Stănescu". Este o carte foarte importantă, care ne va ajuta să-l descoperim pe Nichita în toate dimensiunile lui."

Marcel Fotache:

„Nichita a fost o noapte în casa mea, alături de prietenii din Slobozia. Una dintre ideile lui din acea noapte a fost următoarea: starea de creație a prozatorului este mai lirică decât a poetului, deoarece se întinde pe un spațiu de trăire mai amplu. Și-atunci, prozatorul nu este deloc mai prejos decât poetul, dimpotrivă. Despre Nichita Stănescu. Șocul pe care l-a produs el în poezia românească este non-referențialitatea absolută. În plus, avea vocația prieteniei, îi lăuda pe toți, în absolut. N-am cunoscut niciodată o ființă mai blândă, mai binevoitoare, mai plină de omenesc. Poezia lui pare lipsită de omenesc, tocmai din cauza acelei non-referențialități de care aminteam. Este pentru prima dată în poezia noastră când un poet nu mai pleacă de la realitate pentru a o exprima sau pentru a-și exprima raportul său cu realitatea, ci pleacă de la el însuși, pentru a se exprima pe el însuși. Singura temă a poeziei lui este poezia. De aici caracterul abstract oarecum al poeziei lui, de aici impresia că el este un poet neînțeles. Nici n-ai ce să-nțelegi. Nici nu trebuie să faci efortul să-l înțelegi. El este un ludic. El nu creează un univers plecând de la realitate, el își inventează o realitate din cuvinte. La el, cuvintele sunt obiecte, sunt realități concrete. El se refugiază într-un astfel de spațiu, unde nimeni n-a avut curajul să intre. Nici Ion Barbu! Ion Barbu, dacă vreți, este un tradiționalist. În ce sens? În sensul că face poezie parnasiană precum parnasienii; în sensul că face poezie ermetică, precum cei din secolul XIX. El însuși este în ciclul balcanic. Ion Barbu este unul din modelele lui Nichita, pe care l-a depășit. Aici nu e vorba de o scară a valorilor, ci de un mod de a gândi poezia. Nichita a reorientat poezia recreându-i universul. Și a creat o școală de poezie. Orice poet veritabil trebuie să fie original ca să existe. Să luăm, de exemplu, iubirea. La Eminescu e ceva, la Nichita este altceva, este un mod de a te apropia de lucruri. S-a și vorbit despre angelizarea erosului la el, în sensul că iubirea este un mod de a descoperi cu uimire lumea. S-a vorbit despre necuvinte, despre tăcere. Aspirația poetului este tăcerea. Lucian Blaga spune la fel. Nu te poți apropia de inefabil decât tot prin cuvinte, cât mai puține, ultimul stadiu fiind renunțarea la ele.

A consemnat Gheorghe DOBRE

Privind înapoi cu mândrie

HOAȚA

Cântaseră cocoșii a doua oară și Iolanda nu adormise încă. „Să tot fie ora unu, își zice, și iată că nu mi se prinde somnul de pleoape". Costică, bărbatu-său, văzuse de mai multă vreme neliniștea ce-o cuprinse pe nevastă-sa dar se făcuse că nu observă, așteptând să-i vorbească. Așa stabiliseră între ei înțelegerea, ca fiecare să-i spună celuilalt micile necazuri. La masă fusese foarte agitată. A vrut să-i spună ceva dar se întrerupsese. Și de data aceasta „confesiunea" întârzia și el înadins se făcea că doarme așteptând să vadă cât va rezista într-o asemenea tensiune nervoasă.

Se căsătoriseră, cu ani în urmă, din dragoste. Părinții ei cam strâmbaseră din nas: „Fata noastră să-l ia pe tractoristul ăsta?!", dar fuseseră obligați să recunoască că alegerea Iolandei era bună. El ajunsese șef de secție prin muncă cinstită. Ea, șefă de echipă în brigada a doua. „Cumplit trebuie să se mai frământe sufletul ei", își zice, a nu știu câta oară, bărbatul. Se foi în așternut și tuși, ca și cum i-ar fi spus: „Vezi că m-am trezit, spune ce ai pe suflet!". „Costică", se auzi încet, ca un scâncet de copil, glasul Iolandei. Apoi ceva mai tare: „Costică". „Ei, ce-i?", se făcu el supărat că-i strică somnul, „ai visat urât?". „Costică, eu mă aflu în mare încurcătură". Se ridică într-un cot, întinse mâna și aprinse veioza. O privi lung, liniștit: „Așa da, o asemenea nevastă mi-am vrut. Cinstită și curajoasă", gândi el. Apoi, cu voce tare o întreabă: „Ce încurcătură, Iolanda? Sper că nu te-ai certat cu șefii...". „Mai rău, dragul meu, i-am mințit... și mâine va trebui să dau seamă de fapta mea". Costică știa că a doua zi avea loc adunarea generală a cooperativei. Semnase și el convocarea. Dar nu știa că, pentru soția sa, această adunare devenise piatră unghiulară. O știa cinstită, corectă în relațiile de serviciu, de aceea părea puțin încurcată. „Cu ce-ar fi putut minți ea șefii?!". Observase frământarea ei, dar abia acum începea să priceapă că ceva se întâmplase. Iolanda se ridică pe pernă, apoi începu să vorbească cu glas sfârșit: „Știi că în brigada noastră producția de grâu a fost cea mai slabă...". „Știu...", zise el tot mai curios. „De ce crezi că n-a ieșit producția?". „Din cauza calamităților, doar a stabilit consiliul de conducere". „Nu!", spuse ea, „Nu!" „Nu, pentru că nu s-a însămânțat întreaga cantitate de grâu." Ochii bărbatului se făcură mari, o mirare cumplită. O privi câteva momente perplex. Nu mai avea glas, nu putea articula nici un cuvânt. „Nevasta mea hoață... nevasta mea hoață..." Își reveni și întrebă cu un timbru ridicat al vocii: „Cum ai putut face una ca asta? Cum ai putut fura din avutul obștei?". Femeia își înfundă capul în pernă și începu să plângă. Apoi se ridică și-i spuse șoptind: „Taci, nu mai vorbi tare, că ne aud copiii. Nu sunt oricine. Sunt deputată. Mâine trebuie să merg în Parlament și să votez o lege care va combate cu asprime hoția și corupția. Taci!".

„Ce păr frumos are", gândi bărbatul mângâindu-și soția-deputată.

Gheorghe Marinel

EPIGRAME CU ADRESĂ

D-nei PACALĂ
Cine sapă-n teritoriu
La menirea-i culturală
Va pica în derizoriu;
Dânsa-i altfel de PĂCALĂ.

D-lui Ciucă - Directorul Muzeului Agriculturii
Nu-n zadar îl cheam-așa,
Cârpotesc amicii lui,
Fiindcă-n strădania sa
Este... Ciuca satului.

D-lui Vlad - Director al Muzeului Județean
De o vreme, Domnul Vlad,
Umblând după „vechituri",
Deși sapă destul vad,
E supus la... săpături.

D-lui Alecu - ziarist
E un ziarist sadea,
Chiar când e la „una mică",
Știe unde, cum să dea,
Arde, care va să zică.

D-lui Vișoiu - ziarist, scriitor
E o structură aparte,
Vremurile nu-l ating,
Și în presă și în carte,
Dânsul e mereu în ring.

D-lui Mihai Enciu - ziarist
Își păstrează verticala,
El nu e neam de Ioni,
E specialist în școala
De lovire în baroni.

D-nei Senator Petre (în postul cu 400 de mii)
Cel mai greu în postul ei,
Când a suportat povara,
N-a fost să rabde cât trei
Ci că i-a lipsit țigara.

D-lui Pârgă - Spital
La controlul din spital,
Pe durată nu prea lungă,
În verdictul capital,
S-a lăsat cu datu-n Pârgă!

Mesaj pentru D-l Tonț (consolarea unui pensionar CAP)
Nea Ion, cum este hâtru,
E mândru că al lui nume
Îl tratează pe cumătru
Cu nămol în stațiune.

F.D-ul
Popa și ai lui fârtați
S-au lăsat de „marinari"
Că, din vajnici democrați,
Ei au devenit HOINARI!

D-lui Băsescu („conciliant" cu Pană)
Căpitan de cursă lungă,
Nu-i va sta vaporu-n dană,
Ca la cârmă să ajungă,
Îi mai pune câte-o Pană!

D-lui Prefect
Nici viscole și nici ploi
Ce căzură an de an,
Nici lovitul cu noroi
Nu-l făcură mai... Bălan!

O.P.C.
Fiți atenți, privatizați,
Că se știe, la adică,
De clienții-i înșelați,
V-ar putea cânta la SCRIPCĂ!

prof. Anica RĂDOI

SFINȚIREA CATEDRALEI EPISCOPALE DIN SLOBOZIA

Slujba de punere a pietrei de temelie s-a săvârșit de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe data de 15 iulie 1992, la inițiativa domnului Ilie Alexandru, care a suportat toate cheltuielile până în anul 1994 și parțial până în 1996. Restul s-a suportat de către Episcopie până în anul 2004, cu contribuția clerului, credincioșilor și sprijinul Statului.

Lucrările de construcție au fost executate în timpul păstoririi PP. SS. Nifon Mihăiță (1994-1999) și Damaschin Coravu, actualul Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

Slujba de sfințire a avut loc joi 25 martie 2004 și a fost săvârșită de Prea Fericitul Părinte **Teoctist**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un impresionant sobor de ierarhi și preoți:

Daniel - Mitropolitul Moldovei și Bucovinei
Ilarion - Mitropolitul Durostorumului
Teodosie - Arhiepiscopul Tomisului
Nifon - Arhiepiscopul Târgoviștei
Gherasim - Episcopul Râmnicului
Epifanie - Episcopul Buzăului și Vrancei
Calinic - Episcopul Argeșului și Muscelului
Casian - Episcopul Dunării de Jos
Damaschin - Episcopul Sloboziei și Călărașilor
Visarion Rășinăreanul - Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Romanului
Ioachim Băcăoanul - Arhiereu Vicar al Episcopiei Romanului
Corneliu Bârlădeanu - Arhiereu Vicar al Episcopiei Hușilor

Din partea autorităților civile de stat au fost prezenți **domnul Valer Dorneanu** - președintele Camerei Deputaților și **domnul Laurențiu Tănase** - secretar de stat la Ministerul Culturii și Cultelor.

Au fost prezenți: **domnul Marian Bălan** - prefectul

județului Ialomița, **domnul dr. Gheorghe Savu** - președintele Consiliului Județean Ialomița, **doamna Elena Sporea** - senator, **doamna Maria Petre** - senator, **domnul Dorel Bahrin** - deputat, **domnul Gabi Ionașcu** - primarul municipiului Slobozia.

Prin bunăvoința Prea Sfințitului Casian, Episcopul Dunării de Jos, au fost prezente la Slobozia, **moaștele Sfântului Andrei** și ale **Sfântului Ioan Casian**, care au fost aduse de la Galați spre a fi venerate în această zi binecuvântată de Dumnezeu de miile de pelerini

prezenți la Slobozia.

Din Silistra - Bulgaria, Dumnezeu a făcut ca moaștele **Sfântului Mucenic Dasie** să fie prezente la Slobozia. Tot cu acest prilej Înalt Prea Sfințitul Teodosie - Arhiepiscopul Tomisului, a adus de la Constanța, **moaștele Sfinților Martiri de la Niculițel (Zoticos, Attalos, Kamasis și Filipos)** care au rămas la catedrala din Slobozia.

Sfințirea Catedralei cu Hramul Înălțarea Domnului, din Slobozia, în ziua de 25 martie 2004, reprezintă un eveniment epocal nu numai pentru municipiu, ci pentru întregul Bărăgan, sfântul locaș fiind gândit, înălțat și pregătit simbolic pentru a deveni un centru spiritual, încărcat de toată învățătura creștină a Bisericii Ortodoxe.

„Cunoașterea lui Dumnezeu a fost sădită de (însăși) Dumnezeu în spiritul tuturor oamenilor. Toți oamenii știu, călăuziți fiind de simpla lor natură, fără vreo cunoaștere a artelor sau a științelor, că Dumnezeu există. Iar o asemenea cunoaștere a fost sădită de Dumnezeu în spiritul tuturor oamenilor. Și nu a existat niciodată vreun popor atât de sălbatic și de primitiv încât să nu fi crezut că există un divin, care a creat totul. De aceea spune apostolul Pavel că Dumnezeul invizibil este privit de la facerea lumii, fiind întrezărit în creația, adică în puterea și divinitatea sa eternă. Toți păgânii știau că Dumnezeu există oricât de epicurei s-ar fi dorit ei înșiși și oricât ar fi afirmat că nu există." Acest destul de lung citat aparține lui Martin Luther și conține multe adevăruri creștine și observații pătrunzătoare, dar ceva i-a scăpat marelui reformator: transformarea unor părți din Europa, în plină civilizație modernă, în adevărate teritorii sălbatice, în numele altui Dumnezeu numit Rațiunea. Astfel, Dumnezeu a fost exilat de Revoluția Franceză și înlocuit cu necesitatea istorică, adică ghilotina și plutonul de execuție. Rezultatul? Teroarea și măcelărirea a milioane de oameni în numele și din porunca Progresului... Un alt măcel a fost declanșat de Contrarevoluția Bolșevică, născută din scrierile lui Karl Marx și Friedrich Engels încăpute pe mâinile criminalilor de profesie, de la Lenin și Stalin la Mao, Pol Pot și Ceaușescu. Dar tot un ateu revoluționar a fost Adolf Hitler înconjurat de clica lui...

Bietul Martin Luther vorbea de Dumnezeu sădit în spiritul oamenilor, dar nu pomenea nimic de posibilitatea ștragulării acestui spirit... Catedrala Înălțării Domnului este o ctitorie pentru celebrarea lui Dumnezeu, care-i înfrățește și călăuzește pe oameni, ferindu-i de sălbăticia ghilotinei, a gulagului, a terfelirii ideii de om în numele unor seminții, care se revoltă împotriva propriei lor naturi umane. La ce a dus revolta lui Prometeu? La bomba atomică, în cele din urmă. La ce a dus revolta lui Lenin? La 74 de ani de nenorocire pentru poporul rus, la războaie de cucerire în numele proletariatului, la sclavie, la distrugerea fibrei românești...

Asta este tragedia, nu avem de ales decât calea Domnului, care a spus „eu sunt viața și adevărul". Iar omul simplu înțelege mai profund acest fapt decât intelectualul obosit de cărți, de rațiune și de cacpcanele revoltei împotriva omului.

Fie ca Măreața Catedrală a Sloboziei și a Bărăganului să reprezinte un far în credința celor cu adevărat cuminți și înțelepți!

Șerban CODRIN

REDACȚIA

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC, Marcel FOTACHE
PROZĂ - Virgil DASCĂLU
POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU, Ștefan NEAGU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA
INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU
MINORITĂȚI - Gh. PĂUN - Ialomițeanu
REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE
Culegere și tehnoredactare computerizată - Maria Ioniță

HELIS

Tiparul executat la **S.C. „Tigris Com" S.R.L.**
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, **E-MAIL: TIGRIS-COM@xnet.ro**

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

ADMINISTRAȚIA

SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea" Et.1
CONT: 25110103192
Suc. CEC Slobozia

Revista „HELIS" figurează în catalogul publicațiilor interne la nr.9028